

Jeugd in een jonge stad

Jeugd- en jongerenmonitor Almere

2005

Gemeente Almere

O O S T V E E N

Beleidsonderzoek en Advies

Colofon

Deze jeugd- en jongerenmonitor is een coproductie van:

Gemeente Almere, Stafdienst Bestuursadvies en Beleidscoördinatie,
Onderzoek en Statistiek.

Postbus 200, 1300 AE Almere.

Onderzoekers: dhr. M.V. Tuynman en mevr. M.A. Wouters.

Telefoon: (036) 539 9762. Fax (036) 539 9981.

E-mail: mtuynman@almere.nl; mawouters@almere.nl.

en
Oostveen Beleidsonderzoek en Advies.

Elbertbos 1, 7543 GV Enschede.

Onderzoeker: dhr. P. Oostveen.

Telefoon (053) 430 5596. Fax (053) 435 9181.

E-mail: paul@oostveen.net.

Opdrachtgever:

Gemeente Almere, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, E.C. Vis.

Contactpersoon: mevr. J. Klaver.

Telefoon (036) 527 7701.

E-mail: jklaver@almere.nl.

Met dank aan de begeleidingsgroep:

Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling: E.C. Vis, J. Klaver.

Hulpverleningsdienst Flevoland, afdeling Beleidsadvisering, Gezondheids-
bevordering en Onderzoek: A. Zijlstra, A. van Asselt.

Onderzoek en Statistiek: H.J. Bodewitz.

Vormgeving:

Omslag: Gemeente Almere, Dienst Stadswerk Almere, team Visual.

Vormgeving binnenwerk: Oostveen Beleidsonderzoek en Advies.

Foto's: G. Marchal (p.49), Prospero Communicatie en Gemeente Almere,
team Visual (overige foto's binnenwerk en omslagfoto's).

Drukwerk: Febodruk, Enschede.

**Overname uit dit rapport is toegestaan,
mits de bron duidelijk wordt vermeld.**

Voorwoord

Voor u ligt de eerste editie van de Almeerse jeugd- en jongerenmonitor.

Het jeugdbeleid is één van de speerpunten van de collegeperiode 2002-2006. Om goed jeugdbeleid te kunnen maken is betrouwbare informatie nodig over hoe het gaat met de jeugd.

Zeker in een stad als Almere, met een bevolking die voor 34 % uit jeugd en jongeren bestaat, is zulke informatie essentieel.

Er was al veel informatie beschikbaar over de jeugd, maar die was verdeeld over een groot aantal bronnen, onderzoeken en registraties. In deze monitor hebben wij alle beschikbare cijfers bij elkaar gezet. Daardoor ontstaat een samenhangend totaalbeeld waaruit conclusies getrokken kunnen worden.

Hoe gaat het met de Almeerse jeugd? Kun je in Almere gezond en kansrijk opgroeien? En wat vinden jongeren er zelf van? Op deze vragen geeft de monitor een antwoord. Een breed scala van thema's komt aan de orde: van demografische kenmerken, gezondheid en welzijn, gezin, sociale relaties, via school, wonen, werken en vrijetijdbesteding tot en met veiligheid en criminaliteit zijn de feiten en cijfers bij elkaar gezet.

De monitor is een instrument voor het gemeentebestuur, maar ook voor alle maatschappelijke partijen die met de Almeerse jeugd werken. Een instrument waarmee wij het beleid en alle inspanningen zo gericht en effectief mogelijk kunnen inzetten. En we er gezamenlijk voor kunnen zorgen dat onze jeugd ook werkelijk gezond en kansrijk kan opgroeien in een prettige stad. Want daar gaat het ons om.

Johanna Haanstra
Coördinerend wethouder jeugdbeleid
Maart 2005

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Hoofdstuk 1: Inleiding en samenvatting	5
1.1 Jonge Stad, Stad voor Jeugd en Jongeren	5
1.2 Over dit rapport	5
1.3 Samenvatting	6
Hoofdstuk 2: Demografie	13
2.1 Leeftijd	14
2.2 Etnische samenstelling	14
2.3 Huishoudenssituatie	16
2.4 Vestiging en vertrek	16
2.5 Geboorte en sterfte	17
Hoofdstuk 3: Gezondheid en leefgewoonten	19
3.1 Gezondheid baby's en peuters (0-4 jaar)	20
3.2 Gezondheid kinderen (4-12 jaar)	20
3.3 Gezondheid jeugd (vanaf 12 jaar)	22
3.4 Seksualiteit	23
3.5 Zware problemen en jeugdzorg	23
3.6 Roken, alcohol en drugs	26
Hoofdstuk 4: Educatie, wonen en werken	27
4.1 Peuters, kleuters, kinderopvang	28
4.2 Basisschool	30
4.3 Voortgezet onderwijs	32
4.4 Vervolgonderwijs	36
4.5 Wonen	37
4.6 Werk en inkomen	40
Hoofdstuk 5: Gezin en sociale relaties	43
5.1 Kenmerken van de ouders	44
5.2 Gezin	45
5.3 Sociale contacten en gedrag van vrienden	47
Hoofdstuk 6: Vrije tijd en participatie	49
6.1 Vrijtijdsbesteding	50
6.2 Taal, omgangsvormen en religie	54
6.3 Stad en stedelijke voorzieningen	55
6.4 Participatie	58
6.5 Internet	59
Hoofdstuk 7: Woonomgeving en veiligheid	61
7.1 Buurt	62
7.2 Ongevallen en verkeersveiligheid	65
7.3 Criminaliteit door jongeren	66
7.4 Preventie en repressie	70
7.5 Slachtofferschap en veiligheidsgevoel	72
Gebruikte bronnen	73
Noten	75

Hoofdstuk 1

Inleiding en samenvatting

1.1. Jonge Stad, Stad voor Jeugd en Jongeren

Dit is de eerste jeugd- en jongerenmonitor die in Almere gemaakt is. De monitor is daarom te beschouwen als een nulmeting. Het is een document dat een beeld schetst van hoe het gaat met de Almeerse jeugd, anno 2005.

Betrouwbare cijfers vormen de basis van een onderbouwd jeugdbeleid. Recent heeft Almere een nieuw programma voor het jeugdbeleid opgesteld, dat het beleidskader vormt voor de doelstellingen waaraan de komende jaren gewerkt gaat worden. Het programma beslaat de periode 2005 - 2010, met een concrete uitwerking tot en met 2008. Bij het schrijven van deze monitor moet de gemeenteraad het nieuwe programma voor het jeugdbeleid nog bespreken en er besluiten over nemen. Besluitvorming zal plaatsvinden vanaf april 2005. Het in de nota "Jonge Stad, Stad voor Jeugd en Jongeren" voorgestelde beleid is gebaseerd op een analyse van de situatie van de jeugd in Almere. De cijfermatige onderbouwing hiervan en de daarvan afgeleide trends en ontwikkelingen worden geleverd door deze jeugdmonitor.

Almere heeft in 2004 meegedaan aan het project "Integraal Toezicht Jeugdzaken". In dat kader hebben de gezamenlijke inspecties voor het Onderwijs, Jeugdzorg, Gezondheidszorg en Justitie de ketens in het Almeerse jeugdbeleid onderzocht. Daaruit zijn enkele scherpe conclusies getrokken, die overigens niet uniek voor Almere zijn, maar wel gedocumenteerd zijn voor Almere. Eén van die conclusies is dat er te weinig onderbouwde en betrouwbare cijfers beschikbaar zijn over de jeugd in Almere.

Bij het maken van deze monitor is dat ook gebleken. Lang niet alle gewenste cijfers waren altijd (tijdig) beschikbaar; soms ook zeer moeilijk te achterhalen.

Er zal dus meer, beter en éénduidiger geregistreerd moeten worden. Cijfers moeten betrouwbaarder, meer en makkelijker beschikbaar zijn en als basis voor het beleid gaan dienen. Als er goede cijfers zijn kan ook de effectiviteit van de inspanningen beter worden gemeten.

Door het stellen van gevarieerde en specifieke onderzoeksvragen en door het beheren en updaten van de gegevens zullen belangrijke stappen gezet worden voor een beter onderbouwd en beter te meten jeugdbeleid in Almere.

Deze monitor is daarvoor de eerste stap. Het vervolg zal in grote mate geleverd moeten worden door het vervolg op deze eerste jeugd- en jongerenmonitor.

1.2 Over dit rapport

Leeswijzer

Er zijn in Almere vele organisaties, instellingen en afdelingen die zich op de één of andere manier professioneel bezighouden met de jeugd en daarbij informatie verzamelen door middel van enquêtes, interviews of registraties voor het documenteren van hun eigen werkprocessen. In deze monitor is gepoogd al die informatie zo overzichtelijk mogelijk bij elkaar te brengen en te beschrijven. Of we daarin volledig geslaagd zijn laten we graag aan u over. Zeker is dat het een grote hoeveelheid gegevens heeft opgeleverd. We hebben gepoogd die te ordenen naar thema en naar leeftijdscohort. De thematische indeling vindt u terug in de hoofdstukindeling:

- 2 Demografie: Leeftijdverdeling, etniciteit, huishoudensvorm, vestiging en vertrek, geboorte en sterfte
 - 3 Educatie, wonen en werken: Opvang, school, leerachterstanden en uitval, wonen, werken, werkloosheid
 - 4 Gezondheid en leefgewoonten: Gezondheid, zorg, seksualiteit, zware problemen, (on)gezonde leefgewoonten
 - 5 Gezin en sociale relaties: Kenmerken ouders, thuissituatie, gezinsproblemen en vrienden
 - 6 Vrije tijd en participatie: Vrijtijdsbesteding, taal, omgangsvormen, religie, betrokkenheid, stedelijke voorzieningen, participatie
 - 7 Woonomgeving en veiligheid: Buurt, veiligheidsbeleving, ongevallen, jeugdcriminaliteit
- De tabs aan de rand van de pagina maken de hoofdstukken makkelijker terug te vinden.

De tweede ordening die we hebben aangebracht is naar leeftijdsgroep. Door de grote hoeveelheid aan bronnen en dataleveranciers kon niet overal exact dezelfde leeftijdsindeling worden aangehouden: soms werden brede groepen als "jonger dan 15" en soms kleine cohorten als "12- en 13-jarigen" beschreven. Om gemakkelijk gegevens van een bepaalde leeftijdsgroep terug te vinden wordt in dit rapport desondanks gebruik gemaakt van vaste iconen (met een vaste leeftijds aanduiding) en een aantal standaardtermen:

Icon Term

- 0-3 Baby's, peuters en kleuters (ongeveer 0 t/m 3 jaar)
- 4-12 Kinderen, basisschoolleerlingen (ongeveer 4 t/m 12 jaar)
- 13-17 Tieners, scholieren (ongeveer 13 t/m 17 jaar)
- 18-24 Jongvolwassenen (ongeveer 18 t/m 24 jaar)

Volwassenen zijn over het algemeen ouder dan 24, maar soms 18 jaar en ouder.

0-17 0-24 Wanneer een passage betrekking heeft op jongeren van alle leeftijden tot en met 17 of tot en met 24 jaar wordt een van deze iconen gebruikt. Voor teksten over een deel van de jongeren (bijvoorbeeld 13-24) zijn twee iconen naast elkaar geplaatst. In het hoofdstuk Demografie worden overigens geen iconen gebruikt: dit hele hoofdstuk heeft betrekking op alle leeftijden.

Bronvermeldingen en peildata

De genummerde noten verwijzen naar de bronvermeldingen (blz.73-74). De geletterde noten verwijzen naar opmerkingen, toelichtingen of kanttekeningen (blz.75-76).

- Bij geregistreerde gegevens hebben we gegevens opgevraagd over de jaren 2003 en 2002. Voorzover beschikbaar hebben we ook gegevens van 2004 beschreven. Waar langere tijdreeksen mogelijk waren hebben we dat gedaan.

- Bij enquêtes hebben we ons gebaseerd op de meest recente data. Deze zijn vrijwel uitsluitend van vóór 2004, behalve de gegevens over omgang en tolerantie tussen jongeren en volwassenen, die uit 2004 stammen.

Volgende keer beter

Het uitvoeringsplan voor de monitor is tot stand gekomen in samenwerking met een groot aantal betrokken organisaties. Ongetwijfeld kan de monitor op veel punten nog verder worden verbeterd. De auteurs stellen uw commentaar op prijs.

1.3 Samenvatting

Elk hoofdstuk wordt hieronder samengevat in een matrix: de onderwerpen in de rijen, de (globale) leeftijdsgroepen in de kolommen. Op die manier kunt u makkelijker de gewenste informatie vinden.

Hoofdstuk 2: Demografie				
	Peuters en kleuters 0-3	Kinderen 4-12	Tieners 13-17	Jongvolwassenen 18-24
Leeftijdsoopbouw	Ruim één op de drie inwoners van de gemeente Almere is jonger dan 25 jaar.			
	Het aandeel kinderen jonger dan 14 jaar is in Almere het hoogst van alle grote steden.			De Almeerse jeugd wordt wel ouder en vooral het aantal jongvolwassenen groeit snel.
Etniciteit	Vier op de tien Almeerse kinderen en jeugdigen is van allochtone herkomst. Dat is het hoogste percentage na de vier grote steden.			
	Vergeleken met andere allochtone kinderen en jeugdigen zijn er relatief weinig Antilliaanse kinderen en jongeren in Nederland geboren.			
	Het aandeel niet-westerse allochtone jeugdigen groeide, terwijl de percentages autochtone en westerse jongeren daalden. Het aantal Turkse en Afrikaanse kinderen en jongeren is in vijf jaar verdubbeld.			
Huishoudensvorm	Ruim drie kwart van de kinderen groeit op in een gezin met twee ouders.		Ruim de helft van de jongvolwassenen woont nog thuis.	
	Vergeleken met alle (middel)grote steden hebben de Almeerse jongerenhuishoudens (15-25 jr) het hoogste percentage éénoudergezinnen, de meeste stellen met kinderen en de minste alleenstaanden.			
Vestiging en vertrek	Het vestigingscijfer onder kinderen en jeugdigen daalt, terwijl het vertrekcijfer stijgt.			
				Onder jongvolwassenen is het migratiesaldo sterk gedaald, hoewel er nog duidelijk méér jongvolwassenen naar Almere verhuizen dan er weggaan.
	Opmerkelijk is dat de autochtone jeugd per saldo een vertrekoverschot kent, terwijl de allochtone jeugd een vestigingsoverschot laat zien.			
Geboorte en sterfte	Vergeleken met andere steden krijgen Almeerse vrouwen zeer veel kinderen. Vooral de vruchtbaarheid van Marokkaanse vrouwen is hoog.			
	Het sterftcijfer onder de jeugd is in de gemeente Almere relatief laag.			

Hoofdstuk 3: Gezondheid en leefgewoonten					
	Peuters en kleuters 0-3	Kinderen 4-12	Tieners 13-17	Jongvolwassenen 18-24	
Algemeen	Vrijwel alle baby's en peuters bezoeken met hun ouders de consultatiebureaus.	Op deze leeftijd vinden bijna alle ouders dat hun kind een goede gezondheid heeft.	Van de jongeren van 12-23 jaar vinden vier van de vijf de eigen gezondheid goed; slechts een klein deel noemt deze slecht.		
	Ongeveer een op de vijf wordt door artsen en verpleegkundigen als mogelijk risicokind gezien: verhoogd risico om niet gezond en kansrijk op te groeien.	In de loop van een jaar bezoekt een op de vijf kinderen een specialist.	Vooraf tieners blijven steeds vaker ziek thuis.		
	Almere Haven kent de meeste risicokinderen.				
Voeding en overgewicht		De meeste kinderen eten gezond, maar in groep 7 is bij een op de vijf kinderen sprake van overgewicht.	In deze leeftijdsgroep eten jongeren minder gezond dan op de basisschool en bij ruim 15% is sprake van overgewicht.		
Seksualiteit			Steeds meer tieners zijn seksueel actief en zij gebruiken niet altijd een condoom.	Ongeveer 6% van de jongvolwassenen heeft een seksueel overdraagbare aandoening of heeft deze wel eens gehad.	
			Almere kent meer tienermoeders dan landelijk gemiddeld.		
Zware problemen		Van kinderen 5-11 jaar had een kwart emotionele problemen, waarvoor ouders overwogen om hulp te zoeken.	Jongeren vanaf 12 jaar hebben steeds vaker problemen die hen dag en nacht bezighouden: vier op de tien hebben afgelopen jaar zo'n probleem gehad. Meisjes tobben meer dan jongens, en jongvolwassenen meer dan tieners.		
		In twee van de drie gevallen werden de problemen zonder hulp opgelost; van de andere ouders slaagde grootste deel er in hulp te vinden.	Een op de tien heeft hulp gezocht maar kon deze niet vinden; een even grote groep vond wel professionele hulp. De rest had geen professionele hulp nodig.		
			Van de jongeren die gebruik maken van maatschappelijk werk is driekwart een meisje.		
			Een op de twintig jongeren zegt wel eens lichamelijk te zijn mishandeld.		
Roken, alcohol en drugs		Een op de tien kinderen van 10-11 jaar heeft ooit wel eens gerookt.	Ongeveer een kwart van de jongeren vanaf 12 jaar rookt. Steeds meer tieners zijn gaan drinken.		
			Slechts weinig ouders maken bezwaar tegen het rook- en drinkgedrag van hun kinderen.		
			Een op de tien jongvolwassenen blowt minstens een keer per week.		

Hoofdstuk 4: Educatie, wonen en werken

	Peuters en kleuters 0-3	Kinderen 4-12	Tieners 13-17	Jongvolwassenen 18-24
Demografie	Ruim meer dan de helft van de peuters gaat naar de peuterspeelzaal, maar er is nog een tekort aan peuterspeelzalen.	Ongeveer een kwart van de kinderen heeft laag opgeleide ouders.	Almeerse scholieren volgen lagere onderwijsniveaus dan landelijk.	Het ROC groeide snel, van bijna 2200 cursisten naar ruim 3100 in 2 jaar.
	Steeds meer allochtone peuters gaan naar de peuterspeelzaal.	Op de basisschool vinden de meeste kinderen het wel leuk, maar bijna de helft van de kinderen wordt er wel eens gepest.	Meer dan 1 op 10 scholieren heeft de school voortijdig verlaten zonder adequate startkwalificatie.	Geslaagde vwo-ers gaan vaker door naar het wetenschappelijk onderwijs dan landelijk.
	Er zijn te weinig programma's voor peuters en kleuters met (taal-) achterstanden. Vooral in Stad Oost zijn de wachtlijsten lang.	Jongens moeten 2x zo vaak naar speciaal basisonderwijs als meisjes.	Tieners zijn meer en vaker gaan spijbelen. Het structureel verzuim is echter afgenomen.	Er zijn weinig hbo- en wo-studenten in Almere.
	De capaciteit voor kinderdagopvang is de afgelopen tijd sterk uitgebreid, tegenwoordig zijn er 2 kinderdagopvangplaatsen per 10 kinderen.	Basisscholen zijn verzuim beter gaan melden, waardoor het geregistreerd verzuim bij kinderen sterk is gestegen.	Ruim de helft vindt het leuk op school. 1 op 10 scholieren wordt gepest op school.	
Gezondheid en leefgewoonten			Minder jongeren wonen thuis.	
			Minder jongeren willen in Almere blijven wonen.	
				Er zijn nog te weinig starterswoningen, maar er wordt flink bijgebouwd om dat tekort op te vangen.
				Jongeren hoeven geen bijzondere woonvormen: een betaalbare, rustige tweekamerflat die van jezelf is, is prima.
			Er is lijkt te weinig capaciteit te zijn voor jongeren die begeleid moeten wonen.	
				Er zijn ca 45 à 50 zwerfjongeren in Almere zijn en nog eens 25 tot 30 jongeren in de risicogroep.
Educatie, wonen en werken			Ongeveer de helft van de scholieren heeft een bijbaantje.	8 op de 10 niet-schoolgaande jongeren werken.
			De jeugdwerkloosheid is afgenomen, maar relatief meer werkzoekende jongeren staan langer dan 1 jaar ingeschreven.	
			Helft werkzoekende jeugd is fase 3 en 4, d.w.z. moet nog minstens 1 jaar reïntegratietrajecten doorlopen.	
			De jeugdwerkloosheid is onder allochtone jongeren snel gedaald, zodat in 2004 relatief meer autochtone dan allochtone jongeren werkzoekend waren.	
				Helft werkende jongvolwassenen werkt in Almere.
Educatie, wonen en werken				
Gezin en sociale relaties				
Vrije tijd en participatie				
Woonomgeving en veiligheid				

Hoofdstuk 5: Gezin en sociale relaties

	Peuters en kleuters 0-3	Kinderen 4-12	Tieners 13-17	Jongvolwassenen 18-24
Opleiding ouders		Weinig kinderen hebben ouders die beiden laagopgeleid zijn; bijna helft heeft tenminste één hoog opgeleide ouder.	Weinig tieners hebben ouders die beiden laagopgeleid zijn; bijna helft heeft tenminste één hoog opgeleide ouder.	
Arbeids-situatie ouders		Helft van de kinderen heeft ouders die beiden werken.	Ruim de helft van de tieners heeft ouders die beiden werken.	
Inkomen ouders	Bijna twee op tien kinderen groeit op in een minimahuishouden.			
	Ruim de helft van de eenoudergezinnen is een minimahuishouden.			
Thuis-situatie		Bijna alle kinderen vinden het leuk of heel leuk thuis.	Bijna alle tieners vinden het leuk of heel leuk thuis.	
		Weinig kinderen hebben ruzie met hun ouders, maar vaker met hun broers of zussen.	De meeste tieners kunnen goed praten met hun ouders.	De meeste jongvolwassenen kunnen goed praten met hun ouders.
			Bijna alle tieners geven aan dat er binnen het gezin duidelijke regels zijn; over alcohol en drugs zijn de regels voor een kwart minder duidelijk.	
Problemen in het gezin	Het aandeel kinderen dat is betrokken bij echtscheiding van hun ouders is licht toegenomen.			
	Ook werden er iets meer kinderen geconfronteerd met een sterfgeval in het gezin.			
	Wanneer gezinnen worden gemeld bij het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK), is er meestal sprake van emotionele verwaarlozing.			
	Er worden bij het AMK relatief meer autochtone (Nederlandse) gezinnen gemeld dan op basis van hun aandeel in de bevolking te verwachten zou zijn.			
Contacten		Met de sociale contacten van kinderen is het goed gesteld: de meeste kinderen spelen vaak met andere kinderen.	De meeste tieners vinden dat ze genoeg vrienden hebben.	De meeste jongvolwassenen vinden dat ze genoeg vrienden hebben, maar dat zijn er minder dan onder tieners.
Relaties			Bijna de helft van de tieners heeft een relatie.	Jongeren die getrouwd zijn, zijn bijna allemaal volwassen. Weinig jongvolwassenen zijn al getrouwd.
Gedrag vrienden			De meeste tieners hebben vrienden die roken en drinken.	De meeste jongvolwassenen hebben vrienden die roken en drinken.
			Meer dan de helft van de tieners heeft vrienden die spijbelen.	
			De meeste tieners veroordelen het 'slechte' gedrag van hun vrienden, vooral het gebruik van harddrugs wordt als heel slecht beschouwd.	

Demografie

Gezondheid en leefgewoonten

Educatie, wonen en werken

Gezin en sociale relaties

Vrije tijd en participatie

Woonomgeving en veiligheid

Hoofdstuk 6: Vrije tijd en participatie

	Peuters en kleuters 0-3	Kinderen 4-12	Tieners 13-17	Jongvolwassenen 18-24
Vrije tijd		Meeste kinderen kijken minder dan 2 uur per dag TV. Bijna alle kinderen lezen wekelijks.	Drie kwart van de jongeren gaat na schooltijd vaak gewoon naar huis, waar dan meestal wel iemand is.	
Sport		Ruim de helft van de kinderen sport wekelijks.	Sportverenigingen en openbare sportvoorzieningen (zoals trapveldjes/skeelerbanen) worden goed bezocht.	
		De sportverenigingen groeien minder snel dan het aantal kinderen.	Jongvolwassenen sporten meestal niet omdat ze er geen tijd voor hebben.	
Kunst			Tieners zijn veel actiever op het gebied van amateurkunst dan volwassenen.	
Voorstellingen en festivals			Tieners gaan vaker (met de school) naar culturele voorstellingen dan volwassenen.	Jongvolwassenen gaan vaker en naar andere soorten voorstellingen dan volwassenen.
Jongeren-accomm.			De jongerencentra worden goed bezocht.	
Vereniging			Twee op de tien Almeerse tieners en jongvolwassenen is lid van een (sport-/ gezelligheids-) vereniging of club.	
Spreektaal			Ruim één op de tien Almeerse scholieren spreekt thuis of met vrienden meestal hun (niet-Nederlandse) moedertaal.	
Discriminatie			Ruim een kwart van de allochtone jongeren voelt zich weleens gediscrimineerd, tegenover ruim één op de tien jongeren met de Nederlandse etniciteit.	
Religie			Een kwart van de tieners en jongvolwassenen voelt zich verwant met een religie. Rooms-katholiek en islamitisch zijn de religies die het meeste voorkomen. Onder tieners is de islam de grootste religie.	
Trends en subculturen			De meestgenoemde muziekvoorkeuren van uitgaanspubliek: R&B en Top 40.	
Geboren+getogen	Almeerse kinderen en jongeren zijn steeds vaker in Almere geboren en getogen en ze wonen hier gemiddeld ook steeds langer.			
Positieve/negatieve punten van Almere			Het meest waarderen jongeren de rust in Almere.	
			De negatieve punten van Almere zijn volgens hen dat ze niet goed kunnen uitgaan en gebrek aan variatie in het uitgaansleven.	
			Jongeren noemen vaker hangjongeren en jeugdgroepen als negatieve punten dan volwassenen.	
Vrijwilligerswerk			Tieners en jongvolwassenen doen bijna net zo veel vrijwilligerswerk als volwassenen.	
Politiek			Ze zijn niet zo geïnteresseerd in de lokale politiek.	
Inspraak en participatie		Er zijn vele kinderen, tieners en jongvolwassenen die dingen organiseren voor hun leeftijdsgenoten of die de gemeente van advies dienen. Hun activiteiten bereiken duizenden jongeren.		
Internet			Jongeren met thuis internet besteden tamelijk veel tijd aan internet: gemiddeld internetten ze tien en een half uur per week thuis.	

Hoofdstuk 7: Woonomgeving en veiligheid

	Peuters en kleuters 0-3	Kinderen 4-12	Tieners 13-17	Jongvolwassenen 18-24
Buurt			De meeste tieners vinden dat ze in een leuke buurt wonen en willen er graag blijven; een op de tien wil zo snel mogelijk weg.	Jongvolwassenen voelen zich minder betrokken bij hun buurt dan tieners en volwassenen.
			Volgens een kwart van de scholieren is het gemakkelijk in de eigen buurt aan harddrugs of wapens te komen.	
			De meeste tieners denken dat buurtbewoners wel zouden ingrijpen als jongeren serieus gaan vechten, maar ook dat positief gedrag weinig door bewoners wordt 'beloond'.	
			De meeste tieners vinden dat er weinig volwassenen in de buurt zijn waar ze mee kunnen praten.	
		Slechts weinig volwassenen zeggen overlast van jongeren te ervaren. Volwassenen oordelen even vaak positief als negatief over jongeren op straat. Inwoners van Almere Haven en Stad Oost en mensen met thuiswonende kinderen zijn toleranter naar jongeren.		
Verkeer en ongevallen			Ruim de helft van jongeren op brommers en scooters draagt niet altijd een helm.	In de auto (zeker voorin) dragen de meeste jongeren wel een gordel.
		Van leerlingen op de basisschool had 7% in een maand tijd een ongeluk waardoor ze naar de dokter moesten.	Onder verkeersslachtoffers met letsel bevinden zich relatief veel jongeren van 16-17 jaar, waarvan het merendeel op brommer of scooter.	Jongvolwassenen zijn vooral slachtoffer in de auto.
Criminaliteit			Ongeveer 15% van jongeren maakt zich schuldig aan kleine criminaliteit. Jongens zijn daar veel vaker bij betrokken dan meisjes. Dat geldt vooral voor vernielingen, inbraak en verkeersdelicten, maar niet voor winkeldiefstal.	
			De afgelopen jaren is vooral het aantal geweldsdelicten met jongeren toegenomen.	
			De meeste delicten worden gepleegd door autochtone jongeren, maar Antilliaanse, Surinaamse en Turkse jongeren maken zich relatief vaak schuldig aan geweldsdelicten.	
			Almere kent ruim 100 veelplegers jonger dan 25 jaar.	
Slachtoffers			Ruim een kwart van de jongeren werd (in een jaar tijd) slachtoffer van kleine criminaliteit, vooral fietsendiefstal.	
Veilig voelen			De meeste tieners voelen zich wel veilig in hun buurt en op school.	Jongvolwassenen voelen zich minder veilig in hun buurt dan volwassenen.
			Jongens voelen zich veiliger dan meisjes.	

Demografie

Gezondheid en leefgewoonten

Educatie, wonen en werken

Gezin en sociale relaties

Vrije tijd en participatie

Woonomgeving en veiligheid

Demografie

Gezondheid en leefgewoonten

Educatie, wonen en werken

Gezin en sociale relaties

Vrije tijd en participatie

Woonomgeving en veiligheid

Hoofdstuk 2 Demografie

Waarover hebben we het eigenlijk als we het over de jeugd hebben? Hoeveel zijn er eigenlijk, uit welke landen komen ze, wonen ze thuis of zelfstandig, hoeveel verhuizen er en hoeveel kinderen worden er geboren en hoeveel overlijden er? Al deze vragen komen in dit hoofdstuk aan bod.

Ruim één op de drie Almeerders is jonger dan 25 jaar. Het aandeel kinderen jonger dan 14 jaar is in Almere het hoogst van alle grote steden. De Almeerse jeugd wordt wel ouder en vooral het aantal jongvolwassenen groeit snel.

Vier op de tien Almeerse kinderen en jeugdigen is van allochtone herkomst. Dat is het hoogste percentage na de vier grote

steden. Vergelijken met andere allochtone kinderen en jeugdigen zijn er relatief weinig Antilliaanse kinderen en jongeren in Nederland geboren. Het aandeel niet-westerse allochtone jeugdigen groeide, terwijl de percentages autochtone en westerse jongeren daalden. Het aantal Turkse en Afrikaanse kinderen en jongeren is in vijf jaar verdubbeld.

Vergelijken met alle (middel)grote steden hebben de Almeerse jongerenhuishoudens (15-25 jaar) het hoogste percentage éénoudergezinnen, de meeste stellen met kinderen en de minste alleenstaanden. Ruim drie kwart van de kinderen groeit op in een gezin met twee ouders, ruim de helft van de jongvolwassenen woont nog thuis. Surinaamse en Antilliaanse jongerenhuishoudens tellen relatief veel eenoudergezinnen.

Het vestigingscijfer onder jeugdigen daalt, terwijl het vertrekcijfer stijgt -met name bij jongvolwassenen (18-23 jaar). Bij deze leeftijdsgroep is het migratiesaldo sterk gedaald, hoewel er nog duidelijk méér jongvolwassenen naar Almere verhuizen dan er weggaan. Opmerkelijk is dat de autochtone jeugd per saldo een vertrekoverschot kent, terwijl de allochtone jeugd een vestigingsoverschot laat zien.

Vergelijken met andere steden krijgen Almeerse vrouwen zeer veel kinderen. Vooral de vruchtbaarheid van Marokkaanse vrouwen is hoog. Het sterftecijfer onder de jeugd is in Almere relatief laag.

2.1 Leeftijd

Leeftijdsverdeling afgelopen 5 jaar

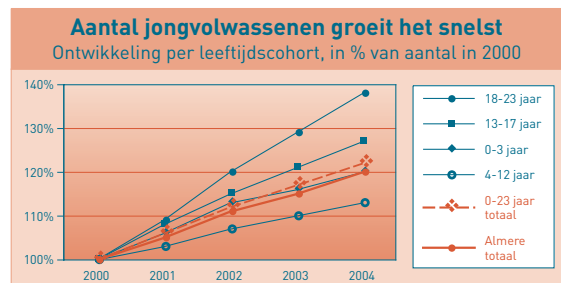
Op 1 januari 2004 woonden er in Almere 60.600 kinderen en jeugdigen (0 t/m 23 jaar), ofwel ruim één op de drie bewoners van Almere (35%) is jonger dan 24 jaar. De tabel toont de verdeling over de leeftijdsgroepen.

Een op de drie Almeerders is jonger dan 24 jaar					
Aantal inwoners per leeftijdsgroep					
	2000	2001	2002	2003	2004
0 t/m 3 jaar	9.500	10.000	10.700	11.000	11.300
4 t/m 12 jaar	21.400	22.100	22.900	23.600	24.100
13 t/m 17 jaar	9.700	10.500	11.200	11.800	12.400
18 t/m 23 jaar	9.200	10.000	11.000	11.800	12.700
24 jaar en ouder	93.000	97.800	103.100	106.700	110.200
Almere totaal	142.800	150.400	158.800	164.800	170.700
0 t/m 23 jaar totaal	49.800	52.600	55.800	58.200	60.600

Bron: Gemeente Almere, GBA. ⁴⁴⁾

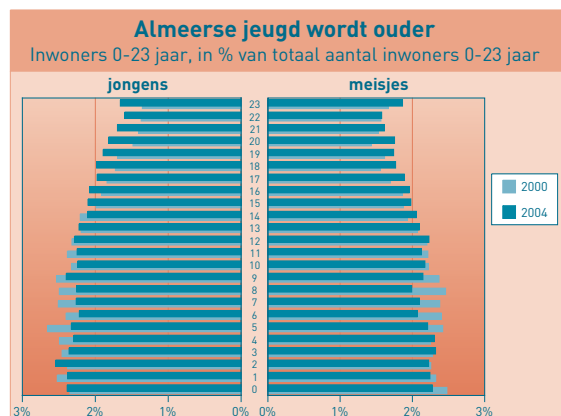
Er zijn overigens meer jongens dan meisjes in Almere: zo'n 1600 meer. Dat "jongensoverschot" is in alle leeftijdscategorieën terug te vinden, maar vooral in de leeftijd tussen 6 en 10 jaar.

In de afgelopen 5 jaren is het aantal jongeren met ruim 20% gegroeid, net als heel Almere overigens. De grafiek hieronder toont de groeisnelheid van de verschillende leeftijdsgroepen. Daaruit blijkt dat met name het aantal jongvolwassenen (18-23 jaar) snel groeit, tweemaal zo snel als gemiddeld, maar ook de aantallen tieners (13-17 jaar) groeien sneller dan gemiddeld.

Bron: Gemeente Almere, GBA. ⁴⁴⁾

Die verschillende groeisnelheden betekenen dat de jeugd van Almere ouder wordt. Ten opzichte van 5 jaar eerder zijn er relatief minder kinderen in de basisschoolleeftijd en meer jongvolwassenen.

Bron: Gemeente Almere, GBA. ⁴⁴⁾

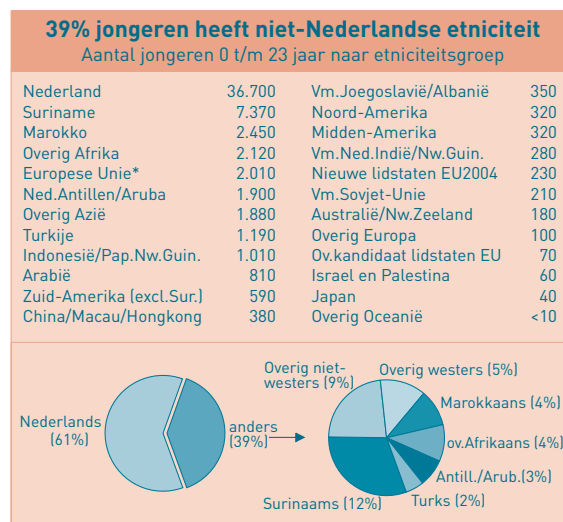
Dat is ook te zien als de bevolkingspyramide van de Almeerse jeugd op 1 januari 2004 bovenop die van 2000 gelegd wordt (zie grafiek hiernaast). ⁴⁴⁾

De Almeerse jeugd (0-24 jaar) behoort tot de jongste van de 25 (middel)grote steden, dat wil zeggen dat er relatief veel baby's zijn en relatief weinig jongvolwassenen (18-plussers). ^{39) a)} Het aandeel kinderen (0-14 jaar) op de totale bevolking is in Almere met 24% het hoogst van alle grote steden, op enige afstand gevolgd door Amersfoort (met 21%). Ter vergelijking, van de gehele Nederlandse bevolking is 19% jonger dan 14 jaar. ⁵⁷⁾

2.2 Etnische samenstelling

Aantallen en verdeling

De Almeerse jeugd is zeer divers samengesteld: de Almeerse jeugdigen vertegenwoordigen maar liefst 150 etniciteiten. De etniciteit is gebaseerd op het geboorteland van de jongere en/of dat van de ouder(s). Wanneer die etniciteiten enigszins gegroepeerd worden, levert dat de volgende aantallen op:

Bron: Gemeente Almere, GBA. ⁴⁴⁾ VNG-definitie etniciteit.

* Europese Unie: samenstelling zoals vóór 2004.

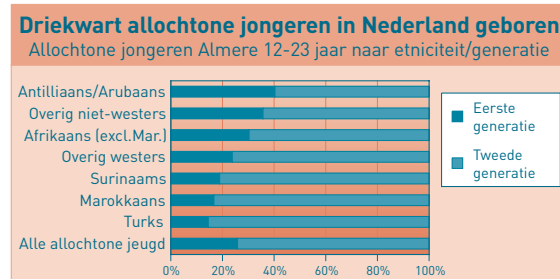
Vier op de tien Almeerse jeugdigen is van allochtone herkomst, zoals de grafiek laat zien. Verreweg de grootste groep zijn de Surinaamse kinderen en jongeren: ruim één op de tien jeugdigen is van Surinaamse herkomst. ⁴⁴⁾

Almere heeft het grootste aandeel niet-westerse jeugd na de vier grote steden. In Amsterdam, Rotterdam en Den Haag is ruim de helft van de kinderen en tieners (0-15 jaar) van niet-westerse herkomst (resp. 55, 54 en 48%). In Utrecht is 36% van de kinderen en tieners van niet-westerse herkomst, in Almere 31% (CBS-definitie). Almere wordt gevolgd door Arnhem (28%), in alle andere gemeenten met meer dan 100.000 inwoners is het aandeel niet-westerse jeugd onder de kinderen en tieners een kwart of minder. ³⁸⁾

Generatie

Er wordt onderscheid gemaakt tussen de "eerste" en "tweede generatie" allochtonen. Eerste generatie allochtonen zijn in het buitenland geboren, terwijl allochtonen van de tweede generatie zelf in Nederland geboren zijn, maar (tenminste één van) hun ouders in het buitenland. Generaliserend wordt wel eens gesteld dat allochtonen van de tweede generatie beter geïntegreerd zouden zijn omdat ze in Nederland opgroeien. Tegenwoordig is er, in het licht van integratieproblemen met jeugdigen uit sommige allochtonengroepen, behoefte aan informatie over de "derde generatie", dat wil zeggen personen wier opa's en/ of oma's in het buitenland geboren zijn. In vergelijking met de eerste en tweede generaties gaat dat echter nog maar om kleine aantallen.

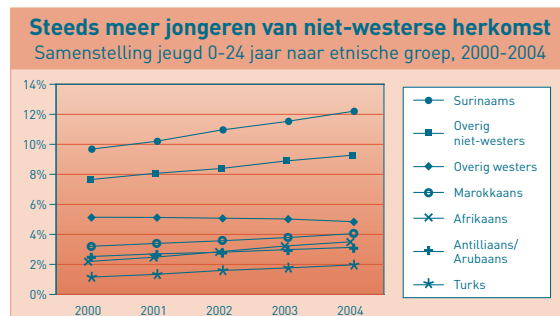
Driekwart van de allochtone kinderen en jeugdigen in Almere behoort tot de tweede generatie, het andere kwart van de allochtone kinderen en jeugdigen is in het buitenland geboren (eerste generatie). Uit de grafiek blijkt dat vooral veel Antilliaanse/ Arubaanse kinderen en jeugdigen op de Antillen zijn geboren en pas later naar Nederland zijn gekomen, terwijl Turkse en Marokkaanse kinderen en jongeren overwegend in Nederland zijn geboren. ⁴⁴⁾

Bron: Gemeente Almere, GBA. ⁴⁴⁾ VNG-definitie etniciteit.

Etnische samenstelling afgelopen 5 jaar

Zoals eerder bleek is het aantal kinderen en jongeren de afgelopen 5 jaar met ruim 20% gegroeid, maar niet alle etnische groepen groeiden even snel. Het aantal autochtone kinderen jongeren groeide met 8% en westerse allochtonen met 15%. In diezelfde tijd zijn de aantallen Turkse en Afrikaanse kinderen en jongeren verdubbeld en groeiden de andere niet-westerse groepen met een factor anderhalf. ^{b)}

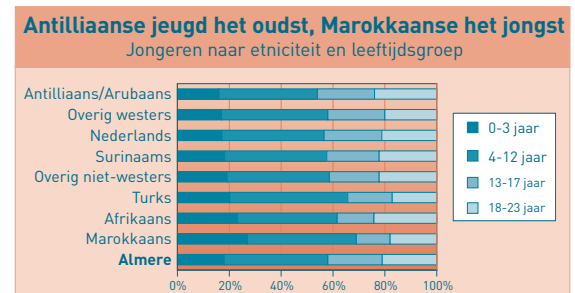

Bron: Gemeente Almere, GBA. ⁴⁴⁾ VNG-definitie etniciteit.

De verschillende groeisnelheden hadden tot gevolg dat het aandeel niet-westerse allochtonen onder de Almeerse jeugd is gegroeid van 26% naar 34%. Tegelijkertijd daalden de aandelen autochtone en westerse kinderen en jongeren. De grafiek hiernaast illustreert deze ontwikkeling. ⁴⁴⁾

Leeftijdsofbouw Almeerse allochtone jeugd

De grafiek toont de leeftijdsverdeling van de Almeerse jeugd naar etniciteit. De Marokkaanse jeugd is het jongst: zij kennen relatief de meeste baby's en peuters en de minste jongvolwassenen. De Antilliaanse jeugd is het oudst: er zijn relatief weinig Antilliaanse baby's en peuters, maar relatief veel jongvolwassenen. De Turkse en Afrikaanse kinderen en jongeren zijn gemiddeld ook relatief jong, waarbij opvalt dat er relatief veel Afrikaanse jongvolwassenen zijn. De leeftijdsopbouw van de Surinaamse, westerse en overig niet-westerse jeugd is ongeveer gelijk aan die van de Nederlandse jeugd. ⁴⁴⁾

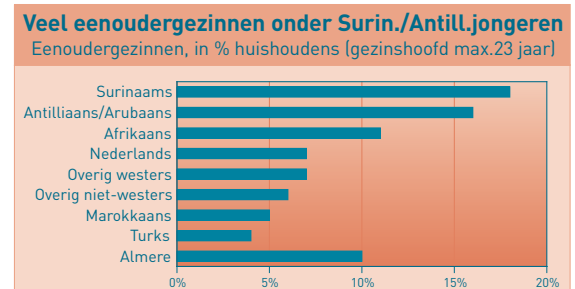

Bron: Gemeente Almere, GBA. ⁴⁴⁾ VNG-definitie etniciteit.

Huishoudensverdeling allochtone jeugd

In grote lijnen verschilt de samenstelling van de Almeerse jongerenhuishoudens (de huishoudens waarbij het hoofd van het huishouden 23 jaar of jonger is) niet veel per etnische groep. Twee verschillen vallen op:

- Surinaamse, Antilliaanse en Afrikaanse jongerenhuishoudens tellen relatief veel eenoudergezinnen en Turkse en Marokkaanse relatief weinig (zie grafiek)
- Onder de Turkse jongerenhuishoudens zijn meer paren zonder kinderen; dit huishoudens-type kwam bij Afrikaanse huishoudens nauwelijks voor. ⁴⁴⁾

Bron: Gemeente Almere, GBA. ⁴⁴⁾ VNG-definitie etniciteit.

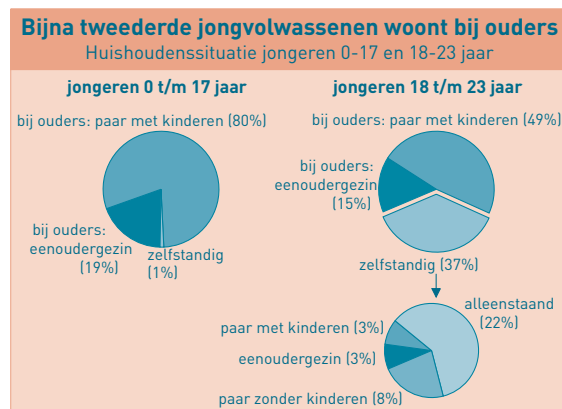
2.3 Huishoudenssituatie

Drie kwart van de kinderen en jeugdigen groeit op in een huishouden met twee volwassenen (en kinderen), twee op de tien in een eenouderhuishouden, de rest is alleenstaand of heeft een partner. Per leeftijdsgroep zijn er uiteraard enige verschillen.

Kinderen en tieners tot 18 jaar wonen bij hun ouders. Slechts 1% van de minderjarigen voert zelfstandig een huishouden: zij zijn bijna allemaal alleenstaand. Acht op de tien kinderen tot 18 jaar woont in een gezin met twee ouders.

De jongvolwassenen (18-23 jaar) beginnen op zichzelf te wonen, maar in meerderheid wonen zij nog bij hun ouders. De rechtergrafieken tonen in welke huishoudensvorm jongvolwassenen wonen:

- Zes op de tien jongvolwassenen woont bij hun ouders. Van hen woont een kwart in een eenoudergezin en driekwart bij beide ouders.
- Vier op de tien jongvolwassenen wonen zelfstandig. Van hen is zes op de tien alleenstaand en een kwart woont samen. De rest heeft kinderen; er zijn er ongeveer even veel die hun kinderen samen met een partner opvoeden als die dat alleen moeten doen. ⁴⁴⁾

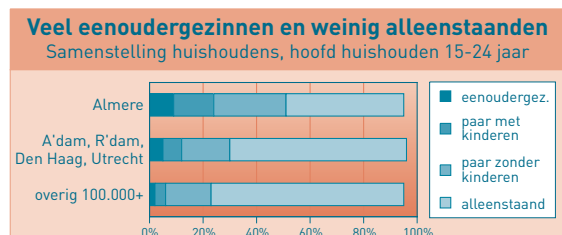

Bron: Gemeente Almere, GBA. ⁴⁴⁾

De huishoudenssamenstelling van Almeerse jongerenhuishoudens wijkt sterk af van die van andere (middel)grote steden. Van alle grote steden tellen de Almeerse jongerenhuishoudens:

- De meeste eenouderhuishoudens
- De meeste stellen met kinderen
- De minste alleenstaanden
- Bijna het hoogste aandeel paren zonder kinderen (alleen in Emmen en Zoetermeer is dat nog hoger) ⁴¹⁾

Een en ander wordt ook getoond in de grafiek. ^{o) d)}

Bron: CBS Statline. ⁴¹⁾

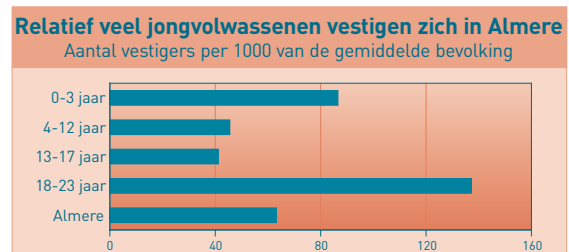
2.4 Vestiging en vertrek

In hoofdstuk 6 (Vrije tijd en participatie) wordt ingegaan op hoe lang jongeren in Almere en in hun buurt wonen en hoeveel er in Almere geboren en getogen zijn. In deze paragraaf komen migratiestromen aan bod: hoeveel jongeren komen er in Almere wonen, hoeveel verhuizen naar een andere stad? Zijn er verschillen tussen de leeftijds- en etniciteitsgroepen?

Vestigen in Almere

In 2004 zijn bijna 4400 kinderen en jeugdigen (0-23 jaar) uit een andere plaats naar Almere verhuisd. Het *vestigingscijfer* is het aantal nieuwe bewoners per 1000 van de gemiddelde bevolking in een jaar. Het vestigingscijfer onder jonge bewoners (0-23 jaar) is de afgelopen jaren gedaald van 91 (in 2001) naar 72 (in 2004). In 2001 verhuisden nog zo'n 500 jongeren meer naar Almere, maar er waren toen ook minder jongeren in Almere, zodat de nieuwe bewoners ten opzichte van de "zittende" bevolking ook zwaarder meetelden. Ook onder volwassenen daalde het vestigingscijfer overigens.

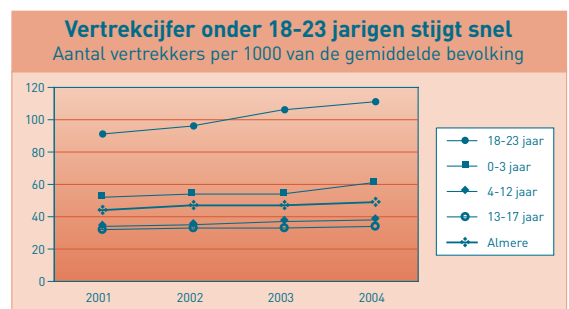
Niet verwonderlijk is dat er relatief veel baby's en peuters (0 t/m 3 jaar) in Almere komen wonen: veel mensen verhuizen immers naar Almere omdat ze vanwege gezinsuitbreiding een groter huis nodig hebben. Opmerkelijker is mogelijk het relatief hoge vestigingscijfer onder jongvolwassenen (18 t/m 23 jaar). De grafiek toont de vestigingscijfers per leeftijdsgroep. ⁴⁴⁾

Bron: Gemeente Almere, GBA. *Vestigingscijfers zijn afgezet tegen de eigen leeftijdsgroep. Voorbeeld: er vestigden zich 137 jongeren van 18-23 jaar per 1000 jongeren van 18-23 jaar.*

Verhuizen uit Almere

In 2004 hebben bijna 3500 kinderen en jeugdigen (0 t/m 23 jaar) Almere verlaten, ofwel er vertrokken 57 jeugdigen per 1000 van de gemiddelde jeugdige bevolking (het *vertrekcijfer*). Terwijl het

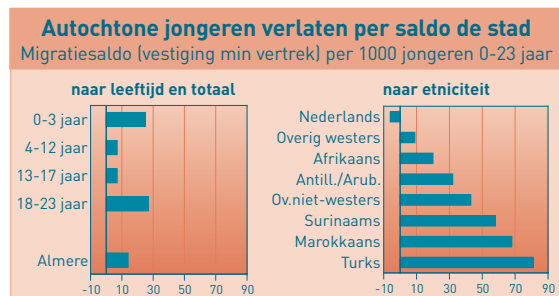
Bron: Gemeente Almere, GBA. *Vestigingscijfers zijn afgezet tegen de eigen leeftijdsgroep.* ⁴⁴⁾

vestigingscijfer daalde, steeg het vertrekcijfer onder de jeugd. Het vertrekcijfer bij kinderen (4-12 jaar) en tieners (13-17 jaar) is al jaren min of meer stabiel, maar bij baby's en peuters (0-3 jaar) steeg het en bij jongvolwassenen (18-23 jaar) steeg het veel sneller dan onder de volwassenen, zoals de grafiek toont. Ruim één op de tien jongvolwassenen (111 per 1000) verliet Almere in 2004. ⁴⁴⁾

Migratiesaldo

Het *migratiesaldo* is het verschil tussen vestiging en vertrek: bij een positief migratiesaldo komen er meer mensen in Almere wonen dan er vertrekken en bij een negatief saldo verlaten meer mensen de stad dan er zich vestigen. Er verhuizen nog altijd meer mensen naar Almere toe dan er weggaan, maar de twee tendensen: een dalend vestigingscijfer en een stijgend vertrekcijfer betekenen dat dat saldo steeds geringer wordt. Vooral bij de jongvolwassenen (18-23 jaar) is het migratiesaldo sterk gedaald, hoewel er nog duidelijk méér jongvolwassenen naar Almere verhuizen dan er weggaan. Was het migratiesaldo in 2001 nog +76 per 1000 jongvolwassenen, in 2004 is het gezakt naar +27 per 1000. Ter vergelijking: voor heel Almere daalde het migratiesaldo van +42 naar +14 per 1000.

Het migratiesaldo voor baby's en peuters (0-3 jaar) is hoog en ongeveer gelijk aan dat van de jongvolwassenen (18-23 jaar), maar bij kinderen (4-12 jaar) en tieners (13-17 jaar) houden vestiging en vertrek elkaar ongeveer in evenwicht: er komen nauwelijks méér kinderen en tieners wonen dan er vertrekken (zie linkergrafiek). Opmerkelijk is dat de autochtone jeugd een negatief migratiesaldo kent, maar de allochtone jeugd een positief migratiesaldo. Met andere woorden: er gaan méér Nederlandse jongeren uit Almere weg dan er in Almere komen wonen, terwijl tegelijkertijd meer allochtone kinderen en jeugdigen naar Almere verhuizen dan er vertrekken. Met name de Turkse jeugd verhuist per saldo veel naar Almere, zoals de rechtergrafiek laat zien. ⁴⁴⁾

Bron: Gemeente Almere, GBA. Migratiesaldo is afgezet tegen de eigen bevolkingsgroep. ⁴⁴⁾

2.5 Geboorte en sterfte

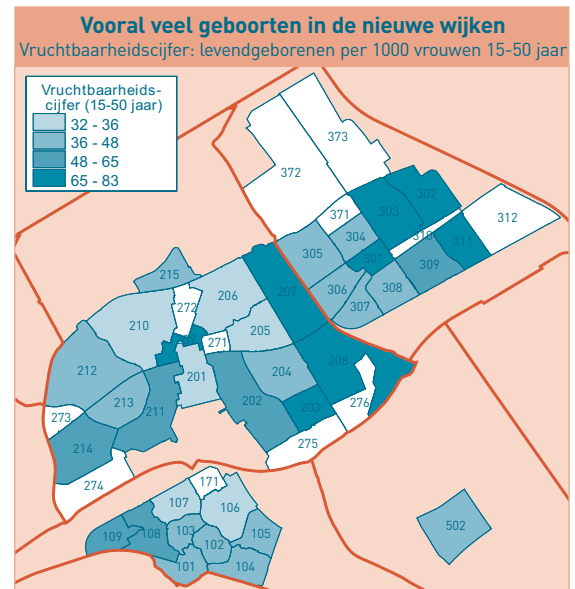
Vruchtbaarheidscijfer

In de media verschijnt Almere wel eens als "buggy-stad nummer 1". Daar is iets voor te zeggen: het geboortecijfer is in Almere anderhalf

maal zo hoog als het Nederlands gemiddelde en het hoogst van alle 25 steden met meer dan 100.000 inwoners. ^{27) 40) e)}

Dit wordt niet alleen veroorzaakt doordat er in Almere relatief veel vrouwen in de vruchtbare leeftijd wonen. Ook wanneer de bevolkingsopbouw naar leeftijd en geslacht gelijk zou zijn met het Nederlands gemiddelde zijn Almeerse vrouwen zeer vruchtbaar: dan is het vruchtbaarheidscijfer alleen hoger in Ede. ^{40) f)} In Almere werden er in 2003 per 1000 vrouwen tussen 15 en 50 jaar 56,7 baby's levend geboren.

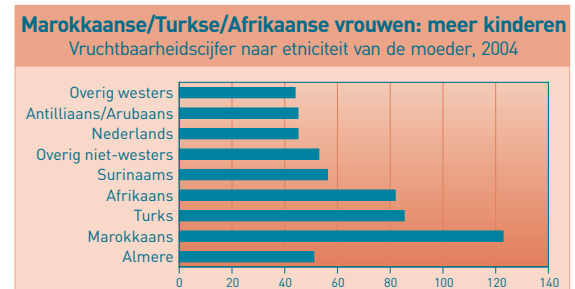
De kaart toont het aantal levendgeborenen per 1000 vrouwen tussen 15 en 50 jaar (het vruchtbaarheidscijfer) in de verschillende wijken. Het vruchtbaarheidscijfer is vooral hoog in de nieuwe wijken: gezinsuitbreiding is voor veel mensen een reden om een nieuwe woning te zoeken. In dat verband zijn de hoge cijfers in de Staatsliedenwijk en Centrum Almere Buiten opmerkelijker. ⁴⁴⁾

Bron: Gemeente Almere, GBA. Bewerkingen O&S. ⁴⁴⁾

Voor wijknamen zie flap aan de achterzijde van de omslag.

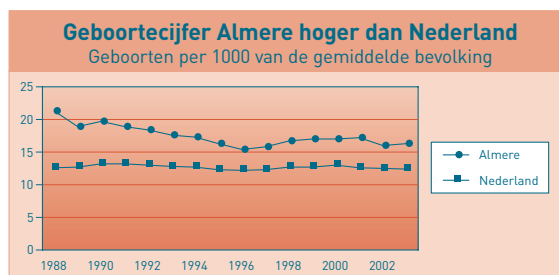
Het relatief hoge vruchtbaarheidscijfer in de Staatsliedenwijk kan te maken hebben met de etnische samenstelling van deze wijk. Hier wonen relatief veel vrouwen van Marokkaanse herkomst, die, zoals de grafiek laat zien, per 1000 vruchtbare vrouwen tweëneenhalf maal zo veel kinderen baren als gemiddeld. ^{g)}

Bron: Gemeente Almere, GBA. Bewerkingen O&S. ⁴⁴⁾

Geboortecijfer

In 2003 werden ruim 2.700 baby's geboren in Almere. Sinds 1990 is het aantal geboorten elk jaar steeds toegenomen (behalve in 2002, toen er minder baby's werden geboren dan het jaar ervoor). Relatief echter, per duizend Almeerders, werden er tussen 1988 en 1997 steeds minder baby's geboren. Tussen 1997 en 2002 kregen Almeerders weer meer kindjes per 1000 inwoners, waarna het geboortecijfer weer iets zakte tot op het niveau van 1995. Al die tijd is het geboortecijfer echter ruim boven het Nederlandse gemiddelde gebleven, zoals de grafiek toont.

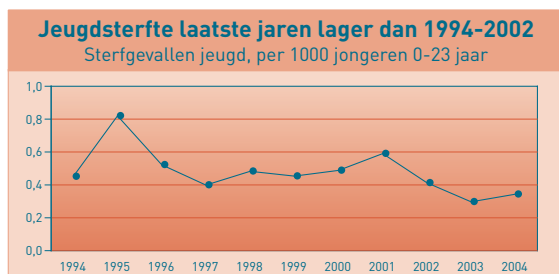
Bron: *Sociale Atlas van Almere 2004*.²⁷⁾

In 2004 waren Almeerse vrouwen gemiddeld 28 jaar en anderhalve maand oud toen ze hun eerste kind kregen. Twee op de drie moeders waren bij de geboorte van hun eerste kind tussen de 23 en 33 jaar; de jongste moeder was 15 en de oudste 42 jaar bij haar eerste bevalling.⁴⁴⁾

In 2004 werd 62% van de baby's uit een wettig huwelijk geboren en 38% buitenechtelijk. Die verhouding is ongeveer normaal: in de meeste van de 25 (middel)grote Nederlandse steden wordt tussen de 57 en 70% van de baby's uit een huwelijk geboren. Uitschieters wat het aandeel echtelijke geboorten betreft zijn Ede aan de hoge kant (84%) en Groningen aan de lage kant (48%).⁴⁰⁾

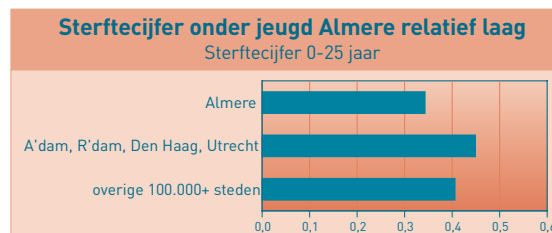
Sterfte

In 2004 overleden er 21 Almeerse kinderen en jeugdigen (0 t/m 23 jaar), hetgeen neerkomt op 0,34 sterfgevallen per 1000 kinderen en jeugdigen. Dat is iets meer dan in 2003, maar duidelijk lager dan de jaren ervoor, zoals de grafiek laat zien. Het dieptepunt werd bereikt in 1995, toen er 31 jeugdigen stierven.⁴⁴⁾

Bron: *Gemeente Almere, GBA, Bewerkingen O&S*.⁴⁴⁾

In Almere stierven in 2003 relatief minder jeugdigen dan in de meeste andere (middel)grote steden, zoals de grafiek laat zien. Alleen in Delft, Zwolle en Haarlemmermeer was het jeugdsterftecijfer lager.⁴²⁾

Bron: *CBS Statline*. Het sterftecijfer volgens CBS verschilt van GBA-cijfers, omdat het CBS sterfgevallen om privacyredenen afrondt naar vijftallen.⁴²⁾

Hoofdstuk 3 Gezondheid en leefgewoonten

Dit hoofdstuk gaat over gezondheid en leefgewoonten van jongeren in Almere.

Vrijwel alle baby's en peuters bezoeken met hun ouders de consultatiebureaus. Ongeveer een op de vijf wordt door de artsen en verpleegkundigen als mogelijk risicokind gezien: ze lopen een verhoogd risico om niet gezond en kansrijk op te groeien. Almere Haven kent de meeste risicokinderen.

In de basisschoolleeftijd vinden vrijwel alle ouders dat hun kind een goede gezondheid heeft. Toch bezoekt in de loop van een jaar een op de vijf kinderen een specialist. De meeste kinderen eten gezond, maar in groep 7 is bij een op de vijf kinderen sprake van overgewicht.

Van de jongeren van 12-23 jaar vinden vier van de vijf de eigen gezondheid goed; slechts een klein deel noemt deze slecht. In deze leeftijdsgroep eten jongeren minder gezond dan op de basisschool en bij ruim 15% is sprake van overgewicht.

Steeds meer tieners zijn seksueel actief en zij gebuiken niet altijd een condoom. Ongeveer 6% van de jongvolwassenen heeft een seksueel overdraagbare aandoening of heeft deze wel eens gehad. Almere kent meer tienermoeders dan landelijk gemiddeld.

Van de kinderen van 5-11 jaar heeft een kwart emotionele problemen, waarvoor ouders overwogen om hulp te zoeken. In twee van de drie gevallen werden de problemen zonder hulp opgelost; van de andere ouders slaagde het grootste deel er in de benodigde hulp te vinden.

Jongeren vanaf 12 jaar hebben steeds vaker problemen die hen dag en nacht bezighouden: vier op de tien hebben afgelopen jaar een dergelijk probleem gehad. Meisjes tobben vaker dan jongens, en jongvolwassenen vaker dan tieners. Een op de tien heeft naar hulp gezocht maar kon deze niet vinden; een even grote groep vond wel professionele hulp. De rest had geen professionele hulp nodig. Van de jongeren die gebruik maken van maatschappelijk werk is driekwart een meisje. Een op de twintig jongeren zegt wel eens lichamelijk te zijn mishandeld.

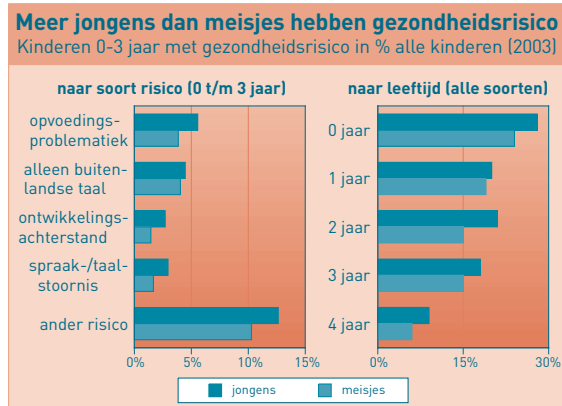
Ongeveer een kwart van de jongeren vanaf 12 jaar rookt. Steeds meer tieners zijn gaan drinken. Slechts weinig ouders maken bezwaar tegen het rook- en drinkgedrag van hun kinderen. Een op de tien jongvolwassenen bluft minstens een keer per week.

3.1 Gezondheid baby's en peuters (0-3 jaar)

In de eerste drie paragrafen van dit hoofdstuk beschrijven we de algemene gezondheidstoestand van jeugd en jongeren in drie leeftijdsgroepen. Van de jongste groep (tot en met 3 jaar) bekijken we nu eerst het aantal jonge kinderen met een gezondheidsrisico en het huisartsbezoek.

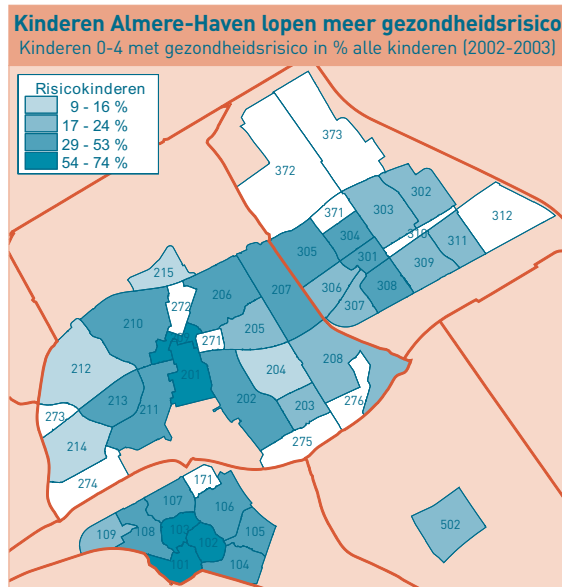
Jonge kinderen met gezondheidsrisico's

0-3 Vrijwel alle jonge kinderen (0-3 jaar) bezoeken met hun ouders de consultatiebureaus. Een groep van 18% van hen wordt daar door artsen of verpleegkundigen als "risicokind" gezien.

Bron: Registraties consultatiebureaus Zorggroep Almere. ⁶⁰⁾
Bij een kind kunnen meerdere risico's geconstateerd worden.

Deze groep loopt een verhoogd risico om niet gezond en kansrijk op te groeien. Die risico's hebben te maken met opvoedingsproblemen, thuis alleen een buitenlandse taal spreken, een ontwikkelingsachterstand of spraak- en taalstoornissen; tweederde loopt een "ander risico" (zie grafiek). Afgezien van de spreektaal thuis komen alle risico's bij jongens vaker voor dan bij meisjes. Dat geldt voor alle leeftijdsgroepen. Ten opzichte van 2002 is het aandeel risico-

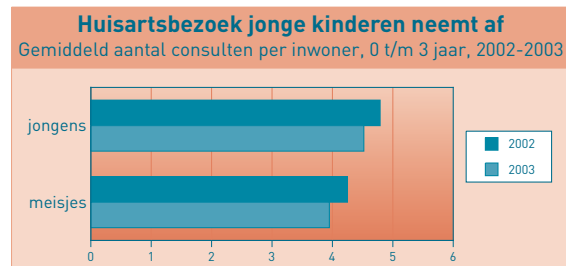

Bron: Registraties consultatiebureaus Zorggroep Almere. ⁶⁰⁾

kinderen ongeveer gelijk gebleven. De grootste stijging deed zich voor bij de meisjes van 3 jaar (van 12 naar 15%); de sterkste daling bij de meisjes van 4 jaar (van 8 naar 6%). In Almere Haven zijn relatief veel risicokinderen, zoals het kaartje hiernaast laat zien. ⁶⁰⁾

Huisartsbezoek

0-3 Jonge kinderen (0 t/m 3 jaar) zijn in 2003 relatief iets minder naar de huisarts gegaan dan een jaar eerder: in 2003 ging 84% naar de huisarts, in 2002 was dat nog 86%. Absoluut steeg het aantal van 9300 naar 9400 cliënten jonger dan 4 jaar. Er gaan meer jongetjes dan meisjes naar de huisarts, en als ze gaan, gaan ze ook vaker. Baby's en peuters gingen ook minder vaak naar de huisarts dan het jaar ervoor, zoals de grafiek toont. ⁶¹⁾

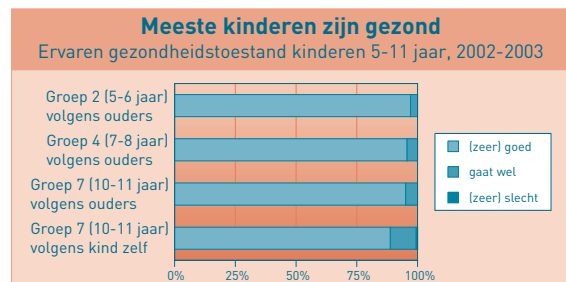
Bron: Zorggroep Almere. ⁶¹⁾

3.2 Gezondheid kinderen (4-12 jaar)

Deze paragraaf beschrijft de gezondheidstoestand van kinderen in de basisschoolleeftijd. We beschrijven achtereenvolgens de algemene gezondheid en klachten, bezoek aan huisarts en specialist en tot slot voeding, eetgewoonten en tandzorg.

Algemene gezondheid van kinderen

4-12 De meeste Almeerse kinderen in de basisschoolleeftijd (4 tot 12 jaar) zijn gezond: niemand vindt dat zijn of haar kind een slechte gezondheid heeft, en zo'n 4% van de ouders vindt dat het "wel gaat" met de gezondheid van hun kind. ¹⁸⁾

Bron: Peilscholtonderzoek HVDF ¹⁸⁾

Van de kinderen heeft 22% het afgelopen jaar een week of langer verzuimd wegens ziekte. In het overgrote deel daarvan bleven ze één week thuis, en bijna niemand moest drie weken of langer thuisblijven. De meest voorkomende klachten waar kinderen last van hebben, zijn:

- Buikpijn: ongeveer 4 op de 10 kinderen heeft hier wel eens last van

- Hoofdpijn: is de meest voorkomende klacht bij oudere kinderen. Ongeveer de helft van de leerlingen uit groep 7 heeft hier last van, tegen 2 op de 10 jongere kinderen.

Andere veel voorkomende klachten (waar ongeveer 2 op de 10 kinderen last van hebben), zijn:

- Eczeem: vooral kinderen uit groep 4 hebben hier last van, ongeveer 1 op 3 van hen
- Vermoeidheid
- Pijn in armen en benen
- Benauwdheid en oorpijn

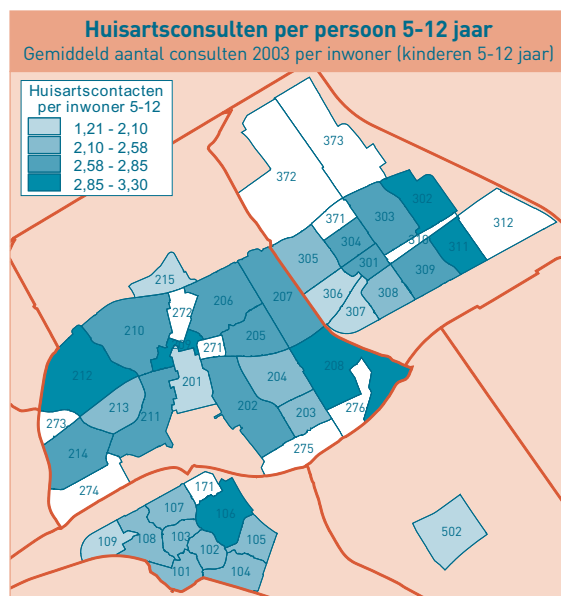
Keelpijn, duizeligheid en pijn in de rug werden minder vaak genoemd.

Zo'n 3% van de kinderen is lichamelijk beperkt. Zij ervaren vooral problemen bij de persoonlijke verzorging en het wonen. Oudere kinderen met een lichamelijke beperking hebben ook problemen bij sport en ontspanning.

Van de kinderen had 6% de afgelopen maand een ongeluk waarbij medische hulp nodig was. De meeste van die ongelukken vonden thuis, op school of ergens anders plaats. Slechts een klein aantal ongelukken vond plaats in het verkeer of bij het sporten. ¹⁸⁾

Bezoek huisarts en specialist

4-12 Het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd (4 tot 13 jaar) dat minstens één maal naar de huisarts ging is zowel absoluut als relatief iets gedaald, van 74% in 2002 naar 72% in 2003. Het aantal consulten dat ze kregen is gelijk gebleven: gemiddeld gingen ze 3,8 maal naar de huisarts. In Almere Haven en het stadscentrum gingen relatief de minste kinderen naar de huisarts, in Almere Stad West de meeste, zoals het kaartje toont. ⁶¹⁾

Bron: Zorggroep Almere. ⁶¹⁾

De enquêtes van het Peilscholenonderzoek geven een aanvullend beeld van de zorgconsumptie van kinderen uit groep 2, 4 en 7: 18% van de kinderen bezoekt in de loop van het jaar een specialist. Een kleiner aantal kinderen bezoekt logopedist, alternatief genezer of fysiotherapeut of moest naar het ziekenhuis. Jongere kinderen gaan vaker naar

de logopedist dan oudere kinderen (12% van de kinderen in groep 2, 8% in groep 4 en 3% in groep 7). ¹⁸⁾

Bron: Peilscholenonderzoek HVDF. ¹⁸⁾

Voeding, eetgewoonten en tanzorg

4-12 De meeste Almeerse kinderen eten gezond, zoals de grafiek hieronder laat zien. Minder gezonde eetgewoonten komen weinig voor. Rond de 5% van de Almeerse kinderen:

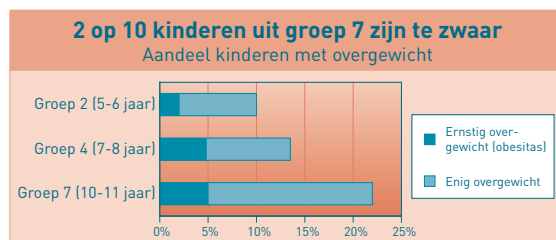
- eet slechts twee keer per week of minder: warm eten/ ontbijt /groenten /fruit
- drinkt minder dan 1 beker per dag melk
- neemt bijna elke dag snacks (zoals patat, kroket, kaassoufflé)

Kinderen drinken vrij vaak frisdrank: vier op de tien kinderen drinkt dagelijks fris, de helft daarvan meer dan 2 glazen per dag. ¹⁸⁾

Bron: Peilscholenonderzoek HVDF. ¹⁸⁾

De meeste Almeerse kinderen hebben een gezond gewicht, maar een deel is te zwaar. In groep 7 hebben meer kinderen overgewicht dan in de groepen 2 en 4: in groep 7 betreft het ruim 20%. ^{18) h)}

Bron: Peilscholenonderzoek HVDF. ^{18) h)}

Kinderen in deze leeftijd zorgen goed voor hun gebit: 72% poets minstens twee keer per dag de tanden en 26% een keer per dag. De rest (2%) doet dat nooit of niet dagelijks. Verder gaat 74% minstens twee keer per jaar naar de tandarts en 20% eens per jaar. Een kleine groep van 4% gaat minder dan eens per jaar en 2% gaat nooit. Er is weinig verschil tussen groep 2, 4 en 7. ¹⁸⁾

3.3 Gezondheid jeugd (vanaf 12 jaar)

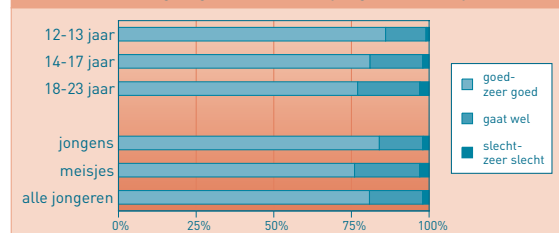
In deze paragraaf bespreken we de gezondheids-toestand van jongeren vanaf 12 jaar. Net zoals bij de jongere kinderen bekijken we de algemene gezondheid en ziektes, gebruik van huisarts en specialisten en tot slot eetgewoonten en tandzorg.

Beoordeling eigen gezondheid.

13-17 **18-24** Acht op de tien Almeerse jongeren vanaf 13 jaar ervaren hun eigen gezondheid als goed, 2% noemt de gezondheid slecht. Meisjes vinden zichzelf minder gezond dan jongens, en 18-plussers zijn iets minder tevreden over hun gezondheid dan gemiddeld.

80% jongeren vindt eigen gezondheid goed

Ervaren eigen gezondheid van jongeren 12-23 jaar

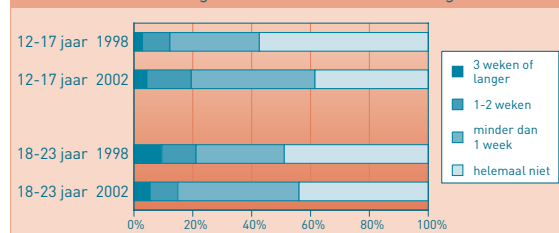

Bron: HVDF Jongerenenquête 2002. ¹⁵⁾

Van de jongeren van 12-17 jaar is 20% afgelopen zes maanden een week of langer thuisgebleven wegens ziekte. Onder jongeren van 18-23 jaar is dat aandeel lager: 15%. Het totaal aantal jongeren dat het afgelopen jaar wel eens was thuisgebleven, is in vier jaar tijd aanzienlijk gestegen, zoals de grafiek toont. Vooral tieners verzuimen vaker wegens ziekte dan in 1998.

Vooraf tieners blijven vaker ziek thuis

Aandeel dat is thuisgebleven van school/werk wegens ziekte

Bron: HVDF Jongerenenquête 1998 en 2002. ¹⁷⁾ ¹⁵⁾

De belangrijkste redenen om thuis te blijven waren steeds een zware verkoudheid of griep, regelmatig terugkerende hoofdpijn, en allergieën. Meisjes hebben vaker last van hoofdpijn, jongens vaker van sportblessures. ¹⁵⁾

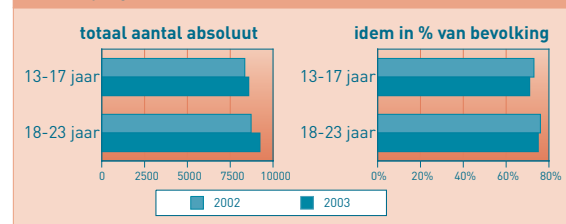
Bezoek huisarts en specialist

13-17 **18-24** Huisartsen behandelden in 2003 meer tieners en jongvolwassenen dan in 2002, maar relatief (per 100 jongeren) daalde het aantal jongeren dat naar de huisarts ging. Die daling deed zich niet voor bij de meisjes van 18-23 jaar, waarvan maar liefst negen op de tien naar de huisarts ging. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de vraag naar voorbehoedsmiddelen op

recept. Het gemiddeld aantal consulten per inwoner bleef ongeveer gelijk op 4,2 (13 t/m 17 jaar) en 5,4 (18 t/m 23 jaar). ⁶¹⁾

Iets minder jongeren gaan naar de huisarts

Aantal jongeren dat minstens eenmaal huisarts heeft bezocht

Bron: Zorggroep Almere/GBA. ⁶¹⁾ ⁴⁴⁾

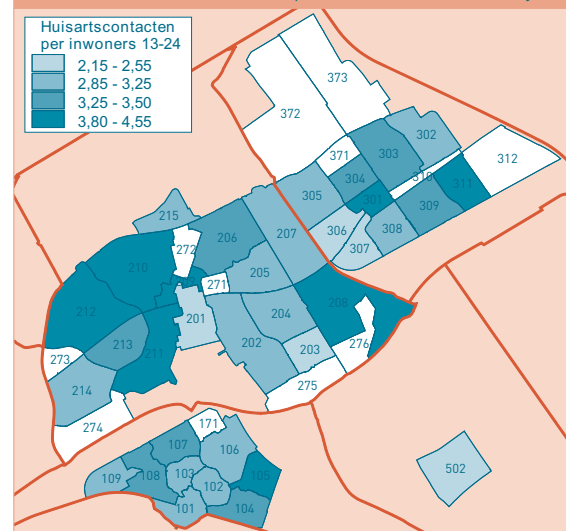
Een aanvullend beeld van de zorgconsumptie van de Almeerse jeugd biedt de jongerenenquête van de Hulpverleningsdienst Flevoland:

- 43% bezocht afgelopen 3 maanden de huisarts
- 14% bezocht afgelopen jaar de fysiotherapeut
- 14% is behandeld in een ziekenhuis (opname of poliklinisch)
- 4% bezocht een alternatief genezer.

Meisjes gaan vaker naar de huisarts, fysiotherapeut, alternatief genezer of het ziekenhuis dan jongens en jongere tieners doen minder vaak een beroep op de zorg dan de 18-plussers. Allochtone jongeren doen ze even vaak een beroep op zorg als autochtone jongeren. ¹⁵⁾

Huisartsconsulten per persoon 13-24 jaar

Gemiddeld aantal consulten 2003 per inwoner (kinderen 13-24 jaar)

Bron: Zorggroep Almere. ⁶¹⁾

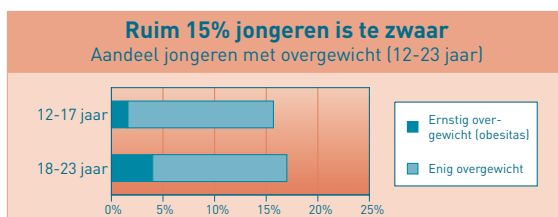
Voeding, eetgewoonten en tandzorg

13-17 **18-24** Tieners en jongvolwassenen eten minder gezond dan kinderen op de basisschool. Iets minder dan driekwart ontbijt vier keer per week of meer, terwijl ongeveer 40% bijna iedere dag fruit eet en 65% bijna iedere dag groente. Ongeveer 30% eet nooit snacks tussen de maaltijden door. Op al deze aspecten eten jongvolwassenen vanaf 18 jaar minder gezond dan tieners tot en met 17 jaar.

Bron: HVDF Jongerenenquête 2002. ¹⁵⁾

Bij ruim 15% van de jongeren van 12-23 jaar is sprake van overgewicht. Onder jongvolwassenen (18-23 jaar) komt overgewicht (en vooral ernstig overgewicht) iets vaker voor dan onder tieners. ^{15) b)}

Bron: HVDF Jongerenenquête 2002. ^{15) h)}

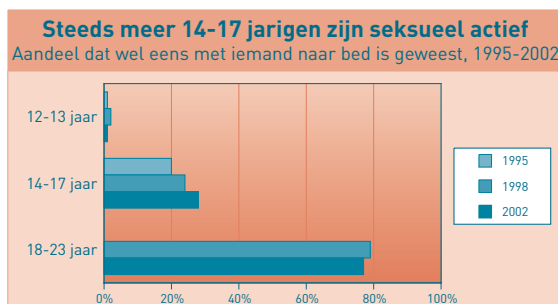
Driekwart van de jongeren en jongvolwassenen gaat tweemaal per jaar naar de tandarts. Er zijn minder jongeren die tweemaal per jaar naar de tandarts gaan dan in 1998: het percentage daalde van 84 naar 76%. Jongeren vanaf 18 jaar gaan minder naar de tandarts dan jongeren tot 18 jaar. Van jongeren tot 18 jaar gaat 3% minder dan eens per jaar naar de tandarts; vanaf 18 jaar is dat 13%. Allochtone jongeren gaan minder vaak naar de tandarts dan autochtone jongeren. ¹⁵⁾

3.4 Seksualiteit

Deze paragraaf geeft een beeld van seksuele ervaringen, condoomgebruik en seksueel overdraagbare aandoeningen. Ook wordt aangegeven hoeveel tienermoeders Almere kent.

Seksueel gedrag

13-17 **18-24** Eén procent van de Almeerse jongeren is al vóór zijn of haar 14e met iemand naar bed geweest. Opmerkelijk is dat steeds meer tieners (14-17 jarigen) seksueel actief zijn, zoals de grafiek toont.

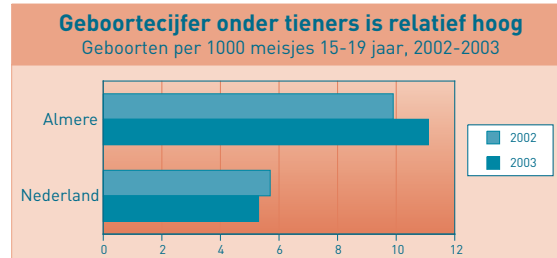
Bron: HVDF Jongerenenquête 2002. ¹⁵⁾

Nog geen derde deel van de seksueel actieve jongeren (van 12-23 jaar) gebruikt altijd een condoom, ongeveer een kwart gebruikt nooit een condoom. De belangrijkste redenen om niet altijd een condoom te gebruiken zijn het gebruik van een ander voorbehoedsmiddel of het hebben van een vaste relatie (beide ongeveer driekwart van de jongeren die niet altijd een condoom gebruiken). Oudere jongeren hebben vaker een vaste relatie dan jongere jongeren en meisjes vaker dan jongens. Dit verklaart ook waarom oudere jongeren en meisjes minder vaak condooms gebruiken. Jongens geven vaker dan meisjes als reden op om niet veilig te vrijen dat ze het te lastig vinden, dat ze het liever zonder condoom doen of dat ze ze niet altijd bij zich hebben.

Ongeveer 6% van de jongvolwassenen van 18-23 jaar heeft een seksueel overdraagbare aandoening (soa) of heeft deze wel eens gehad. Onder tieners van 12-17 jaar is dat 1%. De meest voorkomende vormen zijn chlamydia, candida infectie en genitale wratten. ¹⁵⁾

Tienermoeders

13-17 Er worden in Almere meer baby's geboren uit tienermoeders dan landelijk gemiddeld, zoals blijkt uit de grafiek. Het geboortecijfer is vooral hoog onder tienermeisjes uit Afrikaanse landen, de Antillen en overig niet-westerse landen (anders dan Turkije, Marokko en Suriname): twee tot viermaal zoveel als het Almeers gemiddelde. ^{44) 40)}

Bron: GBA Almere / CBS. ^{44) 40)}

Volgens de burgerlijke stand is 1,5% van de meisjes tussen de 15 en 19 jaar moeder, en er zijn zelfs enkele nog jongere moeders in Almere. In Almere Haven zijn relatief de minste tienermoeders, in Stad West de meeste. ⁴⁴⁾ Van de meisjes van 12 t/m 18 jaar zegt 2% wel eens zwanger te zijn geweest. ⁷⁾

18-24 Onder meisjes van 20 tot en met 23 jaar is het aandeel moeders licht gestegen van 14 naar 15%. ⁴⁴⁾

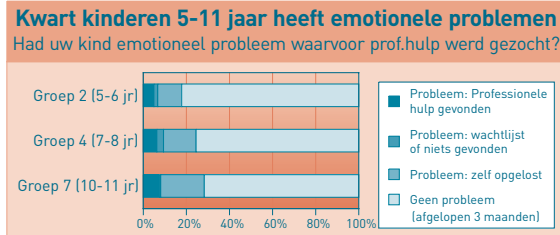
3.5 Zware problemen en jeugdzorg

Een deel van de jongeren wordt geconfronteerd met grote psychische en/of sociale problemen. Voorzover deze jongeren niet zelf een oplossing kunnen vinden zou jeugdzorg (in brede zin) hulp moeten bieden. Deze paragraaf gaat over dergelijke problemen en het gebruik van jeugdzorg.

Problemen bij jongeren tot 12 jaar

4-12 Informatie over zware problemen bij kinderen van 5-11 jaar is beschikbaar uit het Peilscholenonderzoek van de GGD. Een kwart van de ouders geeft aan dat het kind de afgelopen drie maanden emotionele problemen heeft gehad waarvoor men overwoog om professionele hulp te zoeken. Het aantal kinderen met emotionele problemen stijgt met de leeftijd: van 18% in groep 2 tot 28% in groep 7.

In twee van de drie gevallen werden de problemen zonder professionele hulp opgelost (16% van alle ouders). Van de overige ouders heeft het merendeel professionele hulp gevonden (6%) of staat op een wachtlijst (1%). Slechts een enkele ouder zei dat men nergens terecht kon (minder dan 1%).¹⁸⁾

Bron: Peilscholenonderzoek HVDF¹⁸⁾

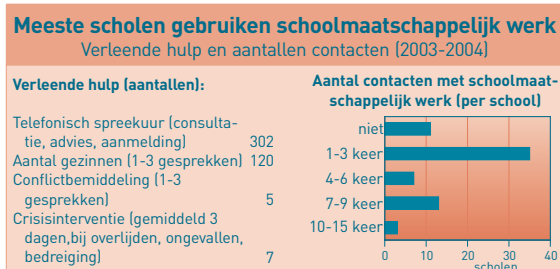
In groep 7 werden ook vragen gesteld aan de leerlingen zelf. Van deze kinderen zegt 17% dat ze een probleem hebben waar ze dag en nacht aan moeten denken. Twee van de drie van hen praten hierover met hun ouders, ongeveer 20% met vriendjes en een even grote groep met broers/zussen. Een deel van deze kinderen (iets minder dan 20%) heeft met niemand over het probleem gesproken.¹⁸⁾

Schoolmaatschappelijk werk

4-12 In het kader van preventie en vroegsignalering kunnen leerkrachten op basisscholen psychosociale problemen vroegtijdig signaleren en melden bij een intern begeleider. Dan kan het gaan om problemen als:

- echtscheiding, financiële problemen, huisvesting en psychische klachten van de ouders
- opvoedings- en gedragsproblemen als gevolg van opvoedingsmacht of andere gezinsproblemen
- problemen die te maken hebben met buitenlandse herkomst en migratie
- multiprobleemgezinnen

De intern begeleider probeert dan in eerste instantie de leerkracht en/ of het gezin te ondersteunen, of schakelt het schoolmaatschappelijk werk in. Deze wordt ingezet in de eerste lijn en

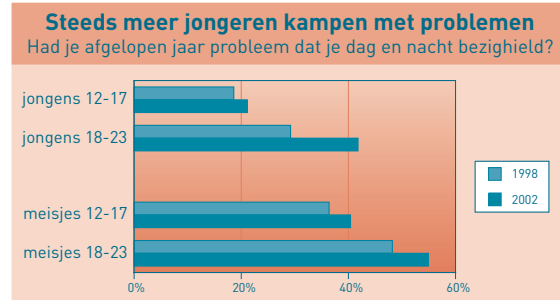
Bron: HVDF; Preventie en vroeghulp 2003-2004.⁶³⁾

verwijst waar nodig door. De tabel geeft aan hoe vaak het schoolmaatschappelijk werk verschillende vormen van hulp verleende. In totaal werden 48 gezinnen/kinderen doorverwezen, waarvan een derde naar Bureau Jeugdzorg.

De meeste basisscholen (58 van de 69 scholen) hadden wel één of meerdere keren contact met het schoolmaatschappelijk werk; met drie basisscholen was er 10 of meer keren contact.⁶³⁾

Problemen bij jongeren vanaf 12 jaar

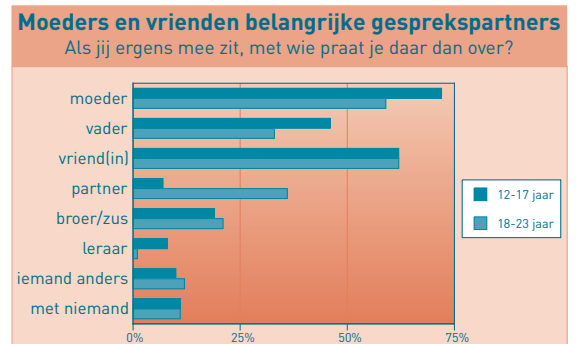
13-17 **18-24** Ook aan jongeren van 12-23 jaar werd gevraagd of zij (afgelopen jaar) een probleem hebben gehad dat hen dag en nacht bezighoudt. Het aandeel jongeren met zulke problemen bedraagt bijna 40% en is sinds 1998 gestegen (zie grafiek). Meisjes tobben vaker met problemen dan jongens, en jongvolwassenen piekeren vaker over problemen dan tieners. De problemen hadden meestal te maken met relaties (31% van de gevallen), de thuissituatie (29%), school (21%), vriendschappen (19%) of het overlijden van een bekende (15%).

Bron: HVDF Jongerenenquête 2002.¹⁵⁾

Bijna één op de tien jongeren zocht hulp voor deze problemen, maar wist niet waar ze die moesten zoeken: deze groep is de afgelopen jaren even groot gebleven. Een even groot deel vond professionele hulp. De rest had geen hulp nodig of vond die in hun directe omgeving.

Ongeacht of men hulp nodig had of niet, kon men ook aangeven met welke instellingen met afgelopen 12 maanden contact had gehad. Huisarts (41%) en mentor (22%) werden het meest genoemd. Kleine groepen van 2 of 3% hadden contact met andere hulpverleners op school, de Meerkanten/Meregaard, een psycholoog, de GGD of het algemeen maatschappelijk werk.

Bron: HVDF Jongerenenquête 2002.¹⁵⁾

Als jongeren ergens mee zitten praten ze daarover met name met hun ouders (vooral de moeder) en vrienden en in mindere mate met broers en zussen of partner (die natuurlijk niet iedereen heeft). Allochtone jongeren praten minder vaak met hun ouders en vaker met broers/zussen dan Nederlandse jongeren, maar hebben ruim twee keer zo vaak niemand om mee te praten. ¹⁵⁾

Bureau Jeugdzorg

13-17 In Almere werden in 2003 633 jongeren aangemeld bij Bureau Jeugdzorg, waarvan 529 werden gescreend (de anderen zijn doorverwezen of om andere reden niet verder in traject gekomen). Op de eerste dag van de eerste drie kwartalen van 2004 waren steeds ruim 115 jongeren aangemeld die nog op de wachtlijst stonden voor een screening.

Na screening werd een deel van deze jongeren terugverwezen of anderszins niet in behandeling genomen. In 2003 werd bij 28 jongeren, binnen Bureau Jeugdzorg, een kort ambulante traject gestart (maximaal 5 gesprekken). Een grotere groep van 134 jongeren kwam in aanmerking voor geïndiceerd licht ambulante zorg (GLAZ), die wordt aangeboden door Boshuis (0-12 jaar) en Stichting Jeugdhulpverlening Flevoland (12-18 jaar).

Bij acute noodsituaties wordt niet de gewone screening gevolgd, maar crisisinterventie ingezet. In 2003 werd voor 69 jongeren in Almere crisisinterventie ingezet.

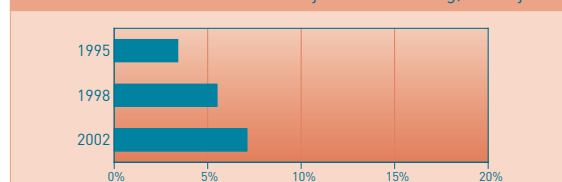
Sinds januari 2003 maakt het indicatiebureau deel uit van Bureau Jeugdzorg, overeenkomstig de eisen van de nieuwe Wet op de Jeugdzorg. In de periode 1 oktober 2003 tot 1 oktober 2004 werden in Almere 550 indicatiebesluiten afgegeven. ^{3) 4)}

Mishandeling en seksueel misbruik

13-17 **18-24** Steeds meer tieners tussen 12 en 18 jaar zijn het slachtoffer geweest van lichamelijke mishandeling. Van de jongeren tussen 12 en 23 jaar is 4% mishandeld door een leeftijdsgenoot en 2% door een volwassene. Van de slachtoffers werd 35% op school mishandeld. Meisjes worden vaker dan jongens thuis mishandeld (34% van de vrouwelijke slachtoffers en 11% van de jongens).

Tieners worden vaker mishandeld

Aandeel slachtoffers van lichamelijke mishandeling, 12-17 jaar

Bron: HVDF Jongerenenquête 1995-2002. ^{16) 17) 15)}

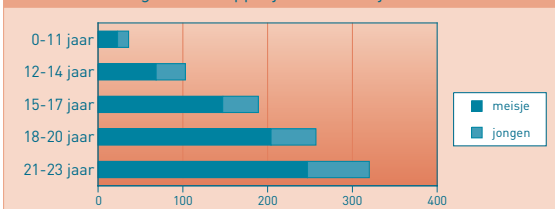
Ongeveer 1% van de Almeerse jongeren zegt seksueel te zijn mishandeld, de helft van hen door leeftijdsgenoten en de helft door een volwassene. Meisjes worden vaker seksueel mishandeld dan jongens en 14-plussers vaker dan 12- en 13-jarigen.

Maatschappelijk werk

13-17 **18-24** Bij het Algemeen Maatschappelijk Werk komen per jaar ongeveer 450 jongeren tot en met 23 jaar terecht. De meesten van hen (85%) zijn 15 jaar of ouder en hoe hoger de leeftijd, hoe meer kinderen gebruik maken van het maatschappelijk werk. Opvallend is dat meisjes driekwart van de cliënten uitmaken.

Maatschappelijk werk: vooral meisjes en oudere jeugd

Cliënten alg.maatschappelijk werk 0-23 jaar (2002-2003)

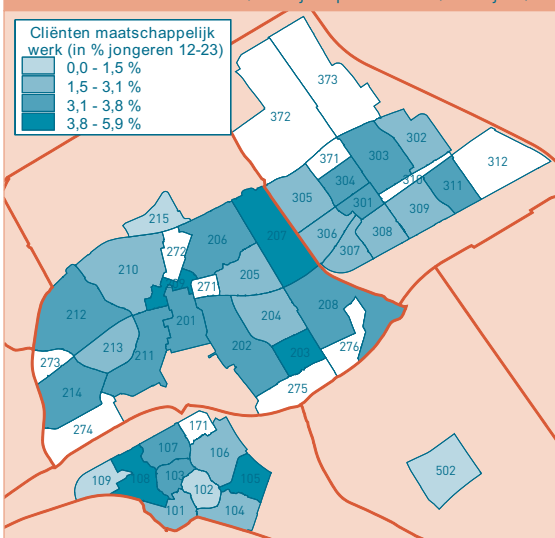

Bron: Zorggroep Almere. ⁵⁹⁾

De kaart toont het aantal cliënten per 100 jongeren van 12-23 jaar. Relatief gezien zijn er de meeste cliënten in de Staatsliedenwijk, Tussen de Vaarten de De Grienden. In de wijken Noorderplassen, De Werven en De Velden zijn slechts weinig jonge cliënten. Voor de meeste wijken geldt dat de verschillen slechts beperkt zijn. ⁵⁹⁾

Cliënten algemeen maatschappelijk werk

Cliënten 2002-2003 van 0 t/m 23 jaar per inwoner (12-23 jaar)

Bron: Zorggroep Almere. ⁵⁹⁾

Psychiatrische problematiek

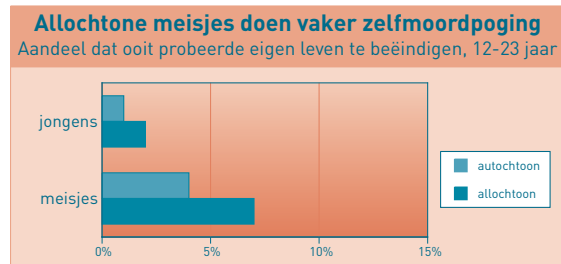
0-24 De Mergaard kent (nog) geen mogelijkheid voor klinische opvang van kinderen en jongeren. Voor intensieve klinische behandeling van jeugd wordt samengewerkt met de Kinder- & Jeugdpsychiatrie in Fornhese (Amersfoort) en met vormen van intramurale Jeugdhulpverlening in Flevoland. Op 1 januari 2004 waren 12 jongeren uit Almere opgenomen in Fornhese met een leeftijd van 5 t/m 23 jaar; een jaar eerder waren dat 8 jongeren. ⁶⁵⁾

In De Mergaard wordt wel ambulante hulp geboden aan jongeren, maar de aantallen jongeren die hier gebruik van maken zijn niet bekend. De Symforagroep (die de psychiatrische hulp verleent in Almere) werkt samen met De Bongerd. Dat is

een speciale basisschool voor langdurig zieke kinderen met psychiatrische problematiek en ernstige gedragsproblematiek in de basisschoolleeftijd van 6 - 12 jaar; momenteel zijn er 38 leerlingen.⁷²⁾

Zelfdodingen

13-17 18-24 15% van de jongeren van 12-23 jaar heeft er weleens aan gedacht om een eind aan zijn of haar leven te maken en 3% heeft dat ook daadwerkelijk wel eens geprobeerd. Deze cijfers zijn al jaren stabiel. Meisjes, en met name allochtone meisjes, doen vaker een zelfmoordpoging dan gemiddeld.^{16) 17) 15)}

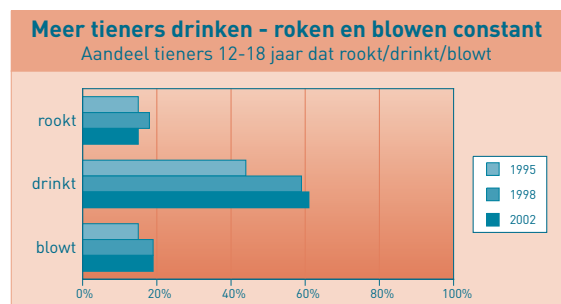
Bron: HVDF Jongerenenquête 1995-2002.^{16) 17) 15)}

3.6 Roken, alcohol en drugs

Roken, alcohol en drugs zijn verleidingen met risico van verslaving en blijvende gezondheidsschade. In deze paragraaf worden ze behandeld.

Roken

13-17 18-24 Meer dan één op de tien (12%) kinderen uit groep 7 (10-11 jr) heeft ooit wel eens gerookt, maar bijna niemand van hen rookt nu nog: 2% van de kinderen uit groep 7 rookt nog wel eens. Iets minder dan de helft van hen rookte voor het eerst toen ze 9 jaar of jonger waren. Het aandeel tieners (12-18 jarigen) in Almere dat rookt is na een stijging in 1998 weer licht gedaald tot op het niveau van 1995, zoals de grafiek toont.

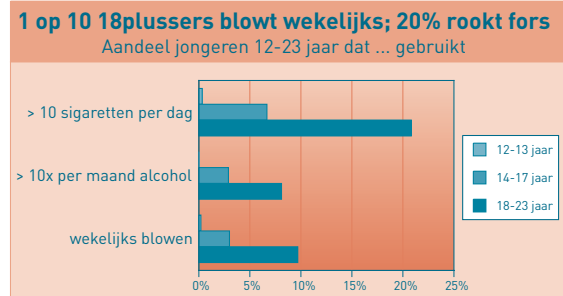
Bron: HVDF Jongerenenquête 1995-2002.^{16) 17) 15)}

Ongeveer een kwart van alle Almeerse jongeren tot 23 jaar heeft recent nog gerookt, van de tieners tot 18 jaar is dat 17%. Het aandeel tieners dat meer dan 10 sigaretten per dag rookt is al jaren stabiel rond de 5%. Onder 18-tot 23-jarigen is dat meer dan twee op de tien.

Eénderde van de ouders van rokende kinderen vindt het goed dat hun kind rookt en slechts een kwart van de ouders maakt bezwaren tegen het roken van hun kind. De rest van de ouders weet het niet of zegt er niks van.¹⁵⁾

Alcohol

13-17 18-24 Steeds meer tieners zijn gaan drinken. Eén op de tien jongeren van 18 jaar en ouder drinkt vrij vaak, meer dan tien keer per maand. De meeste ouders (58%) vinden het goed dat hun kind alcohol drinkt en een kleine minderheid (14%) van de ouders heeft er bezwaar tegen.

Bron: HVDF Jongerenenquête 1995-2002.^{16) 17) 15)}

Drugs

13-17 18-24 Na 1998 is het aandeel tieners dat weleens heeft geblowd gelijk gebleven. Ongeveer één op de tien jongvolwassenen (18-23 jaar) blowt elke week. Tot 18 jaar oud zijn er ongeveer even veel meisjes die wekelijks blowen als jongens, daarna zijn er meer jongens die vaak blowen dan meisjes. Blowen lijken de jeugdigen meestal stiekem te doen, aangezien veel ouders het volgens hen niet weten. Almere heeft maar één gedoogde coffeeshop, de "Blowboot". De coffeeshop is dan ook niet bij uitstek de plek waar jongeren voor het eerst in aanraking komen met wiet of hasj: slechts 5% van de jongeren die wel eens geblowd heeft nam hier voor het eerst zijn of haar blowtje. Het eerste jointje wordt eerder gerookt op straat (30%), op school (24%), of bij iemand thuis (21%). De meeste blowende Almeerse jongeren krijgen hun wiet of marihuana van vrienden. Voor Almeerse jongeren die hun marihuana kopen is de Blowboot wel het belangrijkste kanaal. Desondanks koopt toch nog 30% van de jongeren die meer dan eens geblowd hebben hun hasj of wiet via minder betrouwbare kanalen als de dealer, de koerier, of op straat. Op school wordt maar zeer weinig marihuana verkocht. Andere drugs zoals xtc, paddo's, amfetamine en cocaïne werden in 2002 gebruikt door kleine groepen van hooguit 2% van de jongeren.¹⁵⁾

CAD

13-17 18-24 Het Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs behandelt mensen die verslaafd zijn. In de loop van 2003 zijn 45 cliënten ingestroomd met een leeftijd van maximaal 23 jaar; een jaar eerder waren dat er 32. Meisjes maken daarvan ongeveer een kwart uit. De meest behandelde verslaving is cannabis: 60% van de jongeren wordt hiervoor behandeld. Andere verslavingsvormen maken maximaal 10% van de jonge cliënten uit, waarbij alcohol, weed en cocaïne het meest voorkomen. Van de cliënten waarvan de etniciteit bekend is heeft ongeveer driekwart een Nederlandse etniciteit.⁴³⁾

Hoofdstuk 4 Educatie, wonen en werken

Ruim meer dan de helft van de peuters gaat naar de peuterspeelzaal, maar er is nog een tekort aan peuterspeelzalen. Steeds meer allochtone peuters gaan naar de peuterspeelzaal. Er zijn te weinig programma's voor peuters en kleuters met (taal)achterstanden. Vooral in Stad Oost zijn de wachtlijsten lang. De capaciteit voor kinderdagopvang is de afgelopen tijd sterk uitgebreid, tegenwoordig zijn er twee kinderdagopvangplaatsen per tien kinderen.

Op de basisschool vinden de meeste kinderen het wel leuk, maar bijna de helft van de kinderen wordt er wel eens gepest. Ongeveer een kwart van de kinderen heeft laagopgeleide ouders. Er zijn ongeveer tweemaal zo veel jongens als meisjes met leer- en opvoedingsmoeilijkheden. Basisscholen zijn verzuim beter gaan melden, waardoor het geregistreerd verzuim bij kinderen sterk is gestegen.

Almeerse middelbare scholieren volgen gemiddeld lagere opleidingsniveaus dan landelijk en er zijn minder vwo-eindexamenkandidaten. Ruim één op de tien scholieren is voortijdig schoolverlater. Jongeren zijn meer en vaker gaan spijbelen, maar het structureel verzuim is afgenomen. Overigens vindt ruim de helft het leuk op school.

In het vervolgonderwijs is de onstuimige groei op van het aantal cursisten aan het ROC opmerkelijk te noemen.

Geslaagde vwo-ers stromen vaker dan landelijk gemiddeld door naar het wetenschappelijk onderwijs. Almere is geen studentenstad: er wonen weinig studenten en ze vinden Almere niet aantrekkelijk.

Ook het wonen komt aan bod. Minder jongeren willen in Almere blijven wonen en minder jongeren wonen thuis. Er zijn nog te weinig starterswoningen, maar er wordt flink bijgebouwd om dat tekort op te vangen. Jongeren hoeven geen bijzondere woonvormen: een betaalbare, rustige tweekamerflat die van jezelf is, is prima. Sommige jongeren zijn dakloos of hebben begeleiding of hulp nodig bij het wonen. Er lijkt voor hen een tekort te zijn aan capaciteit.

Tenslotte kijken we naar werk. Niet-schoolgaande jongeren verdienen gemiddeld vrij goed. De jeugdwerkloosheid is afgenomen, maar relatief meer werkzoekende jongeren staan langer dan 1 jaar ingeschreven. De jeugdwerkloosheid is onder allochtone jongeren snel gedaald, zodat in 2004 relatief meer autochtone dan allochtone jongeren werkzoekend waren.

4.1 Peuters, kleuters, kinderopvang

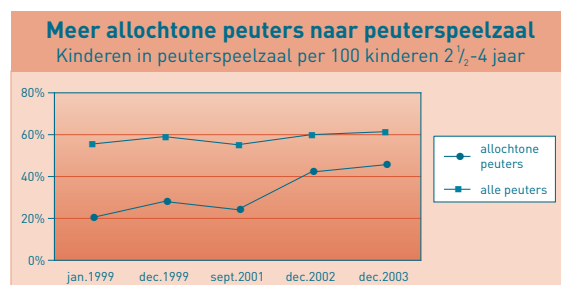
Vóórdat kinderen naar de basisschool gaan, worden al veel kinderen opgevangen in peuterspeelzalen en kinderdagverblijven. Om kinderen al meteen een goede start te geven op de basisschool, zijn er programma's ingevoerd voor kleine kinderen met taalachterstanden (VVE-programma's) en met sociaal-emotionele problematiek. In deze paragraaf komt onder meer aan bod hoeveel kinderen er worden opgevangen en hoeveel kinderen er deelnemen aan de VVE- en plus-programma's.

Peuterspeelzalen

0-3 Voorafgaand aan de basisschool bezoeken veel kinderen een peuterspeelzaal. Daar kunnen kinderen tussen de twee en vier jaar een paar keer per week terecht om een paar uurtjes met andere kinderen te spelen. De belangrijkste reden voor ouders om hun kinderen naar een peuterspeelzaal te brengen is de mogelijkheid die deze aan kinderen biedt om met andere kinderen om te gaan en kennis te laten maken met een breed aanbod aan speelgoed. De meeste peuterspeelzalen hebben een vast programma waarin vrije en gestructureerde activiteiten elkaar afwisselen. De nadruk ligt op spelen, maar spelenderwijs wordt de ontwikkeling van kinderen wel gestimuleerd.⁷⁹⁾

In Almere zaten relatief gezien in 2004 (telling december 2003) meer peuters op de peuterspeelzaal: in 2002 ging 57% van de peuters naar een peuterspeelzaal, in 2003 ligt dit percentage op 61%.^{27) 44)} Volgens voorlopige cijfers van de Gemeente Almere is dat aandeel in 2004 weer gedaald naar 57%. Deze percentages zijn berekend naar het aantal 2,5-tot-4-jarigen, waardoor percentages hoger uitvallen dan wanneer gerekend wordt naar de 2-tot-4-jarigen: dan zou het op 43% uitkomen. De gegevens zijn inclusief de vier particuliere peuterspeelzalen. De wachtlijst voor peuterspeelzalen is hoog: in 2004 stonden 555 kinderen, ofwel 10% van de 2- tot 4-jarigen op een wachtlijst voor een gesubsidieerde peuterspeelzaal.⁷²⁾

Bijna de helft van de peuters met een niet-Nederlandse etniciteit gaat naar een peuterspeelzaal. Hun aandeel is na september 2001 sterk gestegen. Vermoedelijk heeft die stijging te maken met de

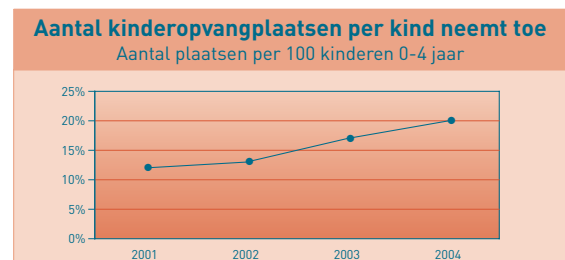

Bron: Sociale Atlas 1999-2004 en Gemeente Almere afdeling Burgerzaken. De percentages zijn berekend op basis van het totaal aantal 2½-4 jarigen cq het aantal allochtone 2½-4 jarigen.^{27) 44)}

invoering van de programma's voor voor- en vroegschoolse educatie in een aantal Almeerse peuterspeelzalen, waar peuters met (taal)achterstanden, extra educatie krijgen. Hun aandeel is ook in 2003 iets gestegen, zoals de grafiek laat zien.^{27) 44)}

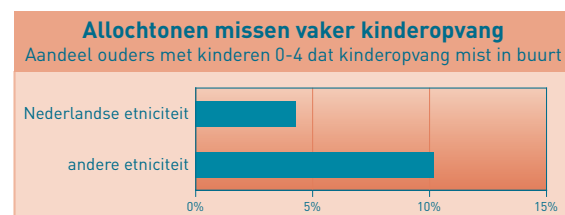
Kinderopvang

0-3 Bij de kinderdagopvang kunnen kinderen van 0 tot 4 jaar halve of hele dagen tot 18.00 uur worden opgevangen, bijvoorbeeld als beide ouders werken. Het totale aantal kinderdagopvangplaatsen steeg tussen 2001 en 2004 van 1247 naar 2221. Deze stijging doet zich in alle stadsdelen van Almere voor. Ook het aantal opvangplaatsen per kind tussen de 0 en 4 jaar is tussen 2001 en 2004 toegenomen. Er zijn twee kinderopvangplaatsen op de tien kinderen tussen de 0 tot 4 jaar.^{27) 44)}

Bron: Sociale Atlas 2001-2004 en Gemeente Almere afdeling Burgerzaken.^{27) 44)}

Gemiddeld maakt 1,9 kind gebruik van één kinderdagopvangplaats.⁷²⁾ Zo berekend zouden in totaal dus ruim 4200 van de baby's, peuters en kleuters worden opgevangen, dat is vier op de tien kinderen van 0 tot en met 3 jaar oud. Voor de ouders die hun kinderen niet naar de kinderdagopvang brachten waren de kosten niet het grootste bezwaar: voor 8% van de huishoudens met jonge kinderen is de kinderdagopvang te duur.³¹⁾

Bron: Wijkpeiling 2001.³¹⁾

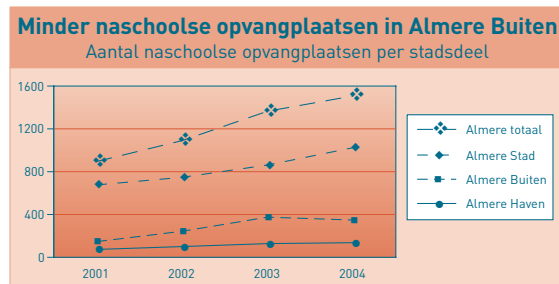
Begin 2002 werden kinderopvangplaatsen door allochtonen meer gemist dan door autochtonen: het is niet duidelijk wat daar de reden van is. In de Noorderplassen/ Vogelhorst, de Verzetswijk, de Regenboogbuurt en de nieuwe wijken (Tussen de Vaarten Zuid/ Eilandenbuurt/ Oostvaardersbuurt) mist meer dan 5% van de bewoners kinderopvang of buitenschoolse opvang.³¹⁾

Er waren geen cijfers beschikbaar over wachtlijsten voor kinderopvang. Volgens een beleidsmedewerker van de gemeente Almere bestaan er "voor kinderopvang op dit moment nauwelijks wachtlijsten. Er is sprake van een lichte overcapa-

citeit van het aantal kindplaatsen. Incidenteel zullen nog wachtlijsten voor komen, maar indien ouders niet al te kieskeurig zijn, kunnen hun kinderen per direct worden geplaatst." Zoals gezegd is de capaciteit van kinderdagopvangplaatsen de afgelopen drie jaar dan ook sterk gestegen. ⁶⁷⁾

Naschoolse opvang

4-12 De na- of buitenschoolse opvang is bedoeld voor kinderen in de basisschoolleeftijd (4 t/m 12 jaar) die aansluitend aan schooltijd tot 18 uur kunnen worden opgevangen. In Almere zijn 57 gelegenheden met iets meer dan 1500 plaatsen in de naschoolse opvang: iets meer dan 1000 plaatsen zijn er in Almere Stad, bijna 350 in Almere Buiten en 140 in Almere Haven. Opvallend is dat het aantal plaatsen in de naschoolse opvang in Almere Buiten licht is afgenomen. Dat toont de grafiek hieronder. ²⁷⁾

Bron: *Sociale Atlas 2001-2004*. ²⁷⁾

In een enquête gaf 6% van de Almeerders met kinderen ouder dan 5 jaar dat zij één of meer kinderen buitenschools lieten opvangen. De rest bracht hun kinderen niet naar de buitenschoolse opvang, maar voor hen spelen redenen zoals kosten, afstand, of een wachtlijst nauwelijks een rol. Van de Almeerders met kinderen ouder dan 5 jaar vond 3% dat het in de buurt ontbreekt aan naschoolse opvang. ³¹⁾ in ³²⁾ Volgens een beleidsmedewerker van de gemeente Almere bestaan er nu "voor buitenschoolse opvang in bepaalde stadsdelen nog wel wachtlijsten, er is echter sprake van een redelijk evenwicht tussen vraag en aanbod van het aantal kindplaatsen. ⁷²⁾

Peuterspeelzalen voor kinderen met ontwikkelingsproblemen en medisch kleuterdagverblijven

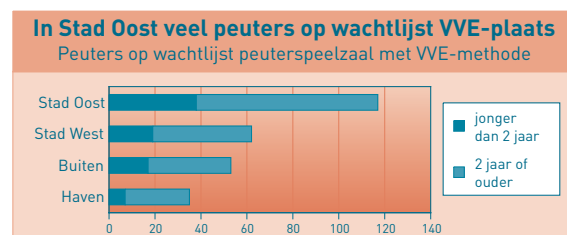
0-3 In Almere is een peuterspeelzaal voor kinderen van 0 tot 4 jaar met ontwikkelingsproblemen. Deze peuterspeelzaal heeft ruimte voor 4 groepen van 6 tot 7 peuters, die twee dagdelen kunnen komen. Er worden 24 tot 28 kinderen opgevangen die meestal tussen de 2 en 4 jaar zijn. ⁷²⁾ Daarnaast is er een medisch kinderdagverblijf voor dagbehandeling of specifieke behandeling voor kinderen met complexere aandoeningen voor meer dan 2 dagdelen. In 2002 maakten in Almere 22 kinderen in de leeftijd van 2 tot 5 jaar gebruik van een medisch kinderdagverblijf. Dat is 1,6 per 1000 kinderen van 2 tot 5 jaar. Landelijk lag dat aandeel op 6,2 per 1000. Vooralnog hebben we geen verklaring voor dit verschil. ¹⁰⁾

Programma's voor- en vroegschoolse educatie

0-3 Het programma voor voor- en vroegschoolse educatie (VVE) is bedoeld voor kinderen van 2 tot en met 5 jaar, die een (taal)achterstand hebben of het risico daarop lopen. Het zijn bewezen effectieve programma's, die al op de peuterspeelzaal beginnen en doorlopen tot in groepen 1 en 2 van de basisschool. Bij het vaststellen van de doelgroep geldt de "gewichtenregeling voor het basisonderwijs" als uitgangspunt. Dat is een regeling waarin basisscholen extra geld krijgen voor bijvoorbeeld kleinere klassen of extra begeleiding naarmate ze meer leerlingen hebben die het risico lopen op achterstanden. In deze regeling zijn etniciteit en opleidingsniveau van de ouders de belangrijkste criteria (zie ook paragraaf 4.2 voor meer uitleg over de gewichtenregeling).

Van de 40 peuterspeelzalen in Almere werken 13 peuterspeelzalen met een VVE programma. Op deze peuterspeelzalen volgen in totaal 136 doelgroepkinderen vier dagdelen een VVE programma. Daarnaast volgen 449 doelgroepkinderen twee dagdelen een VVE programma. ⁶⁶⁾ Relatief (per 100 kinderen) zijn er de meeste VVE-plaatsen in Almere Haven: dat heeft te maken met het feit dat de peuterspeelzalen met VVE-plaatsen ten tijde van de invoering van het VVE-programma in Almere gekoppeld werden aan 11 basisscholen die toen relatief veel leerlingen met achterblijvende leerprestaties hadden. ⁷²⁾

In totaal staan 267 peuters op een wachtlijst voor een peuterspeelzaal die volgens een VVE-methode werken. Daarvan zijn 81 kinderen jonger dan twee jaar. In Almere Stad Oost staan de meeste peuters op een wachtlijst, zoals getoond wordt in de grafiek. Een deel daarvan wordt verklaard door Tussen de Vaarten, waar relatief veel kinderen met een hoog leerlinggewicht zijn, maar nog weinig VVE-plaatsen op scholen en peuterspeelzalen. ⁶⁶⁾

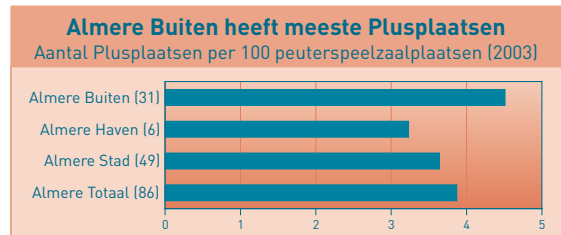

Bron: *De Schoor, Statistische Overzichten VVE*. ⁶⁶⁾

"Pluskinderen"

0-3 Plusplaatsen zijn plaatsen in peuterspeelzalen die erop gericht zijn om kinderen die opvallen door stagnatie, achterstand of problemen extra aandacht en zorg te geven. Bij de plusplaatsen wordt niet met een VVE-programma gewerkt, maar met een ander programma van de Schoor. In tegenstelling tot het VVE-programma loopt het plusprogramma niet door in de eerste groepen van de basisschool. Het gaat hier vooral om kinderen met een sociaal emotionele problematiek.

In totaal zijn er 86 Plusplaatsen op peuterspeelzalen in Almere. De peuters met sociaal-emotionele problemen zijn vrij gelijkmatig over de stad verdeeld, maar relatief gezien heeft Almere Buiten de meeste Plusplaatsen, zoals de grafiek toont. ⁸⁶⁾

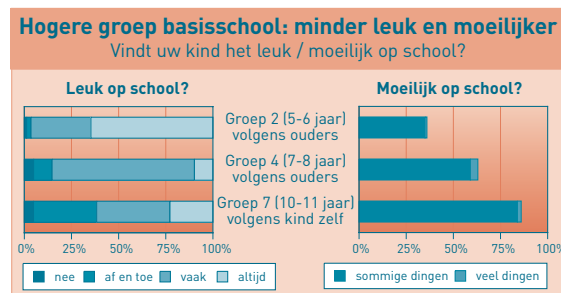
Bron: De Schoor. De cijfers tussen haakjes geven het aantal plus-plaatsen in het stadsdeel aan. ⁸⁶⁾

4.2 Basisschool

In principe gaan vanaf 5 jaar alle kinderen naar de basisschool. In deze paragraaf wordt een beeld geschetst van hoe het met de basisschoolleerlingen gaat, hoe de leerlingen met risico's op achterstanden zijn verdeeld en hoeveel kinderen speciaal basisonderwijs nodig hebben. Er wordt gekeken naar het niveau van de leerlingen als ze de basisschool verlaten (met een uitstapje naar hun niveau als ze al tiener zijn).

Hoe vinden kinderen het op de basisschool?

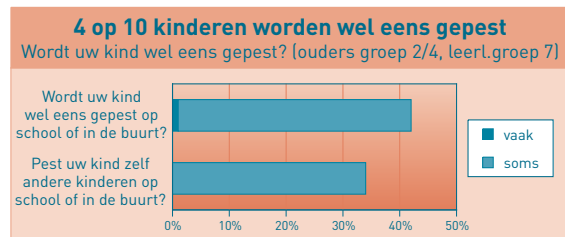
4-12 De meeste kinderen uit groepen 2, 4 en 7 vinden het over het algemeen wel leuk op school. Kinderen uit groep 7 zijn minder positief over school dan (ouders van) kinderen uit groepen 2 en 4: ongeveer 1 op 3 kinderen uit groep 7 vindt school hooguit "af en toe" leuk, tegen 4% van de (ouders van) jongere kinderen. Hierbij moet wel bedacht worden dat kinderen uit groep 7 deze vraag zelf beantwoordden, terwijl de vraag bij de kinderen uit groepen 2 en 4 aan de ouders gesteld is...

Bron: Peilscholenonderzoek HVDF ¹⁸⁾

Vier op de tien kinderen vindt helemaal niets moeilijk op school. Naarmate kinderen in hogere groepen komen, zijn er meer kinderen die wel dingen moeilijk vinden. ¹⁾

De meerderheid van de Almeerse schoolkinderen pest niet of wordt niet gepest, maar pesten komt vrij veel voor, zoals de grafiek hiernaast toont. In groep 4 worden iets meer kinderen gepest dan gemiddeld: 51% van de kinderen in groep 4, tegen 38% van de jongere en oudere kinderen. ¹⁸⁾

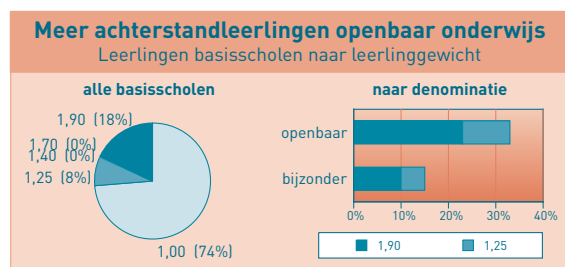
Bron: Peilscholenonderzoek HVDF ¹⁸⁾

Leerlingen met risico's op achterstanden

4-12 In het basisonderwijs krijgen scholen extra geld voor kinderen met het risico op achterstanden. De huidige gewichtenregeling maakt onderscheid in vier categorieën leerlingen die het risico lopen een onderwijsachterstand op te lopen. Elke categorie heeft een bepaald "gewicht", dat aangeeft hoeveel extra geld een school krijgt om eventuele achterstanden van deze leerlingen te voorkomen en te bestrijden. Het gaat om de volgende categorieën leerlingen:

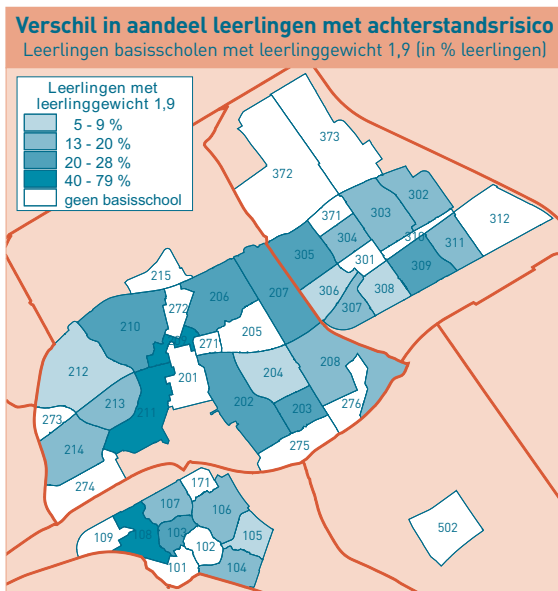
- 1,25: kinderen van laag opgeleide autochtone ouders;
- 1,40: schipperskinderen;
- 1,70: woonwagen- en zigeunerkinderen;
- 1,90: kinderen met laag opgeleide allochtone ouders. ⁷⁷⁾

De meeste basisschoolleerlingen in Almere, bijna drie kwart, hebben geen achterstand (gewicht is 1), zoals de figuur laat zien. Bijna twee op de tien kinderen zijn kinderen met laag opgeleide allochtone ouders en bijna één op de tien kinderen zijn kinderen van laag opgeleide autochtone ouders. Basisscholen van het bijzonder onderwijs hebben (gemiddeld genomen, er zijn natuurlijk uitzonderingen) relatief veel minder achterstandsléerlingen dan de openbare basisscholen: ongeveer de helft van het aandeel in het openbaar onderwijs.

Bron: Gemeente Almere afd Onderwijs, leerlingenadministratie "1-10-telling 2003". ⁴⁷⁾

De kaart toont per wijk het aandeel leerlingen met gewicht 1,9 als percentage van alle basisschoolleerlingen die in die wijk op school zitten. In de scholen in de Stedenwijk en De Wierden heeft ongeveer de helft van de leerlingen laag opgeleide allochtone ouders. De Staatsliedenwijk heeft één basisschool, een islamitische school. Hier heeft bijna acht op de tien leerlingen een leerlinggewicht 1,9. Gemiddeld hebben slechts weinig leerlingen een leerlinggewicht 1,9 in scholen in de Landgoederen- en Bloemenbuurten, in de Parkwijk en De Grienden en in Muziekwijk Noord. ⁴⁷⁾

Bron: Gemeente Almere afd. Onderwijs, leerlingenadministratie "1-10-telling 2003". Weergegeven naar vestigingsadres van de school, dus niet woonadres van leerling.⁴⁷⁾

Kijkend naar het soort onderwijs dan valt op dat, naast uiteraard het Islamitische Onderwijs, het Algemeen Bijzonder Onderwijs relatief gezien de meeste leerlingen met laag opgeleide allochtone ouders heeft en het Gereformeerd Onderwijs nauwelijks deze leerlingen op school heeft (gewicht van 1,90). Het Rooms-katholieke onderwijs heeft relatief gezien de meeste kinderen, waarvan de ouders laagopgeleide autochtonen zijn (gewicht van 1,25).¹⁴⁾

Speciaal basisonderwijs

4-12 Het speciaal basisonderwijs is de opvolger van de scholen voor moeilijk lerende kinderen (MLK-scholen), scholen voor kinderen met leer- en opvoedingsmoeilijkheden (LOM-scholen) en hun afdelingen voor in hun ontwikkeling bedreigde kleuters (IOBK-afdelingen). Er zijn in Almere vier scholen waar kinderen speciaal basisonderwijs kunnen krijgen. Eén daarvan is oecumenisch, de rest is openbaar. In deze vier scholen volgen in totaal 975 kinderen speciaal basisonderwijs.²⁷⁾

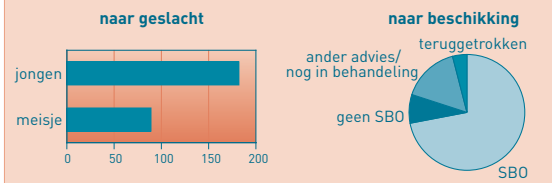
Daarnaast plaatst de Stichting Gewoon Anders leerlingen met een zogenoemd "rugzakje" (dat wil zeggen een persoonsgebonden budget voor onderwijsinzet en onderwijsbegeleiding) op reguliere scholen. Op deze scholen worden dan de benodigde voorzieningen getroffen om het kind onderwijs te laten volgen. In het schooljaar 2004-2005 (telling 1 oktober 2004) volgden 475 kinderen via de Stichting Gewoon Anders basisonderwijs en 51 scholieren voortgezet onderwijs.⁵⁶⁾

Bij de niet-christelijke basisscholen werd bij 271 kinderen onderzocht of ze al of niet in aanmerking kwamen voor speciaal basisonderwijs (SBO). De kinderen die aangemeld worden zijn tussen de 3 en 13 jaar oud, de grootste groep is rond de 8 à 9

jaar oud. Jongens komen vaker in aanmerking voor zo'n onderzoek dan meisjes: 2/3 van de onderzoeken betrof een jongen. In de meeste gevallen wordt die kinderen een beschikking toegekend, zoals de rechtergrafiek laat zien. Overigens hebben meisjes die onderzocht worden een even grote kans om ook daadwerkelijk speciaal basisonderwijs te krijgen als jongens. Waarschijnlijk zijn er even veel aangemelde kinderen van buitenlandse herkomst als gemiddeld: ongeveer een derde van de onderzochte kinderen is vermoedelijk allochtoon.^{80) i)}

Jongens hebben vaker speciaal basisonderwijs nodig

Leerlingen onderzocht voor speciaal basisonderwijs, 2003-2004

Bron: Stichting 1: PCL A en B, schooljaar 2003-2004. Gegevens in de grafieken hebben uitsluitend betrekking op niet-christelijke scholen.⁸⁰⁾

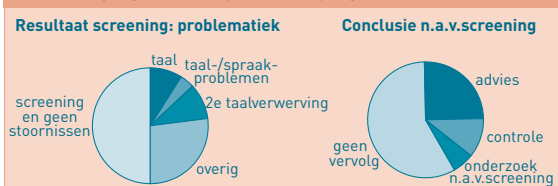
Het christelijk onderwijs was niet in staat dezelfde gegevens te leveren. In het schooljaar 2003-2004 verwees het Bureau Christelijk Onderwijs Almere 20 jongens en 13 meisjes door naar het speciaal basisonderwijs, in 2002-2003 waren dat 35 jongens en 6 meisjes.⁶⁴⁾

Logopedie

4-12 In principe worden alle kinderen logopedisch gescreend in de maand waarin ze 5 jaar worden. In het schooljaar 2003/2004 zijn er 1667 kinderen logopedisch gescreend. Bij de helft daarvan werd geen stoornis geconstateerd, bij een kwart diverse taalproblemen, en bij een kwart overige problemen (zoals stem, spraak, afwijkende mondgewoonten en auditieve functies). Volgens het team Logopedie op scholen van de HVDF neemt het aantal kinderen met taalproblemen toe. Het gaat hierbij om taalontwikkelings- en tweede-taalverwervingsproblemen. Ruim de helft van de gescreende kinderen geeft geen aanleiding tot een vervolg. Bij ongeveer een kwart van de kinderen wordt de ouders advies gegeven hoe ze hun kind kunnen stimuleren tot betere (spraak-/stem-/mond- en luister-) gewoonten. Eén op de tien gescreende kinderen komt nog een of meerdere keren terug voor controle. Bij 6% is de screening aanleiding voor nader onderzoek. Dat zijn meestal de meer problematische gevallen.

Kwart van vijfjarigen heeft taalproblemen

Screening logopedie (vrijwel alle 5-jarige kinderen, 2003-2004)

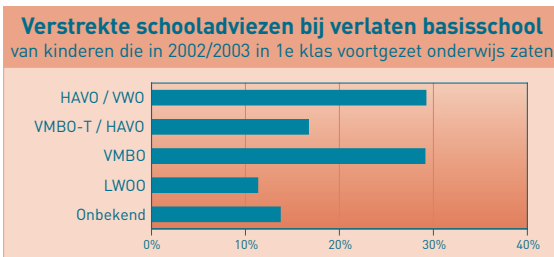

Bron: Logopedie op scholen, 2004.⁴⁹⁾

Naast de screening verricht Logopedie op scholen ook andere taken :onderzoek op verzoek van leerkracht en/of ouder, controle, adviesgesprekken en verwijzing naar onder andere vrijgevestigde logopedisten. Van alle logopedische handelingen (3084) was bij 10% sprake van onderzoek op verzoek (4% bij 4-jarigen en 6% bij overigen).⁴⁹⁾

Niveau basisschoolverlaters

4-12 De basisschool adviseert leerlingen die de school verlaten het niveau van voortgezet onderwijs dat het best bij ze past. Voor één op de tien leerlingen wordt extra ondersteuning nodig geacht in het LWOO. De grafiek toont wat voor adviezen zijn verstrekt.^{k)}

Bron: Databestand GOA-rapportage.¹⁾

Leerlingen die uit het primair onderwijs instromen in het voortgezet onderwijs gaan over het algemeen naar een brugklas. De brugklas maakt deel uit van de basisvorming, dat wil zeggen dat alle leerlingen, ongeacht hun niveau, de eerste één of twee jaren hetzelfde onderwijs krijgen. Na de brugklas komen leerlingen terecht in een van de drie soorten voortgezet onderwijs: het vwo (voorbereidend wetenschappelijk onderwijs), het havo (hoger algemeen voortgezet onderwijs) en het vmbo (voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs).

Twee derde van de leerlingen komt eerst in een brugklas terecht. Daarnaast gaat 20% direct naar een LWOO of VMBO- opleiding en 12% naar een HAVO of VWO-klas.¹⁾

In de GOA-monitor is ook bekeken in hoeverre (ouders van) leerlingen de schooladviezen opvolgen. De tabel toont het werkelijk gevolgde opleidingsniveau van leerlingen na de brugperiode van het voortgezet onderwijs, afgezet tegen het advies dat ze kregen bij het verlaten van het basisonderwijs. De leerlingen kunnen dan zijn doorgestroomd naar:

- een lager schooltype dan het advies: de afstroom (in rood aangegeven)
- hetzelfde schooltype als het advies: de doorstroom (in lichtblauw aangegeven)
- een hoger schooltype dan het advies: de opstroom (in donkerblauw aangegeven)

Gemiddeld stroomde negen op de tien leerlingen (87%) door naar het schooltype of de leerweg die hen werd geadviseerd, 6% stroomde af naar een lager type en 7% naar een hoger type dan het advies. De helft van de verstreckte adviezen waren dubbele adviezen, met name VmboT/Havo en

Negen op tien leerlingen volgen schooladvies
Gevolgde schooltype (na brugperiode) naar afgegeven schooladvies, 2001/2002

Schooladvies→ Ging naar↓	Lwoo	VmboBK	VmboGT	VmboT/ Havo	Havo	Havo/ Vwo	Vwo	samen
Lwoo	94%	21%	5%	1%	-	-	-	15%
VmboBK	5%	54%	53%	10%	6%	2%	0%	19%
VmboGT	-	20%	28%	32%	13%	7%	1%	17%
VmboT/ Havo	-	1%	1%	12%	-	0%	-	4%
Havo	0%	2%	9%	23%	48%	29%	8%	15%
Havo/ Vwo	-	2%	2%	12%	4%	32%	7%	11%
Vwo	0%	0%	2%	10%	30%	30%	84%	19%
N (=100%)	610	1.246	434	1.564	138	1.272	603	5.867
Samengevat:								
Afstroom	n.v.t.	n.v.t.	53%	10%	18%	9%	9%	6%
Doorstroom	99%	75%	34%	68%	52%	91%	91%	87%
Opstroom	1%	25%	13%	22%	30%	n.v.t.	n.v.t.	7%

Bron: GOA-rapportage.¹⁾

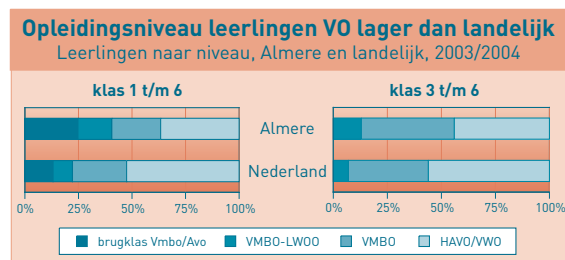
Havo/Vwo. De afstroom vond vooral plaats bij het advies VmboGT: 53% van hen volgde uiteindelijk VmboBK. Daarnaast is er substantiële afstroom van leerlingen met een Havo-advies naar het VmboGT en VmboBK. De opstroom speelt vooral bij het Havo-advies: 30% van de leerlingen met zo'n advies zit na de brugperiode in het Vwo.¹⁾

4.3 Voortgezet onderwijs

In het jeugdbeleid zijn een drietal doelen opgenomen met betrekking tot het voortgezet onderwijs: minder verzuim en spijbelgedrag, minder jongeren die school verlaten zonder startkwalificatie en een grotere binding aan (en meer veilig voelen op) school. In verband met verzuim en uitval wordt er in deze paragraaf eerst ingegaan op het doorlopen van de school: welke niveaus hebben de scholieren en hoe veel wisselen er van niveau? Dan worden vragen beantwoord als: hoeveel verlaten voortijdig de school? Hoeveel verzuimen er of vallen uit? Tot slot zal een beeld geschetst worden van de sfeer op en de binding aan school.

Niveau leerlingen voortgezet onderwijs

13-17 Er zijn vijf scholen in Almere waar voortgezet onderwijs gevolgd kan worden met in totaal 10.400 leerlingen. Het onderwijsniveau van Almeerse leerlingen is over het algemeen lager dan de landelijke verdeling, zowel in de brugklasperiode als erna. Er zijn minder HAVO/VWO-leerlingen en meer leerlingen met extra leerwegondersteuning. De linkergrafiek toont de opleidingsniveaus van de leerlingen in het voortgezet onderwijs van de klas 1 tot en met 6. Het geeft geen duidelijke vergelijking, want hieruit blijkt vooral dat scholen in Almere meer het brugklas-systeem hanteren dan landelijk. De rechtergrafiek toont de niveaus van de leerlingen vanaf klas 3, dus na de brugperiode, en maakt daarmee een betere vergelijking van de niveaus mogelijk.¹⁾

Bron: GOA-rapportage.¹⁾

Wisselingen van onderwijsniveau

13-17

De drie stroomdiagrammen hieronder tonen per leerjaar het percentage leerlingen dat na het schooljaar 2003/2004 van niveau wisselde, ongeacht of ze naar een volgende klas gingen of dat ze het jaar in het nieuwe niveau nog eens over deden. De getoonde percentages zijn de gemiddelden van de vier VO-scholen.¹⁾

Na het derde leerjaar gingen er geen leerlingen naar hogere onderwijsniveaus. Er is één school zonder gemengde Havo/Vwo-klas. Er gingen daar wel Vwo-3-leerlingen naar de Havo, maar er gingen geen Havo-3 leerlingen naar het Vwo. Van de Vmbo 4- leerlingen gaat landelijk 10% naar Havo 4. Er is één school waarbij maar liefst 27% van de Vmbo-4-leerlingen naar Havo 4 gingen, bij een andere school was dat slechts 1%. De scholen zouden deze verschillen het best zelf kunnen toelichten. Op 3 van de 4 scholen gingen geen leerlingen van Havo 4 naar een Vwo-klas.

Bron: Onderwijsinspectie, IDU-"hinkelpad"-kwaliteitskaarten 2003/2004.⁷⁸⁾

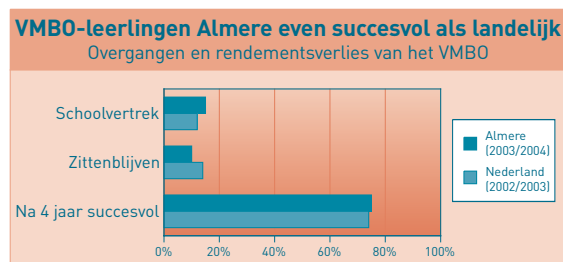
Eén school lijkt leerlingen relatief vaak naar een lager niveau te sturen:

- 11% van de Havo/Vwo-3 leerlingen ging er naar een Vmbo-opleiding: landelijk is dat 4%
- 14% van de Vwo 4-leerlingen ging er naar een Havo-klas, terwijl dit landelijk maar 4% is
- 7% van de Vwo5-leerlingen ging er naar Havo 5: landelijk is dat 2%.⁷⁸⁾

Slagen en uitval

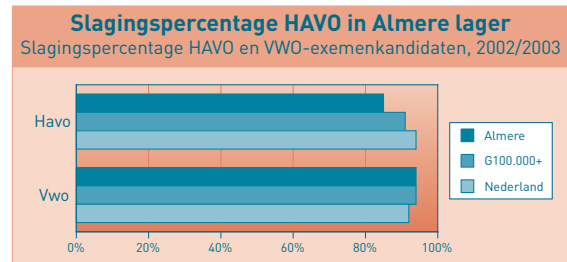
13-17

In de monitor voor het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOA-monitor) is onderzocht hoeveel leerlingen overgaan of blijven zitten: "Van de Almeerse VMBO-leerlingen haalt naar schatting 75% het diploma in één keer zonder zittenblijven of schoolvertrek. Van degenen die dat niet lukt blijft 10% zitten (vooral in het voorlaatste jaar) en vertrekt 15% van school (vooral uit de 3e en 4e klassen). Bij deze schoolverlaters gaat het vooral om leerlingen die het onderwijs (na een jaar zittenblijven) elders voortzetten."

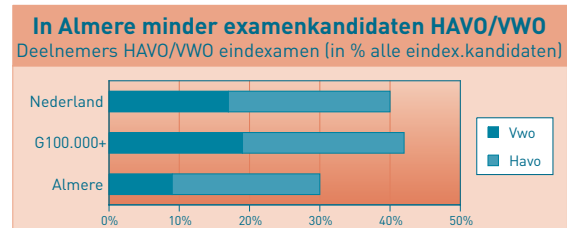
Bron: GOA-rapportage.¹⁾

Het slagingspercentage van HAVO-examenkandidaten is in Almere lager dan in andere middelbare grote steden of landelijk, bij VWO-leerlingen is dat -evenals bij VMBO-leerlingen- ongeveer gelijk.³⁶⁾

Bron: CBS, IDU-cijfers deelname- en slagingspercentages.³⁶⁾

Over het HAVO en VWO concludeert de GOA-monitor dat het aandeel leerlingen dat de school in één keer (zonder zittenblijven of schoolvertrek) met een diploma afsluit in Almere gunstig afsteekt bij het landelijk gemiddelde.¹⁾ Uit gegevens van het CBS blijkt echter dat relatief minder leerlingen in de examenklas van het HAVO of het VWO terecht komen -en dus meer leerlingen hun voortgezet onderwijs afsluiten met een VMBO-diploma.³⁶⁾

Bron: CBS, IDU-cijfers deelname- en slagingspercentages.³⁶⁾

Voortijdig schoolverlaten zonder startkwalificatie

13-17

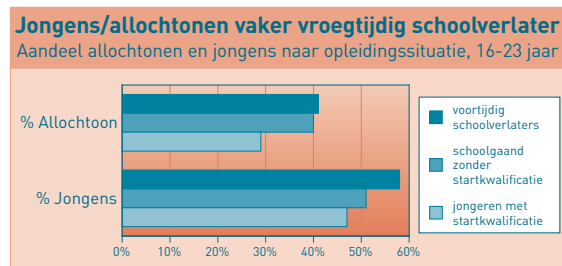
Een "startkwalificatie" is het minimale opleidingsniveau waarop een partieel of niet meer leerplichtige jongere geacht wordt een redelijke kans te hebben op de arbeidsmarkt. Een jongere heeft een startkwalificatie wanneer hij of zij een havo- of vwo-diploma heeft of een mbo-diploma op minstens niveau twee.³⁶⁾ Op 1 januari 2004 was van 10% van de 16-23-jarige jongeren in de leerplichtadministratie niet bekend of ze al of niet een diploma hadden, elders een opleiding volgden, of al op de arbeidsmarkt actief waren. Dat heeft deels te maken met de tijd die het kost dat mutaties in het GBA ook in de leerplichtadministratie verwerkt worden. Van de andere 90% volgde het grootste deel nog onderwijs.²⁵⁾

Meeste jongeren 16-23 jaar volgen nog onderwijs
 Jongeren in Almere naar startkwalificatie (16-23 jaar)

Categorie	Aantal	In %
Niet schoolgaande jongeren zonder startkwalificatie	1.860	14%
Schoolgaande jongeren zonder startkwalificatie	8.239	60%
Jongeren met startkwalificatie (al dan niet schoolgaand)	3.546	26%
Totaal bekende 16-23 jarigen met startkwalificatie	13.645	100%
Niet bekend	1.511	
Totaal 16-23 jarigen met startkwalificatie	15.156	

Bron: Nulmeting voortijdig schoolverlaten.²⁵⁾ Percentages zijn berekend op jongeren waarvan de status bekend is.

Meer dan 1 op de 10 jongeren zijn voortijdige schoolverlaters: 13,6% van de 16-23-jarigen gaat niet meer naar school, maar heeft ook geen startkwalificatie. Onder hen zijn ook 150 jongeren die uit het project Meerwerk zijn uitgestroomd naar een (vaste) baan met maximaal een assistent-dipoma. Hoewel zij volgens landelijke richtlijnen geen startkwalificatie hebben, hebben ze een "persoonsgebonden startkwalificatie" gekregen. Voor deze jongeren was dit -gezien hun capaciteiten- het maximaal haalbare en ze zijn toegeleid naar werk. Ten opzichte van schoolgaande jongeren en jongeren met startkwalificatie zijn er onder voortijdig schoolverlaters iets meer jongens en iets meer allochtonen.

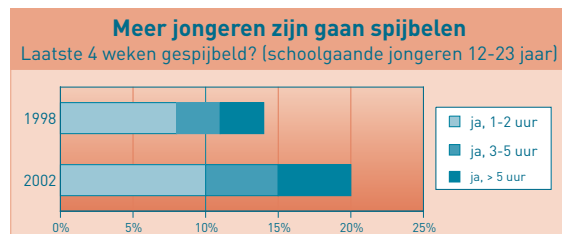

Bron: Nulmeting voortijdig schoolverlaten.²⁵⁾

Voortijdig schoolverlaters hebben voornamelijk vmbo (vso/mavo/vbo) of mbo gevolgd. Iets minder dan de helft van de voortijdige schoolverlaters heeft een vmbo/mavo/vbo-diploma en 55 voortijdige schoolverlaters hebben een assistent-diploma. 70% van de schoolgaande jongeren zonder startkwalificatie is bezig een opleiding te volgen op het niveau van een startkwalificatie.²⁵⁾ Het onderzoek wordt jaarlijks herhaald. In 2005 wordt meer bekend over hoe het met de voortijdig schoolverlaters gaat.

Spijbelen en structureel verzuim

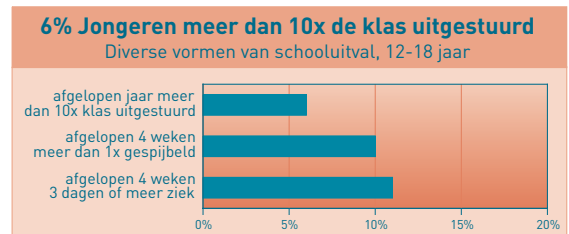
13-17 18-24 Twee op de tien schoolgaande jongeren (12-23 jaar) heeft de laatste 4 weken wel eens gespijbeld. Er zijn meer jongeren gaan spijbelen en ze spijbelen ook vaker, zoals de grafiek laat zien. Meer meisjes dan jongens spijbelen en oudere tieners spijbelen vaker dan jongere tieners. Jongeren die het op school niet leuk vinden, het nut er niet van inzien, of vinden dat ze matige resultaten halen spijbelen vaker dan gemiddeld.^{16) 17) 15)}

Bron: HVDF Jongerenenquête 1995-2002.^{16) 17) 15)}

Ook in een enquête onder middelbare scholieren is gevraagd naar spijbelen; de resultaten worden getoond in de grafiek hiernaast. Scholieren die in Almere Haven wonen (maar mogelijk ergens

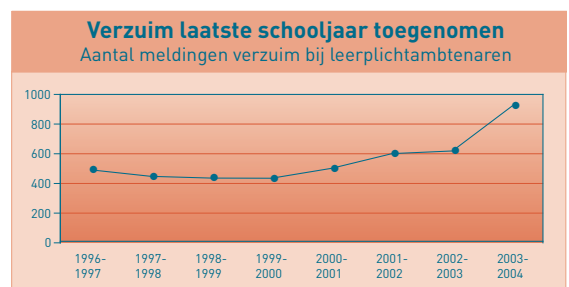
anders op school zitten) vallen wat vaker uit van school dan gemiddeld. Van de scholieren uit Almere Haven heeft 10% zich veelvuldig misdragen en is meer dan 10 maal de klas zijn uitgestuurd: gemiddeld is dat 6%. Ook heeft 14% van de scholieren uit Haven meer dan eens gespijbeld, tegen gemiddeld 10%.⁷⁾

Bron: CtC Scholierenonderzoek 2003.⁷⁾

Niet elk verzuim wordt bij de leerplichtadministratie gemeld. In het schooljaar 2003/2004 werden 616 middelbare-school-leerlingen gemeld die verzuimd hadden. Het overgrote deel daarvan betrof ongeoorloofd verzuim van enkele uren of een beperkt aantal dagen, maar in 72 gevallen werd er proces verbaal opgemaakt.⁸⁾

4-12 13-17 In het verslag van de leerplichtambtenaar worden leerlingen van het primair onderwijs en het voortgezet bij elkaar opgeteld. Dan blijkt dat het aantal meldingen van verzuim in het schooljaar 2003/2004 fors is gestegen.

Bron: DMO, leerplichtadministratie.⁸⁾ Gegevens betreffen zowel basisonderwijs als voortgezet onderwijs.

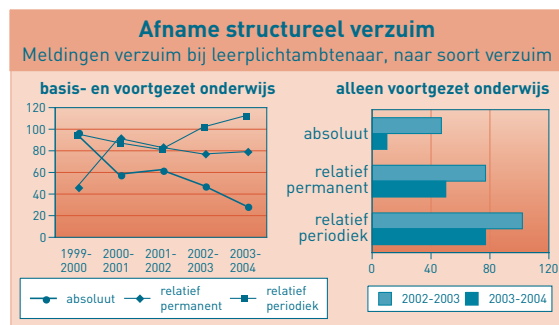
De stijging wordt vooral veroorzaakt door kort verzuim, van enkele uren of een beperkt aantal losse dagen, dat steeg van ca 230 meldingen in 2002/2003 naar 470 meldingen in 2003/2004. Hiervoor zijn twee verklaringen:

- De samenwerking tussen de leerplichtambtenaren en de scholen is verbeterd. Daardoor zijn scholen beter gaan registreren en verzuim eerder gaan melden bij de leerplichtambtenaar. In dit licht moet ook de stijging van het licht verzuim gezien worden.
- Kinderen zijn meer gaan spijbelen. Dit is gezien de stijgende percentages uit de HVDF-enquêtes op zijn minst een deel van de verklaring. Het verzuim steeg bij alle onderwijssoorten, maar vooral bij vbo/mavo-leerlingen (van 220 naar 370 meldingen) en basisschoolleerlingen (van 150 naar 230 meldingen).

De ernstiger vormen van verzuim van (partieel) leerplichtige kinderen en jongeren zijn:

- absoluut verzuim: jongeren die niet ingeschreven staan bij een school;
- relatief permanent verzuim: jongeren die wel ingeschreven staan bij een school, maar in het geheel geen lessen meer volgen;
- relatief periodiek verzuim: ongeoorloofd verzuim van veel dagen of (totaal) enkele weken.

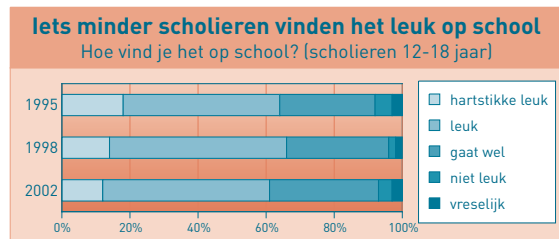
De grafiek toont dat er iets minder leerplichtige kinderen en jongeren zijn die niet (meer) naar school gaan, maar dat het langdurige (relatief periodieke) verzuim wel iets is toegenomen. Deze stijging komt vooral voor rekening van de leerlingen van het basisonderwijs, want bij het voortgezet onderwijs is dit wel gedaald.⁸⁾

Bron: DMO, leerplichtadministratie.⁸⁾

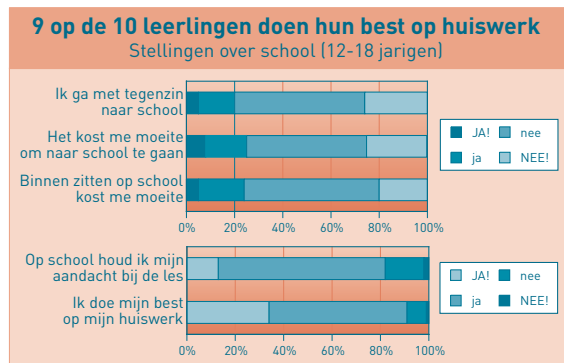
Hoe vindt middelbare scholier het op school?

13-17 Zes op de tien middelbare scholieren vinden het leuk op school en in dat opzicht wijken ze niet echt af van scholieren elders in Flevoland. Dat percentage is sinds 1998 licht gedaald, zoals de grafiek laat zien. Meisjes vinden het op school leuker dan jongens en 12-13-jarigen vinden het leuker dan de oudere scholieren.¹⁵⁾

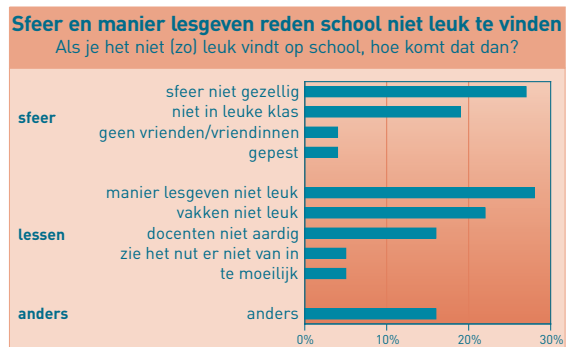
Bron: HVDF Jongerenenquête 1995-2002.^{15) 16) 17)}

Slechts 7% vindt het echt niet leuk op school, maar een groter deel, namelijk 2 op de 10 scholieren, gaat met tegenzin naar school. Een ongeveer even groot deel kost het moeite om naar school te gaan en binnen te blijven. De meeste scholieren nemen hun school wel serieus, aangezien negen op de tien zegt dat ze wel hun best doen op hun huiswerk. Toch houdt twee op de tien zijn of haar aandacht niet bij de les.⁷⁾

Bron: CtC Scholierenonderzoek.⁷⁾

Bij elkaar opgeteld zijn de manier van lesgeven, de vakken en de docenten belangrijkere redenen om het niet (zo) leuk te vinden op school dan de sfeer en de gezelligheid. Van de leerlingen die het niet zo leuk vinden op school geeft driekwart redenen op die te maken heeft met de lessen en vakken, terwijl de helft redenen noemt die te maken hebben met de sfeer en gezelligheid.

Bron: HVDF Jongerenenquête 2002.¹⁵⁾

Negen op de tien middelbare scholieren worden niet gepest op school en ruim één op de tien jongeren (12%) wel, de helft daarvan minstens een paar keer per maand. Pesten komt vaker voor in de lagere klassen dan in de hogere klassen en meisjes worden ongeveer even vaak gepest als jongens.

Bijna de helft van de gepeste scholieren wordt gepest vanwege hun uiterlijk. Twee op de tien weten niet waarmee ze worden gepest. Kleding en spraak of taal zijn minder vaak oorzaak van pesterijen. Zij worden door meerdere scholieren gepest, want een kwart van de scholieren pest zelf wel eens anderen. De meesten van hen pesten maar een paar keer per jaar. Jongens pesten vaker dan meisjes en naarmate ze ouder worden, pesten scholieren minder.¹⁵⁾

Informatie over veiligheid op school is te vinden in de laatste paragraaf van het hoofdstuk 'Woonomgeving en veiligheid' (blz.72).

4.4 Vervolgonderwijs

Na de middelbare school zijn de meeste jongeren niet meer leerplichtig. Velen volgen dan echter nog beroeps- of hoger onderwijs om hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.

Beroepsonderwijs

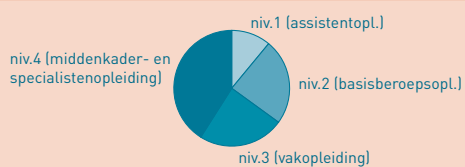
13-17 **18-24** Het beroepsonderwijs in Almere wordt verzorgd door het ROC Flevoland in Almere Buiten. Meer dan éénendertighonderd cursisten van 15 jaar en ouder volgen hier hun beroepsopleiding. De overgrote meerderheid van de cursisten (85%) is jonger dan 22 jaar. In totaal volgen dus bijna twee op de tien Almeerse jongeren in die leeftijdsklasse een cursus op het ROC.

Bijna acht op de tien cursisten aan het ROC volgen een beroepsopleidende leerweg (BOL), de rest een beroepsbegeleidende leerweg (BBL). De beroepsopleidende leerweg bestaat uit leren en een stage en geeft veel cursisten (43%) een middenkader- of specialistenopleiding (niveau 4). De beroepsbegeleidende leerweg bestaat uit het volgen van een opleiding naast betaald werk en leidt voornamelijk op tot een basisberoepsopleiding (niveau 2) of een vakopleiding (niveau 3). Veel oudere cursisten (28 t/m 64 jaar) kiezen voor de BBL.

Het ROC maakt een onstuimige groei door: in 2001 stonden er nog 2150 cursisten ingeschreven, in 2003 waren dat er al 3130, dat is een groei met bijna de helft in twee jaren. Een deel van de groei wordt verklaard door de nieuwe ICT-opleidingen, die in 2002 zo'n 300 cursisten trokken. Opmerkelijk is de snelle groei van het aantal cursisten dat een assistentopleiding (niveau 1) volgt: deze steeg van 112 cursisten naar 301. Deze groei wordt vooral veroorzaakt door de nieuwe basisopleiding Voorbereiding beroepsonderwijs en arbeidsmarkt, die in 2003 van start ging met 140 cursisten. De grafiek toont de cursisten jonger dan 22 jaar naar het gevolgde opleidingsniveau. ²⁷⁾

Groot deel cursisten ROC volgt niveau 4 opleiding

Niveau cursisten ROC BOL/BBL, 15-22 jaar

Bron: Sociale Atlas 2002, 2003 en 2004. ²⁷⁾

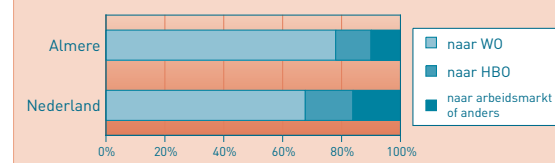
Hoger onderwijs

13-17 **18-24** In Almere zijn er, zoals gezegd, minder leerlingen die het HAVO of het VWO eindexamen doen dan landelijk, maar degenen die slagen voor het eindexamen gaan iets vaker door naar het hoger onderwijs dan landelijk gemiddeld. Acht op de tien Almeerse scholieren met een Havo-diploma gaan door naar het hoger beroeps-onderwijs, dat is ongeveer even veel als landelijk

gemiddeld (81% in Almere vs 78% landelijk). Van de scholieren met een Vwo-diploma gaan er acht op de tien naar het wetenschappelijk onderwijs, landelijk is dat zeven op de tien. Dat toont ook de grafiek. ⁷⁰⁾

Almeerse VWO-geslaagden vaker door naar WO

Vervolgopleiding geslaagden VWO-diploma, 2003/2004

Bron: CBS. ⁷⁰⁾

Sinds 2000 is er ook hoger onderwijs in Almere. In totaal gaat het om zo'n twaalfhonderd studenten die in Almere één van de vier studies volgen uit onderstaand overzicht. Verreweg de grootste opleiding is die aan het Institute for Information Engineering. Het aantal eerstejaars studenten aan deze opleiding is echter alleen maar gedaald, van 213 in 2001 naar 126 in 2004. Ook de opleiding Gedrag en samenleving is na 2002 minder populair geworden: werden er in 2002 nog 80 studenten ingeschreven, in 2004 waren dat er 45. In dezelfde tijd steeg het aantal eerste jaars studenten aan de PABO van 57 in 2002 naar 80 in 2003.

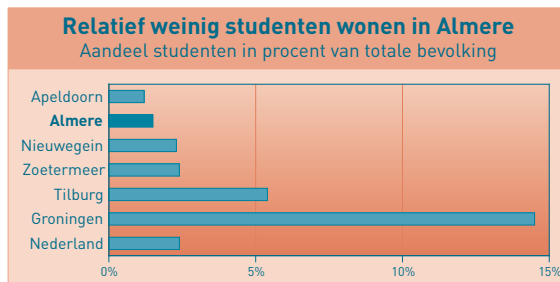
IIE grootste opleiding hoger onderwijs in Almere

Studies en aantallen studenten hoger onderwijs, 2004

Opleiding	Instelling	Jaar	Aantal studenten
Bachelor Gedrag en Samenleving	UvA	1 ^e jaar	45
Tandheelkunde	UvA	3 ^e t/m 5 ^e jaar	146
PABO	HvA	voltijd	190
		deeltijd	201
Institute for Information Engineering	HvA	1 ^e jaar	126
		2 ^e t/m 4 ^e jaar	533

Bron: Sociale Atlas 2004. ²⁷⁾

Behalve naar het aantal studenten dat aan een Almeerse instelling studeert, kan ook gekeken worden naar het aantal studenten dat in Almere woont (en in Almere of elders studeert). In 2004 stonden er 1866 HBO-studenten en 661 WO-studenten in Almere ingeschreven. Vergelijken met drie middelgrote steden, het Nederlands gemiddelde en twee ex-groeiernen wonen er in Almere zowel absoluut als relatief maar weinig studenten (zie grafiek). In Zoetermeer wonen meer studenten dan in Almere; in Nieuwegein wonen er absoluut minder, maar relatief meer. Alleen in Apeldoorn wonen absoluut en relatief minder studenten, mogelijk omdat die stad ver van universiteitssteden af ligt. ²¹⁾

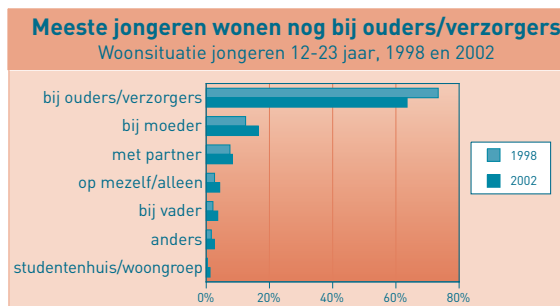
Bron: *Woonwensen van jongeren in Almere.*²¹⁾ Gegevens van IB-groep, afdeling Persvoorlichting (2004). Studenten: HBO/WO studenten die studiefinanciering ontvangen, in de vorm van de prestatiebeurs, dan wel in de vorm van een lening of louter een OV-studentenkaart.

4.5 Wonen

In deze paragraaf gaat het over de woonsituatie van jongeren, zowel bij hun ouders/ familie als wanneer zij zelfstandig wonen of willen wonen. Omdat Almeerse jongeren geconfronteerd werden met krapte op de woningmarkt wordt er in het jeugdbeleid gestreefd naar meer woonruimte voor jongeren. Daarom wordt ingegaan op woonbehoefte van jongeren: zowel kwantitatief (aan hoe veel woningen is behoefte?) als kwalitatief (wat voor woning en woonomgeving wensen zij?). Er zijn ook jongeren voor wie wonen in andere zin problematisch is: het begeleid wonen en op zwerfjongeren zijn ook onderwerp van deze paragraaf.

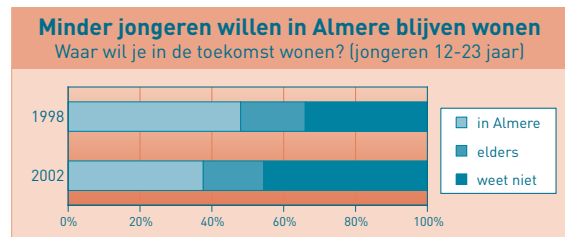
Woonsituatie jongeren

13-17 **18-24** De meeste Almeerse jongeren wonen bij hun ouders: in 2002 woont ruim 60% bij hun ouders of verzorgers. Opvallend is de daling tussen 1998 en 2002 van het percentage jongeren dat bij beide ouders woont (-10 procentpunten).

Bron: *HVDF Jongerenenquête 1998-2002.*^{17) 15)}

Er zijn minder jongeren die in Almere willen blijven wonen dan in 1998: wilde toen nog de helft in Almere blijven wonen, nu is dat vier nog maar op de tien jongeren. Toch is dat meer dan in de meeste andere Flevolandse gemeenten: in Lelystad wil bijvoorbeeld maar drie op de tien jongeren blijven wonen. Sinds 1998 is niet zozeer de groep die per se niet in Almere wil blijven wonen gegroeid, maar vooral de groep die niet weet waar hij of zij wil gaan wonen, zoals blijkt uit de grafiek.^{17) 15) n)}

Bron: *HVDF Jongerenenquête 1998-2002.*^{17) 15)}

De belangrijkste redenen om niet in Almere te willen blijven wonen zijn -volgens jongeren zelf- niet een gebrek aan vervolgoopleidingen of woningen, maar te weinig stedelijkheid. Eén derde van de jongeren die niet in Almere willen blijven wonen (34%) noemt "de sfeer is niet leuk" als reden om weg te willen, en twee op de tien jongeren die weg willen (21%) vindt dat er niets te doen is in Almere. Te weinig vervolgoopleidingen zijn voor 14% van de jongeren die niet in Almere willen blijven wonen een reden om weeg te gaan, te weinig woonruimte is maar voor 5% van de jongeren die ergens anders willen wonen een reden om weg te gaan.¹⁵⁾

Studenten- en jongerenwoningen

18-24 Er zijn ongeveer 600 verhuurde kamers en studenten-, HAT-, en jongerenwoningen, zoals onderstaand staatje laat zien:

Ongeveer 600 kamers voor studenten en jongeren
Specifieke studenten- en jongerenwoningen, 2004

Soort	1 kamers	2 kamers	3 kamers	Totaal
Studentenwoningen	198		28	226
HAT-/jongerenwoning/ verhuurde kamer	150	206	36	392
Kamers voor urgente woningbehoevenden			16	16

Bron: *Gemeente Almere DSO afdeling Wonen, en Goede Stede, Ymere, Groene Stad, 2004.*

Studentenwoningen zijn onzelfstandige studenten-kamers die tot vóór 1 juli 2004 in principe alleen werden toegewezen aan studenten die studeerden aan een Almeerse instelling (HBO of WO). Hier kwamen echter vele klachten over, vooral ook omdat er kamers leeg bleven staan. Sinds 1 juli hoeft een belangstellende daarom niet meer noodzakelijk in Almere te studeren, maar komen ook studenten die elders studeren in aanmerking. Almeerse studenten (aan een Almeerse instelling) krijgen echter wel voorrang. De woningbouwverenigingen hebben momenteel 226 studentenwoningen in voorraad.²¹⁾

HAT-woningen zijn kleine woningen met 1 of 2 kamers met veelal een keukenblok in de (woon)-kamer. Ze zijn bedoeld voor één of twee personen, die dan dus de keuken en soms andere voorzieningen delen. Het zijn sociale huurwoningen die overwegend tussen 1975 en 1983 gebouwd zijn onder de regeling Huisvesting Alleenstaanden en Tweepersoonshuishoudens, vaak in bestaande gebouwen en veelal in studentensteden.⁶⁸⁾

In totaal, dus inclusief de huurwoningen die niet specifiek voor jongeren of studenten gebouwd zijn, zijn er maximaal 1000 starterswoningen met een huurprijs onder de 317 euro. De meeste woningen in deze categorie zijn tweekamerwoningen. In de voorraad koopwoningen zijn er maar zeer weinig "kleine, zelfstandige en goedkope" woningen: 171 tweekamer- en 4 eenkamerwoningen. ²¹⁾

Deze voorraad blijkt niet voldoende voor de huidige en verwachte vraag naar jongerenhuisvesting in Almere. De huidige vraag naar woningen voor jongeren is gebaseerd op de volgende gegevens: in 2003 waren er ongeveer 10.000 jongvolwassenen (18-24 jaar). Daarvan hebben zich 6.700 huishoudens ingeschreven bij WoningNet. Van die 6.700 ingeschreven jonge huishoudens reageerden er in 2003 zo'n 1.650 actief op het huurwoningaanbod. In 2003 werden er ongeveer 280 woningen toegewezen aan jongeren.

De toekomstige vraag wordt beredeneerd op basis van deze gegevens en de prognoses:

- Het totaal aantal in Almere woonachtige jongeren stijgt tussen 2003 en 2010 van 10.000 naar 13.700.
- Het aantal ingeschreven jongeren uitgedrukt als percentage van het totaal aantal in Almere woonachtige jongeren in de leeftijdsklasse 18 tot 23 bedraagt 67%;
- Het aantal ingeschreven jongeren zal dus tussen nu en 2010 groeien van 6.700 naar ca. 9.200;
- Van de ingeschreven jongeren is 25% actief woningzoekend;
- Het aantal actief woningzoekende jongeren zal tussen nu en 2010 toenemen van 1.650 naar 2.300;
- In de bestaande woningvoorraad kunnen jaarlijks 280 jongeren worden gehuisvest;
- Zonder extra inspanningen zullen in de jaren 2004 tot en met 2009 (6 x 280 =) 1.680 jongeren worden gehuisvest;
- Om alle actief woningzoekende jongeren in de periode tussen nu en 2010 te huisvesten zijn (2.300 - 1.680 =) 620 extra woningen nodig; dat zijn er 70 per jaar. ¹²⁾

Daarom worden er op korte termijn, in 2004 en 2005, in totaal 350 jongerenwoningen in aanbouw genomen, voornamelijk in tijdelijke complexen. Tot 2010 zullen er per jaar ca 175 woningen in de categorie "klein, zelfstandig en goedkoop" gebouwd worden, waarvan 45 koopwoningen. Verwacht wordt dat ongeveer 70 daarvan door jongeren tot 24 jaar in gebruik genomen zal worden en de rest door kleine huishoudens in oudere leeftijdsgroepen. In totaal zullen er tot 2010 dus 1050 kleine, zelfstandige en goedkope woningen gebouwd worden. ^{11) 34)}

Woningen zoeken

18-24 Bij WoningNet stonden gedurende 2003 in totaal ruim 6.700 huishoudens tussen de 18 en 23 jaar ingeschreven. Onbekend is hoeveel van deze woningzoekenden uit Almere zelf afkomstig

zijn en hoeveel van omliggende gemeenten. Niet alle ingeschreven huishoudens zijn ook actief op zoek naar een (huur)woning. Sommigen staan alleen ingeschreven om inschrijftijd te sparen, zodat wanneer ze uiteindelijk daadwerkelijk willen verhuizen al een redelijke inschrijftijd is opgebouwd. Van de 6.700 ingeschreven jongere huishoudens reageerden er in 2003 in totaal zo'n 1.650 (25%) actief op het huurwoningaanbod. ¹¹⁾

Er werden drie groeps gesprekken gehouden met Almeerse jongeren over wonen en woonwensen (zie kader): één met studenten, één met jongeren die niet studeren maar werken of op school zitten, en één met werkende jong-volwassenen tussen de 25 en 30 jaar. Daaruit blijkt dat goed wonen voor hen in de eerste plaats betekent dat "alles eigen" is: een eigen keuken, douche en toilet. Op jezelf gaan wonen is immers zelfstandig worden, en het delen van zulk soort voorzieningen wordt niet geassocieerd met zelfstandigheid. Een ander nadeel van het delen van een woning met onbekenden is de angst dat zij misschien rommel maken en dat er niet goed afspraken te maken zijn. Een aardig voorbeeld van de verschillen in belevingswerelden tussen jongeren en beleidsmakers van de afdeling wonen is de verbazing van de laatsten over het feit dat jongeren een woning vooral utilitair zien, als een plek om comfortabel te wonen. Dit in tegenstelling tot de verwachting dat de woning voor jongeren een manier zou zijn om identiteit uit te drukken, maar bijzondere woonvormen zoals een kraakpand of particulier opdrachtgeverschap spreekt Almeerse jongeren bijvoorbeeld helemaal niet aan. Ook aansprekende architectuur is niet belangrijk: een tweekamer-appartement in een flat is prima. Studenten vinden het niks om in Almere te wonen, de niet-studerende jongeren zijn echter zeer enthousiast over Almere. Studenten willen liever een echte studentenstad. Almere is voor hen te stil, er zijn te weinig winkels en uitgaansmogelijkheden in Almere. Volgens studenten ontbreekt het er met name aan sfeer en afwisseling in het uitgaansleven. De jongeren die niet studeren vinden het prima in Almere, zij waarderen vooral de rust en de ruimte. Er zouden wel iets meer winkels en uitgaansmogelijkheden kunnen komen, maar zij ervaren dat niet als problematisch, omdat Amsterdam toch dichtbij is. ²¹⁾

Waarom moet jongerenwoning voldoen?

Uit gesprekken met Almeerse jongeren over wonen

Waarom moet een jongerenwoning voldoen?

- Alles eigen: eigen keuken, douche en toilet, geen ruimte delen met onbekenden
- Aparte slaapkamer(tje)
- Netjes, degelijk, niet rommelig
- Niet te duur

Waarom moet de woonomgeving voldoen?

- De verschillende groepen geïnterviewden zijn hierin heel verschillend:
- Studenten: levendige stad met veel uitgaansmogelijkheden, mogelijkheden om leeftijdgenoten te ontmoeten, centrumvoorzieningen, afwisselende winkels en goed openbaar vervoer
 - Jonge niet-studenten: rustige wijk nabij groen met goed openbaar vervoer
 - Oudere niet-studenten (24-30 jaar): nette, rustige buurt

Bron: Onderzoek Woonwensen van jongeren. ²¹⁾

Begeleid wonen

13-17 18-24 "Begeleid wonen" is een verzamelnaam voor een breed palet aan projecten dat gaat van volledig intramurale intensieve zorg tot lichte ambulante woon- en vaardigheidstrainingen. Grofweg onderscheidt DMO de volgende vormen:

- Ambulant begeleid wonen: beperkt toezicht en begeleiding gericht op woonvaardigheden
- Woon- en vaardigheidstraining: intensief toezicht, 24 uren opname, begeleiding gericht op alle leefgebieden
- Beschermd wonen: begeleiding met veel toezicht voor personen met uitbehandelde geestelijke gezondheidsproblematiek, woonbegeleiding, psychosociale hulp en psychiater binnen bereik voor diagnostiek, medicatie en crisisinterventie
- Wonen voor mensen met een handicap

Een inschatting van alle capaciteit voor begeleid wonen voor jongeren bleek moeilijk te maken omdat veel van de capaciteit niet exclusief voor Almeerse inwoners bedoeld was^{o)}, kinderen onder de 15 jaar meestal samen met ouders opgevangen worden, projecten voor volwassenen niet gezien worden als begeleid wonen voor jongeren en niet alle projecten onder gemeentelijke verantwoordelijkheid vallen.

De opvang en begeleiding die onder gemeentelijke verantwoordelijkheid valt en alleen bedoeld is voor jongeren tussen 15 en 24 jaar uit Almere biedt in 2004 ruimte voor maximaal 24 Almeerse jongeren. Dat zijn:

- 8 bedden in de intensieve woontraining "Enkeltje zelfstandig" (waarvan 4 worden betaald uit het rijksbudget voor maatschappelijke opvang)
- 4 woningen voor maximaal 16 mensen van het project "Un Kas Kaloroso".

Voor 2005 zijn nog 14 trajecten in het Jeugdbeleid aangevraagd, maar daarover moest op het moment van schrijven nog politieke besluitvorming plaatsvinden. Voor 2006-2010 verstrekt het bisdom Haarlem budget voor 2 woningen met plaats voor 8 risicjongeren (project uitgevoerd door Kionda).

Daarnaast verzorgen Triade en 's Heerenloo kortdurende of structurele begeleiding, training en beschermd wonen voor kinderen, jongeren en jongvolwassenen met een indicatie, dat wil zeggen als ze psychiatrische problematiek en/of handicaps hebben. Er is nog geen zicht op de capaciteit en het beroep dat op deze voorzieningen wordt gedaan.

Tenslotte zijn er voorzieningen die vooral door volwassenen (al of niet met kinderen) zijn bedoeld:

- Doorstroomvoorziening van de Vrouwenopvang Flevoland
- Ambulant begeleid wonen voor Flevolandse dak- of thuisloze gezinnen van het Leger des Heils
- Ambulant begeleid wonen voor volwassen ex-verslaafden van het Consultatiebureau Alcohol en Drugs
- Woon- en vaardigheidstraining voor volwassen ex-gedetineerden uit Amsterdam van de stichting Exodus
- Trajecten ambulant begeleid wonen, woon- en vaardigheidstraining en beschermd wonen voor volwassen Flevolandse met psychiatrische problematiek van de Regionale Instelling voor Begeleid Wonen (RIBW)

De capaciteit voor begeleid wonen voor Almeerse jongeren wordt niet toereikend geacht. De omvang van de doelgroep in Almere wordt geschat op zo'n 150 jongeren. Dat aantal baseert de Dienst maatschappelijke ontwikkeling van de Gemeente Almere op de volgende gegevens en schattingen:

- Jongeren uit Noodopvang Leger des Heils: ± 35
- Zwerfjongeren (zie volgende paragraaf) : 50 à 75
- Doelgroepjongeren voor Un Kas Kaloroso: capaciteit wordt voor 2005 voldoende geacht
- Alleenstaande tienermoeders met behoefte aan begeleiding: er zijn ongeveer 60 à 70 meisjes tot 20 jaar die hoofd zijn van een eenoudergezin, waarvan een deel begeleiding nodig heeft
- Jeugdige veelplegers (zie hoofdstuk veiligheid): een deel van de 66 jeugdige veelplegers heeft intensieve woonbegeleiding nodig
- Een deel van de 1710 voortijdig schoolverlaters

zonder startkwalificatie heeft mogelijk woonbegeleiding nodig

- Jongeren met een handicap die zelfstandig willen wonen en daar begeleiding bij nodig hebben: 15 à 25

Van een aantal (mogelijke) doelgroepen is de omvang nog niet goed bekend:

- uitvallers uit het ROC,
- uitstroom uit het PIA in Almere, Rentray in Lelystad en Nieuw Veldzicht,
- uitvallers uit de trajecten van het Bureau Jeugdzorg en de Jeugd hulpverlening
- slachtoffers van "loverboys".⁷⁴⁾

Diverse projecten begeleid wonen in Almere en Flevoland			
Capaciteit ambulant begeleid wonen en woon- en vaardigheidstraining voor jongeren Almere			
Aanbieder	Doelgroep	Capaciteit	Opgevangen in 2003
Ambulant begeleid wonen			
Leger des Heils	Flevolandse dak-/thuisloze jongeren jonger dan 23 jaar, die eerst in de noodopvang zijn opgevangen. In 2004 is financiering door gemeente weggefallen.	30	32, waarvan ca.15 uit Almere
Stichting Jeugdhulpverlening Flevoland	Zelfstandigheidstraining voor Flevolandse jongeren onder de 18 jaar zonder ondersteunend netwerk of gezin met onvoldoende vaardigheden om zelfstandig te kunnen wonen.	8	16 in Flevoland
Stichting Jeugdhulpverlening Flevoland	Ambulante zelfstandigheidstraining voor jongeren jonger dan 23 jaar en voor tienermoeders met kind met onvoldoende vaardigheden om zelfstandig te kunnen wonen.	13	11 in Flevoland
Woon- en vaardigheidstraining			
Un Kas Kaloroso (Kionda i.s.m. Leger des Heils)	Almeerse Antilliaanse jongeren, inclusief tienermoeders, die inburgering behoeven, onvoldoende steun uit eigen kring kunnen oproepen en die kans maken om in aanraking te komen met het criminele circuit.	16 in 4 huizen	Vanaf 2004
Enkeltje zelfstandig (Leger des Heils)	Jongeren van 15-25 jaar. Project in Lelystad.	18 intramuraal, 2 ambulant	19 (in 2004)
Stichting Jeugdhulpverlening Flevoland	Intensieve zelfstandigheidstraining voor Flevolandse jongeren onder 18 jaar zonder gezin met onvoldoende vaardigheden om zelfstandig te kunnen wonen.	8	11 in Flevoland

Bron: Gemeente Almere: Inventarisatie Projecten Begeleid Wonen.⁷⁴⁾

Dak- en thuisloze jongeren

13-17 **18-24** Een recent onderzoek naar zwerfjongeren in Flevoland wijst uit dat er tussen de 45 en 50 zwerfjongeren in Almere zijn en nog eens 25 tot 30 jongeren in de risicogroep. Zwerfjongeren zijn thuisloze jongeren die tenminste drie maanden thuisloos zijn en in de afgelopen drie maanden op tenminste drie verschillende plaatsen hebben geslapen en die jonger zijn dan 23 jaar. De jongeren in de risicogroep zijn tussen de 1 en 3 maanden thuisloos en jonger dan 23 jaar.²³⁾

Zwerfjongeren zijn gemiddeld rond de 19 jaar oud, de risicogroepjongeren 17 jaar. Zwerfjongeren zijn overwegend jongens: slechts twee op de tien zijn meisjes, bij de risicogroepjongeren zijn dat er drie op de tien. Ongeveer de helft van de zwerfjongeren en risicogroepjongeren zijn autochtoon. De belangrijkste allochtone groepen zijn Surinaams en Marokkaans. In tegenstelling tot wat deskundigen verwachtten zijn er maar weinig Antilliaanse zwerfjongeren. De doelgroep vertoef voornamelijk in Almere Stad, in mindere mate in Almere Haven, maar nauwelijks in Almere Buiten.

De meeste zwerfjongeren -en ook jongeren uit de risicogroep- zijn laag opgeleid. De meesten hebben maximaal VMBO afgesloten. Vaak zijn het voortijdige schoolverlaters en meestal volgen zij momenteel ook geen onderwijs. Jongeren uit de risicogroep gaan wel wat vaker naar school dan de zwerfjongeren, maar zij zijn ook wat jonger. Ruim de helft van beide groepen is door beide ouders opgevoed, maar er zijn er relatief veel die alleen door hun moeder zijn opgevoed. Meer dan de helft van de ouders is gescheiden. Eén op de drie zwerfjongeren heeft in een of meer tehuizen gezeten, en bij de risicogroep is dat de helft minder (16%).²³⁾

Omdat Almere 'centrumgemeente' van de provincie Flevoland is, moeten veel zwerfjongeren in de provincie hun uitkering halen in Almere. Daarom komen er ook relatief veel Flevolandse zwerfjongeren naar Almere, maar Amsterdam heeft een sterkere "aanzuigende werking" op zwerfjongeren. Het is nog niet bekend hoeveel Almeerse zwerfjongeren daar langer verblijven.

Een deel van de zwerfjongeren en de jongeren uit de risicogroep wordt tot nu toe niet bereikt door de hulpverlening. Een probleem van de opvang is -volgens de experts- dat die altijd vol zit.²³⁾

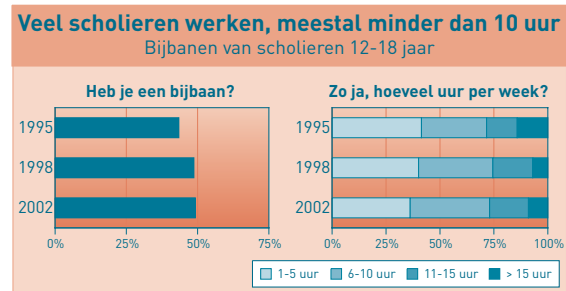
4.6 Werk en inkomen

Na voltooiing van hun opleiding zijn jongeren als het goed is in staat om werk te vinden. Langdurige jeugdwerkloosheid verkleint de kansen op latere leeftijd, maar de werkloosheid in Nederland neemt toe. Het jeugdbeleid stelt zich dan ook ten doel om de kansen van jongeren op de arbeidsmarkt te vergroten. In deze paragraaf wordt een beeld geschetst van jongeren op de arbeidsmarkt, maar

gaat eerst in op bijbaantjes en inkomen tijdens de schoolperiode. Ook komt de pendel aan bod: in Almere wonen maar buiten de gemeente werken.

Werk en inkomen van scholieren

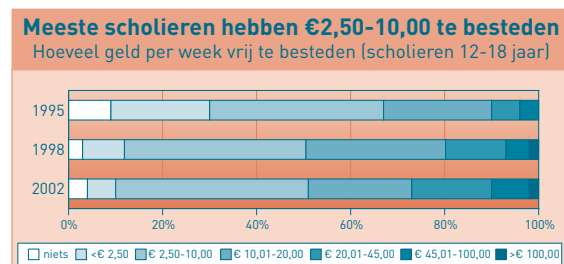
13-17 **18-24** Veel schoolgaande jongeren tussen de 12 en 18 jaar werken om een extra zakcentje te verdienen, ongeveer de helft. Tussen 1995 en 1998 zijn jongeren meer gaan werken, daarna is het percentage jongeren met een bijbaantje ongeveer gelijk gebleven.

Bron: HVDF Jongerenenquête 1995-2002.^{16) 17) 15)}

De meeste scholieren met een bijbaan werken minder dan 10 uur per week. Vergeleken met 1995 is het aandeel scholieren dat meer dan 15 uur per week werkt gedaald. De grootste groep bijverdienende scholieren werkte in 2002 6 tot 10 uur per week, zoals blijkt uit de grafiek.

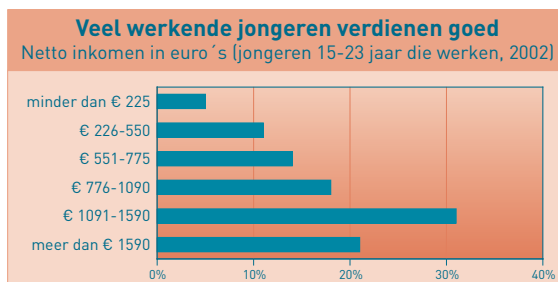
De meeste scholieren hebben tussen de 2,50 en 10 euro per week te besteden. Maar weinig scholieren hebben meer dan 100 euro per week te besteden. In vergelijking met voorgaande jaren is er een flinke stijging waar te nemen in de groep scholieren die tussen de 20 en 45 euro per week te besteden hebben, zoals de grafiek laat zien.^{16) 17) 15)}

Bron: HVDF Jongerenenquête 1995-2002.^{16) 17) 15)}

Werk en inkomen niet-schoolgaande jongeren

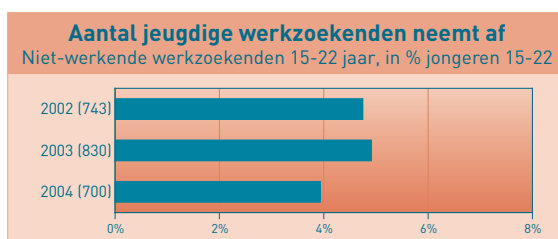
13-17 **18-24** Het aandeel jongeren die de school verlaten hebben dat werkt is gedaald. In 2002 werkte 81% van de jongeren die niet meer op school zitten, in 1998 was dat nog 85%. Meer dan 3 op de 10 werkende jongeren tussen de 15 en 22 jaar verdienen netto tussen de 1090 en 1590 euro per maand. In totaal verdient meer dan de helft meer dan 1090 euro netto per maand, zoals de grafiek hiernaast laat zien. Het zijn met name de 19-23 jarigen die zoveel verdienen.^{17) 15)}

Bron: HVDF Jongerenenquête 2002. ¹⁵⁾

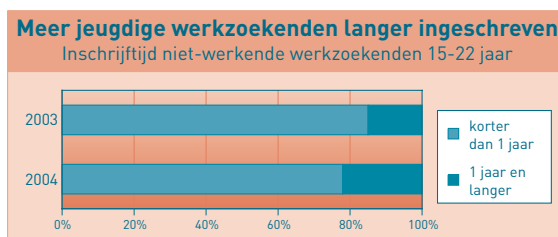
Niet-werkende werkzoekenden

13-17 **18-24** In de maand september 2004 stonden 700 jongeren jonger dan 23 jaar uit Almere ingeschreven als niet-werkende werkzoekende bij de Centra Werk en Inkomen (CWI) in Flevoland. De jeugdwerkloosheid is in Almere is tussen 2002 en 2004 afgenomen, zoals de grafiek toont.

Bron: CWI afd.AKA en gemeente Almere afd.Burgerzaken. Getallen tussen haakjes zijn de absolute aantallen. ^{44) 54)}

De meeste niet-werkende werkzoekende jongeren in Almere staan korter dan 1 jaar ingeschreven bij het Centrum voor Werk en Inkomen in Flevoland. Het aandeel jongeren dat langer dan 1 jaar ingeschreven staat als werkzoekende is met 8 procentpunten toegenomen.

Bron: CWI afd.AKA. ⁵⁴⁾

Het CWI hanteert een indeling in 4 fases waarmee de afstand tot de arbeidsmarkt in beeld gebracht wordt. De indeling bestaat uit de volgende fases:

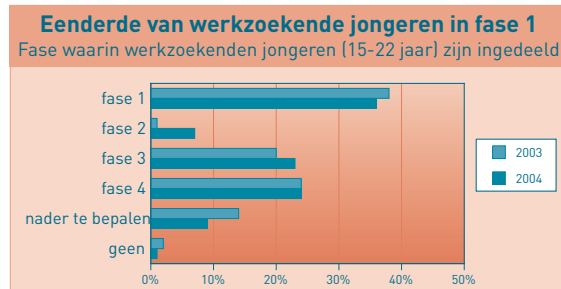
- Fase 1: Verwacht wordt dat betrokkene binnen een halfjaar op eigen kracht werk vindt. De verantwoordelijkheid voor reïntegratie ligt bij het CWI.
- Fase 2: Verwacht wordt dat betrokkene een halfjaar tot een jaar nodig heeft om met behulp van door de gemeente aangeboden reïntegratievoorzieningen naar werk te worden begeleid.
- Fase 3: Verwacht wordt dat betrokkene langer dan een jaar nodig heeft om met behulp van door de gemeente aangeboden reïntegratievoorzieningen naar werk te worden begeleid.

- Fase 4: De in de persoon gelegen belemmeringen zijn zodanig dat nog een lange weg te gaan is alvorens betrokkene naar werk kan worden begeleid.

Het CWI is verantwoordelijk voor de reïntegratie van fase 1-cliënten en de gemeente voor cliënten in fase 2, 3 en 4. ⁹⁾

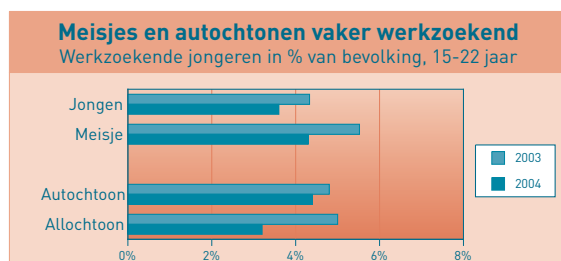
Eén derde van de niet-werkende werkzoekende jongeren in Almere zit in fase 1, dat wil zeggen dat zij kansrijk worden geacht en direct bemiddelbaar zijn door het CWI. Meer dan de helft van de ingeschreven jongeren zit in de moeilijker bemiddelbare fasen; een kwart van de ingeschreven jongeren zit zelfs in fase 4 en moeten dus nog intensieve en langdurige begeleiding krijgen bij het vinden van betaald werk.

Jongeren in de fasen 2 tot en met 4 worden bemiddeld door de gemeente. Hiervoor worden jaarlijks reïntegratietrajecten ingekocht voor jongeren. Daarnaast zijn er diverse min of meer reguliere voorzieningen, zoals de projecten Meerwerk en Flevodrome. Flevodrome is een leerwerkbedrijf, waar jongeren tussen de 15 en 23 jaar terecht kunnen om te leren werken. Het gaat om jongeren die door gedragsproblemen hun opleiding niet hebben afgerond, in moeilijkheden zijn geraakt en/of niet meer weten hoe nu verder te gaan.

Bron: CWI afd.AKA. ⁵⁴⁾

Meer meisjes dan jongens zoeken werk. Ten opzichte van 2003 zijn er wel minder meisjes werkzoekend, maar er waren ook minder werkzoekende jongens dan vorig jaar. Ook zijn er meer autochtone dan allochtone jongeren werkzoekend. Dat is opmerkelijk, omdat onder de gehele beroepsbevolking de werkloosheid onder allochtonen hoger is: kennelijk geldt dat niet voor de jongere allochtone beroepsbevolking. In 2003 was dat nog andersom: de werkloosheid onder allochtone jongeren is in 2004 sterk gedaald. ⁵⁴⁾

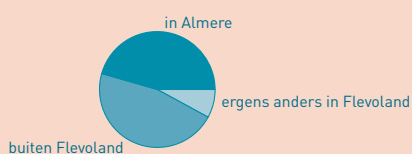
Bron: CWI afd.AKA en gemeente Almere afd.Burgerzaken. Weergegeven in % van de betreffende bevolkingsgroep. ^{44) 54)}

Pendel

13-17 18-24 Van de werkende jongeren (dus niet de schoolgaande of werkzoekende jongeren) werkt ongeveer de helft in Almere en de helft buiten Flevoland, dat is ongeveer evenveel als in 1998. Relatief meer Almeerse jongeren werken buiten de provincie dan jongeren uit andere Flevolandse gemeenten: waarschijnlijk heeft dit te maken met de ligging dichtbij Amsterdam. Daarentegen werken relatief minder Almeerse jongeren elders in de provincie dan jongeren uit andere Flevolandse gemeenten. Zoals te verwachten werken de meeste niet-schoolgaande jongeren jonger dan 18 jaar wél in Almere. En onder de werkende 18-plussers werken meisjes meer (55%) dan jongens (48%) in Almere. ^{17) 15)}

Helft Almeerse jongeren werkt buiten Flevoland

Huidige werkplaats van werkende jongeren 15-23 jaar

Bron: HVDF Jongerenenquête 2002. ¹⁵⁾

Hoofdstuk 5 Gezin en sociale relaties

Opleidingsniveau, inkomen en arbeidssituatie van de ouders beïnvloeden de kansen van jongeren. Weinig kinderen en jongeren hebben ouders die beiden laagopgeleid zijn en bijna de helft van de kinderen en jongeren hebben tenminste één ouder die hoog is opgeleid. Van meer dan de helft van de kinderen werken beide ouders; bij tieners is dit nog meer. Bijna twee op tien kinderen groeit op in een minimahuishouden. Ruim de helft van de eenoudergezinnen is een minimahuishouden.

Ook de verhoudingen binnen het gezin kunnen de mogelijkheden voor kinderen beïnvloeden. Bijna alle kinderen en tieners vinden het leuk of heel leuk thuis. Weinig kinderen hebben ruzie met hun ouders, maar vaker met hun broers of zussen. De meeste tieners en jongvolwassenen kunnen goed praten met hun ouders. Bijna alle tieners geven aan dat er binnen het gezin duidelijke regels zijn, maar over alcohol en drugs zijn de regels voor een kwart minder duidelijk.

Ook problemen in het gezin komen aan bod. Het aandeel kinderen dat is betrokken bij echtscheiding van hun ouders is licht toegenomen. Ook werden er iets meer kinderen geconfronteerd met een sterfgeval in het gezin. Wanneer gezinnen worden gemeld bij het Algemeen Meldpunt Kindermishandeling (AMK), is er meestal sprake van emotionele verwaarlozing. Er worden bij het AMK relatief meer autochtone (Nederlandse) gezinnen gemeld dan op basis van hun aandeel in de bevolking te verwachten zou zijn.

Met de sociale contacten van kinderen is het goed gesteld: de meeste kinderen spelen vaak met andere kinderen. Dit geldt tevens voor de tieners: de meesten vinden dat ze genoeg vrienden hebben. Bijna de helft van de tieners heeft een relatie, getrouwde jongeren zijn bijna allemaal volwassen.

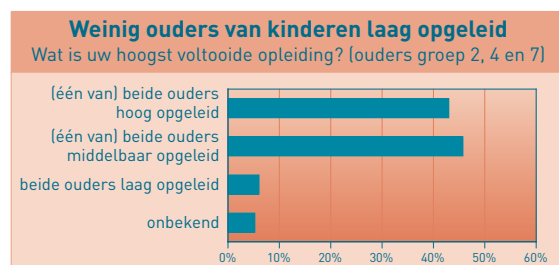
De meeste tieners en jongvolwassenen hebben vrienden die roken en drinken. Meer dan de helft van de tieners heeft vrienden die spijbelen. De meeste tieners veroordelen het 'slechte' gedrag van hun vrienden, vooral het gebruik van harddrugs wordt als heel slecht beschouwd.

5.1 Kenmerken van de ouders

Opleidingsniveau, inkomen en arbeidssituatie van de ouders kunnen van invloed zijn op de kansen voor jongeren. Deze paragraaf zoomt daarom nader in op de ouders. Aan bod komen vragen als: wat is het opleidingsniveau van de ouders? Werken beide ouders, één van de twee of geen van beiden? Wat is het gemiddelde inkomen en hoeveel kinderen leven in gezinnen met een minimuminkomen?

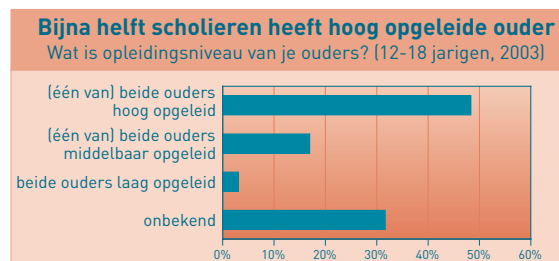
Opleidingsniveau ouders

4-12 Aan de ouders van kinderen uit groep 2, 4 en 7 is gevraagd wat hun hoogst voltooide opleiding is. ^{p)} Van deze ouders geeft 46% aan dat tenminste één van beiden middelbaar is opgeleid en 43% geeft aan dat tenminste één van beiden hoog is opgeleid. 6% zegt dat zij beiden een lage opleiding hebben. ¹⁸⁾

Bron: Peilscholenonderzoek HVDF ¹⁸⁾

13-17 Volgens bijna de helft van de middelbare scholieren van 12 t/m 18 jaar in Almere heeft tenminste één van beide ouders een hoog opleidingsniveau, zoals de grafiek laat zien. 32% van de middelbare scholieren geeft aan niet te weten wat het opleidingsniveau van de ouders is en 17% zegt dat tenminste één van beide ouders een middelbaar opleidingsniveau heeft. 3% van de middelbare scholieren geeft aan dat beide ouders een laag opleidingsniveau hebben. ⁷⁾

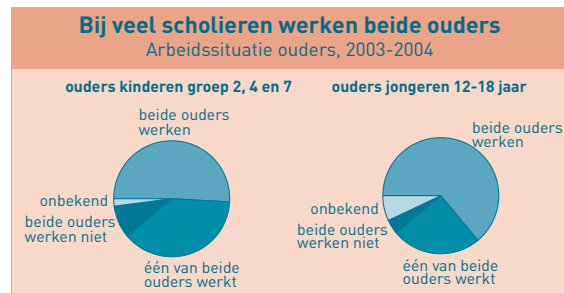

Bron: CtC Scholierenonderzoek 2003. ⁷⁾

Werksituatie ouders

4-12 De meeste ouders van kinderen van de basisschool geven aan dat zij beiden werken (51%). Bij 38% werkt één van de beide ouders. 9% geeft aan dat zij beiden niet werken en van 2% is de arbeidssituatie onbekend. ¹⁸⁾

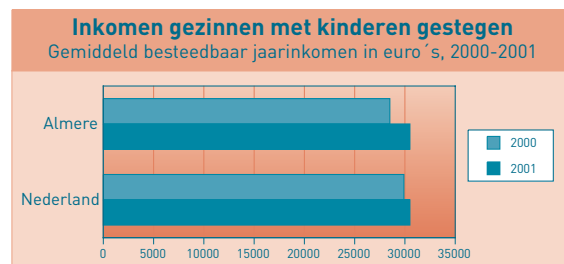
13-17 Ook aan tieners van 12-18 jaar is gevraagd naar de arbeidssituatie van hun ouders. 64% van de tieners geeft aan dat beide ouders werken. Een kwart van de tieners heeft één werkende ouder. Slechts weinig tieners geven aan dat geen van de ouders werken, zoals de figuur laat zien. ⁷⁾

Bron: Peilscholenonderzoek HVDF¹⁸⁾ en CtC Scholierenonderzoek 2003 ⁷⁾.

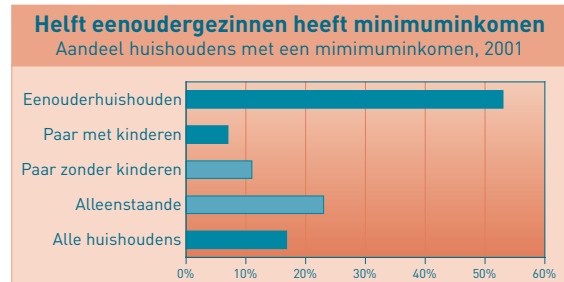
Inkomen

0-17 Het gemiddeld besteedbaar jaarinkomen van Almeerse gezinnen met minderjarige kinderen is tussen 2000 en 2001 toegenomen met 2000 euro. Landelijk is het gemiddeld besteedbaar jaarinkomen toegenomen met 600 euro. ⁶⁾

Bron: Centraal Bureau voor de Statistiek. ⁶⁾

In 2002 moest ruim de helft van de eenouderhuishoudens rondkomen van een minimuminkomen (53%). Van de paren met kinderen was 7% een minimahuishouden. Ter vergelijking: van alle huishoudens heeft 17% een minimuminkomen.

Bron: Inkomensmonitor 2002. ²⁶⁾

Vergeleken met 1999 was onder de minima-huishoudens het aandeel eenoudergezinnen met 3 procentpunten gestegen en het aandeel paren met kinderen met 1 procentpunt.

Van alle kinderen in Almere tot 18 jaar woont 15% in een minimahuishouden. Hiervan woont 62% in een eenoudergezin. Ten opzichte van 1999 wonen meer kinderen in een minima eenoudergezin (+12%punt). "De positie van kinderen die in langdurige minimahuishoudens wonen is kwetsbaar en zou kunnen resulteren in overdracht van de minimumsituatie van ouder op kind. Tegemoetkomingen voor participatie in activiteiten kan de vaardigheden en de sociale netwerken, en daarmee de kansen, van deze kinderen vergroten". ²⁶⁾

5.2 Gezin

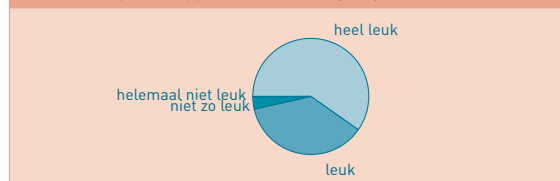
De mogelijkheden voor kinderen worden sterk beïnvloed door de verhoudingen en problemen binnen het gezin. Daarom komen in deze paragraaf allerlei facetten van het gezin aan bod. Eerst zal een algemeen beeld geschetst worden hoe ouders met hun kinderen omgaan, maar voornamelijk wordt ingegaan op mogelijke problemen in het gezin: Hoeveel minderjarige kinderen wonen in een gescheiden gezin of in een gezin waarvan een gezinslid is overleden? Worden kinderen thuis mishandeld? Hebben ze te maken met relationeel geweld binnen het gezin? Hoeveel kinderen worden onder toezicht gesteld? Hoeveel gezinnen maken gebruik van opvoedingsondersteuning?

Thuisituatie kinderen

4-12 In een enquête is aan kinderen uit groep 7 gevraagd hoe zij het thuis vinden. Bijna alle kinderen antwoorden dat zij het thuis (heel) leuk vinden: 60% zegt dat zij het heel leuk vinden en 37% vindt het leuk. Slechts 3% vindt het niet zo leuk thuis. Geen één kind gaf aan het thuis helemaal niet leuk te vinden. ¹⁸⁾

Basisschoolleerlingen vinden het thuis (heel) leuk

Hoe vind je het bij jou thuis (leerlingen groep 7, 2003-2004)

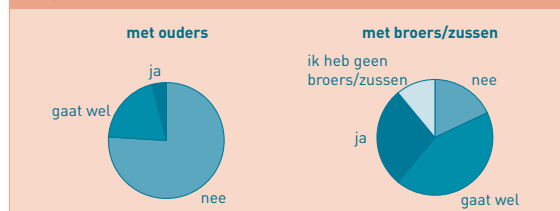
Bron: Peilscholenonderzoek HVDF ¹⁸⁾

Drie kwart (76%) van de kinderen uit groep 7 zegt dat zij thuis weinig ruzie maken met hun ouders of verzorgers. 20% zegt dat zij af en toe ruzie hebben en 4% van de kinderen uit groep 7 geeft aan dat zij thuis vaak ruzie hebben met hun ouders of verzorgers, zoals de linkergrafiek hieronder laat zien.

Bijna de helft van de kinderen uit groep 7 geeft aan dat zij af en toe ruzie hebben met hun broers of zussen. 28% zegt dat zij vaak ruzie hebben, 18% heeft niet vaak ruzie en 11% heeft geen broers of zussen om ruzie mee te maken. ¹⁸⁾

Triekwart leerlingen groep 7: weinig ruzie ouders

Heb je thuis vaak ruzie met ouders en broers/zussen? (2003-2004)

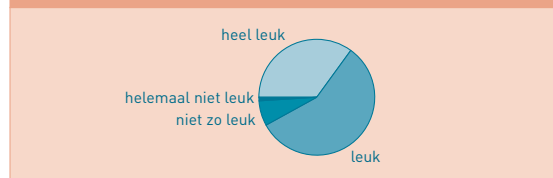
Bron: Peilscholenonderzoek HVDF ¹⁸⁾

Thuisituatie tieners en jong volwassenen

13-17 **18-24** De meeste tieners en jong volwassenen (12-23 jaar) vinden het leuk tot heel leuk thuis: 57% van deze tieners en jong volwassenen vindt het leuk thuis en 35% vindt het heel leuk, zoals de figuur toont. ¹⁵⁾

Meeste jongeren vinden het thuis leuk

Hoe vind je het bij jou thuis? (12-23 jarigen, 2002)

Bron: HVDF Jongerenenquête 2002. ¹⁵⁾

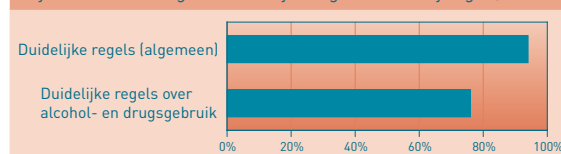
De meeste tieners en jong volwassenen, 75%, kunnen goed praten met hun ouders of verzorgers. Een kwart kan redelijk goed met de ouders of verzorgers praten en 5% kan niet praten met de ouders of verzorgers. ¹⁵⁾

In een andere enquête onder scholieren van 12 tot en met 18 jaar zegt 91% dat als zij een persoonlijk probleem hebben, altijd terecht kunnen bij hun moeder of vader. Tevens vertelt 79% aan hun moeder en 65% aan hun vader wat hun bezigheid is. Toch zijn niet alle gezinnen zo harmonieus als deze cijfers misschien doen vermoeden: twee op de tien (19%) tieners geeft aan dat binnen het gezin vaak naar elkaar wordt geschreeuwd of gescholden en ruim een kwart (27%) geeft aan dat binnen het gezin steeds weer over hetzelfde ruzie gemaakt wordt.

Bijna alle tieners geven aan dat binnen het gezin duidelijke regels zijn (94%). 76% zegt dat binnen het gezin duidelijke regels zijn over alcohol- en drugsgebruik, zoals de figuur laat zien. ⁷⁾

Meeste gezinnen hebben duidelijke regels

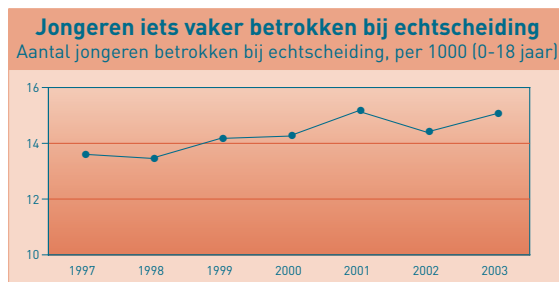
Zijn er binnen het gezin duidelijke regels? (12-18 jarigen, 2003)

Bron: CtC Scholierenonderzoek 2003. ⁷⁾

Echtscheiding

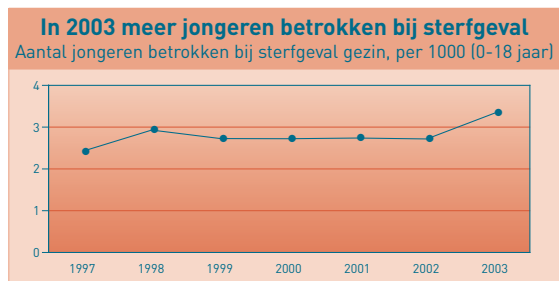
0-17 Zoals eerder bleek, is ruim de helft van de eenoudergezinnen een minimahuishouden. Wanneer kinderen betrokken raken bij een echtscheiding, groeien ze (althans tijdelijk) op in een eenoudergezin. Het aantal minderjarige kinderen dat betrokken is bij echtscheiding van hun ouders is tussen 1997 en 2003 toegenomen van 466 naar 693.⁴⁷⁾ Ook relatief, ten opzichte van het totaal aantal minderjarige kinderen in Almere, is het aantal gestegen, zoals de figuur toont.⁴⁸⁾

Bron: Gemeente Almere: O&S en afdeling Burgerzaken.⁴⁸⁾

Sterfte binnen gezin

0-17 In 2003 kregen in totaal 154 minderjarige kinderen te maken met een sterfgeval binnen het gezin - bijvoorbeeld van een ouder, broer of zus. Dat is bijna tweemaal zo veel als in 1997, toen 83 kinderen geconfronteerd werden met een sterfgeval binnen het huishouden. Per duizend kinderen is het aandeel kinderen dat te maken had met een sterfgeval binnen het huishouden gestegen van 2,4 per 1000 kinderen naar 3,3 per 1000.⁴⁸⁾

Bron: Gemeente Almere: O&S en afdeling Burgerzaken.⁴⁸⁾

Relationeel geweld binnen het gezin

0-17 Wanneer mensen een sterk vermoeden hebben dat een kind wordt mishandeld of verwaarloosd, kunnen ze dat melden bij het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) Flevoland. Niet elk telefoontje is meteen een melding. Soms adviseert het AMK degene die belt met een vermoeden eerst om die vermoedens nader te onderzoeken, bijvoorbeeld door de beller te vragen eerst met de moeder te praten. Daarna kan besloten worden om het vermoeden echt te melden: dan onderzoekt het AMK de melding en zoekt zo nodig hulp voor het kind of gezin.

In de eerste helft van 2004 werden in Almere 101 gezinnen aangemeld waarbij in totaal 227 kinderen waren betrokken. Bij ongeveer twee op de drie incidenten was in ieder geval sprake van emotio-

nele verwaarlozing. 24 jongeren die gemeld werden bij het AMK hadden te maken met lichamelijke mishandeling. Seksueel misbruik werd relatief weinig gemeld (7 in 2004). Het aantal jongeren dat gemeld wordt bij het AMK met de aard 'geweld binnen het gezin' en 'overig' is iets afgenomen, zoals de grafiek laat zien.

Bron: AMK. Gebaseerd op 88 resp. 101 incidenten, waarbij meer soorten problematiek van toepassing konden zijn.³⁵⁾

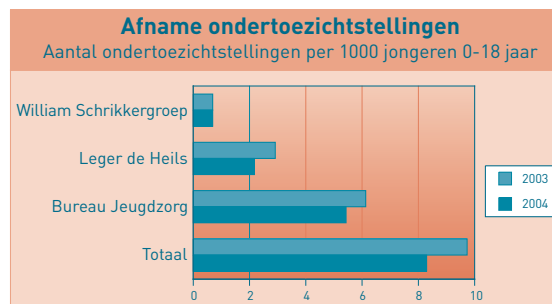
In 45% van de gezinnen wonen de kinderen bij beide biologische ouders, in 35% bij een van de ouders en in 12% in een stiefoudergezin. Bij 80% is sprake van een gezin met Nederlandse etniciteit. Dat betekent dat kindermishandeling in autochtone gezinnen vaker bij het AMK wordt gemeld dan op basis van het aandeel in de bevolking te verwachten was (61% van de jongeren in Almere heeft de Nederlandse etniciteit).³⁵⁾

Relatief worden er in Flevoland (dus niet uitsluitend in Almere) meer meldingen gedaan van kindermishandeling dan landelijk. Over het jaar 2003 was het landelijk gemiddelde 3,2 meldingen per 1000 gezinnen met kinderen, terwijl dat in Flevoland op 5,2 meldingen per 1000 gezinnen met kinderen kwam.^{62) 41)}

Op dit moment is de werkgroep Registratie Project Huiselijk Geweld Flevoland bezig met het in kaart brengen van de registraties van huiselijk geweld. Hiervan zijn nog geen gegevens beschikbaar.

Ondertoezichtstellingen

0-17 Ondertoezichtstelling is een tijdelijke maatregel met de bedoeling om ouders hulp en ondersteuning te bieden bij de opvoeding van kinderen tussen 0 en 18 jaar. Hierbij worden de ouders gedurende een korte periode (één jaar) beperkt in hun gezag. Het aantal Almeerse min-

Bron: William Schrikkergroep, Leger des Heils en Bureau Jeugdzorg, 2003 & 2004.^{50) 58) 3)}

derjarige kinderen dat onder toezicht is gesteld is tussen 2003 en 2004 afgenomen: werden in 2003 451 minderjarige kinderen onder toezicht gesteld, in 2004 waren dit er 397. Er zijn een aantal organisaties waar de minderjarige kinderen onder toezicht gesteld worden: de William Schrikker-groep, het Leger des Heils en het Bureau Jeugd-zorg. Bij de laatste twee organisaties is het aantal kinderen tussen 2003 en 2004 afgenomen, zoals de grafiek hiernaast toont. ^{50) 58) 3)}

5.3 Sociale contacten en gedrag van vrienden

Kinderen groeien echter niet alleen op in het gezin. Behalve de school zijn ook sociale relaties, en in het bijzonder vrienden, een belangrijke plaats waar kinderen bescherming vinden, waarden en normen leren en vaardigheden leren. Voldoende sociale contacten zijn daarbij van belang, maar de vriendenkring kan ook negatieve invloed hebben op de ontwikkeling van de jongere. In deze paragraaf komen de sociale relaties en de effecten daarvan aan bod.

Sociale contacten van kinderen

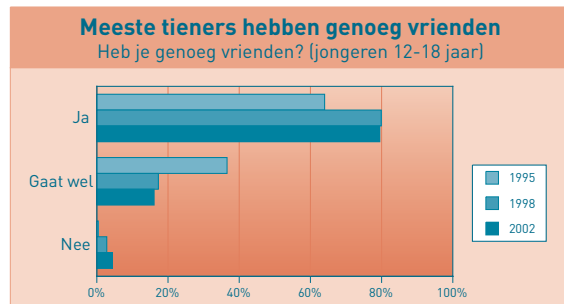
4-12 Aan ouders van kinderen uit groep 2, 4 en 7 van de basisschool is gevraagd om antwoord te geven op de stelling of hun kind veel met andere kinderen speelt. Bijna acht op de tien ouders uit alle groepen geeft aan dat hun kind veel speelt met andere kinderen. Twee op de tien ouders van de ouders geven aan dat deze stelling een beetje waar is: hun kind speelt af en toe met andere kinderen. Slechts 4% van de ouders van kinderen uit de betreffende groepen zegt dat hun kind niet veel speelt met andere kinderen. ¹⁸⁾

Bron: Peilscholenonderzoek HVDF. ¹⁸⁾

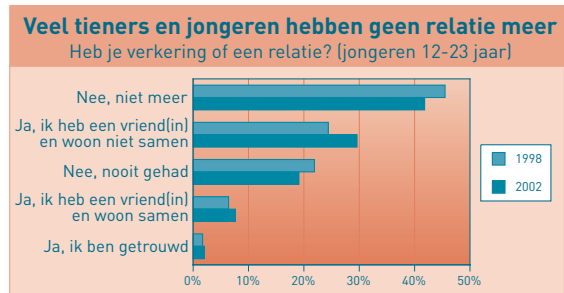
Sociale contacten van tieners

13-17 Acht op de tien tieners tussen 12 en 18 jaar hebben - naar eigen zeggen - genoeg vrienden. In de loop der jaren vinden meer tieners dat zij genoeg vrienden hebben: vond in 1995 64% van de Almeerse tieners dat zij genoeg vrienden hadden, in 1998 en 2002 is dit percentage opgelopen tot 80, zoals de grafiek laat zien. Jongvolwassenen (18-23 jaar) vinden duidelijk minder vaak dan gemiddeld dat ze voldoende vrienden en/ of vriendinnen hebben: 71% van hen is tevreden met hoe veel vrienden ze hebben. ^{16) 17) 15)}

Bron: HVDF Jongerenenquête 1995-2002. ^{16) 17) 15)}

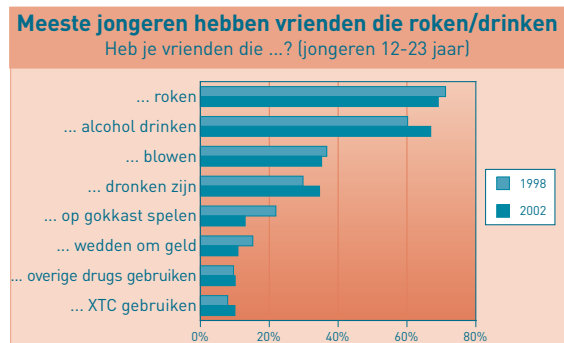
13-17 **18-24** Aan tieners en jongeren is tevens gevraagd of zij verkering of een relatie hebben. De meeste tieners en jongeren geven aan dat zij op dit moment geen relatie meer hebben: iets meer dan 40% zegt een relatie gehad te hebben, maar heeft het nu niet meer. Bijna 30% heeft een vriend(in), maar woont niet samen. Rond de 20% van de tieners en jongeren heeft geen verkering en nooit gehad. Deze groep bevindt zich voornamelijk in de leeftijdsgroep 12 tot en met 15 jaar. Slechts weinig tieners en jongeren zijn getrouwd. Getrouwde jongeren bevinden zich bijna allemaal onder de groep 18-23 jarigen, hiervan was in 1998 en 2002 rond de 5% getrouwd. ^{17) 15)}

Bron: HVDF Jongerenenquête 1998 en 2002. ^{17) 15)}

Gedrag van vrienden

13-17 **18-24** Veel Almeerse tieners en jongeren hebben vrienden die roken en alcohol drinken. Ook heeft in 2002 ruim 30% van de tieners en jongeren vrienden die blowen. Tussen 1998 en 2002 is het percentage tieners en jongeren dat vrienden heeft die op gokkast spelen afgenomen (van 22% naar 13%). Het percentage tieners en jongeren dat vrienden heeft die alcohol drinken is licht toegenomen. Het aantal slechte invloeden van vrienden van tieners en jongeren in 2002 is ten opzichte van 1998 even groot. ^{17) 15)}

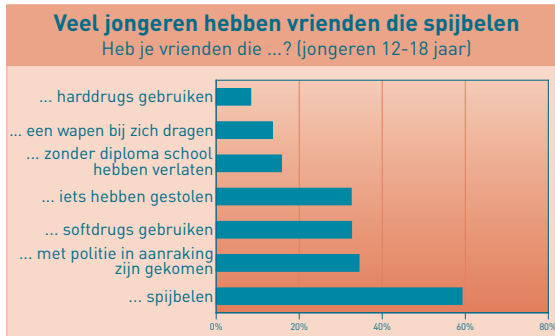

Bron: HVDF Jongerenenquête 1998 en 2002. ^{17) 15)}

Gezin en sociale relaties

13-17

Ook in een andere enquête onder tieners is gevraagd naar 'slecht' gedrag van vrienden. Hierin komen nog meer indicatoren van 'slecht' gedrag van vrienden aan bod. Zes op de tien tieners hebben vrienden die spijbelen. Daarnaast heeft drie op de tien tieners vrienden die met de politie in aanraking zijn geweest. Tevens heeft een even groot aantal tieners vrienden die softdrugs gebruiken of iets hebben gestolen.

Bron: CtC Scholierenonderzoek 2003. ⁷⁾

De meeste tieners veroordelen het 'slechte' gedrag van hun vrienden. Vooral het gebruik van harddrugs wordt als heel slecht beschouwd: 92% van de tieners geeft dit aan. Ook iemand aanvallen en een wapen dragen wordt door driekwart van de tieners beschouwd als heel slecht. Dronkenschap wordt daarentegen als minder slecht beschouwd: een op de drie tieners vindt het helemaal niet slecht als vrienden dronken zijn. ⁷⁾

Hoofdstuk 6 Vrije tijd en participatie

Wat doen kinderen en jongeren zoal in hun vrije tijd? Hoe gaan ze met elkaar om? Voelen ze zich betrokken bij Almere en wat vinden ze van de stad? Participeren ze in vrijwilligerswerk en politiek? Al deze onderwerpen komen aan bod in dit rijkgeschakeerde hoofdstuk.

Alle aspecten van vrije tijd komen aan bod, maar we lichten er hier een paar uit. Ruim de helft van de kinderen en jongeren sport iedere week en de sportverenigingen en openbare sportvoorzieningen worden dan ook goed bezocht. Toch groeit het aantal jeugd-sportleden minder snel dan het aantal kinderen. Jongvolwassenen sporten meestal niet omdat ze er geen tijd voor hebben. De jeugd gaat meer naar culturele voorstellingen dan volwassenen: tieners gaan vaker (met de school) en jongvolwassenen gaan vaker en naar andere soorten voorstellingen dan volwassenen. De jongerencentra worden goed bezocht.

Ruim één op de tien Almeerse scholieren spreekt thuis of met vrienden meestal hun (niet-Nederlandse) moedertaal. Een kwart van de tieners en jongvolwassenen voelt zich verwant met een religie. Rooms-katholiek en islamitisch zijn de twee religies die het meeste voorkomen. Onder tieners is de islam de grootste religie. Ruim een kwart van de allochtone jongeren voelt zich weleens gediscrimineerd, tegenover ruim één op de tien jongeren met de Nederlandse etniciteit.

Almeerse kinderen en jongeren zijn steeds vaker in Almere geboren en getogen en ze wonen hier gemiddeld ook steeds langer. De meeste tieners en jongvolwassenen vinden dat er niet veel te beleven is in Almere, maar zijn wel trots op hun stad. Het meest waar-deren jongeren de rust in Almere. De negatieve punten van Almere zijn volgens hen dat

ze niet goed kunnen uitgaan en gebrek aan variatie in het uitgaansleven. Jongeren noemen vaker hangjongeren en jeugdgroepen als negatieve punten dan volwassenen.

Tieners en jongvolwassenen doen bijna net zo veel vrijwilligerswerk als volwassenen. Ze zijn niet zo geïnteresseerd in de lokale politiek. Er zijn vele kinderen, tieners en jongvolwassenen die dingen organiseren voor hun leeftijdsgenoten of die de gemeente van advies dienen. Hun activiteiten bereiken duizenden jongeren.

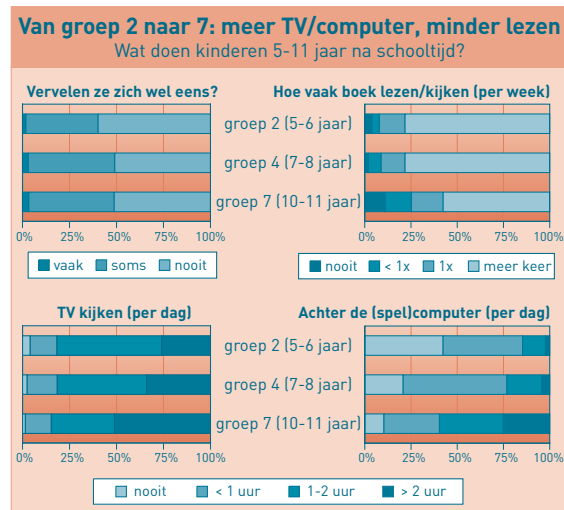

6.1 Vrijtijdsbesteding

Eén van de doelstellingen in het programmaplan jeugd is een grotere toegankelijkheid van voorzieningen zoals jongerencentra, cultuur en sport. Deze paragraaf gaat in op het gebruik van die voorzieningen door kinderen en jongeren. Aan bod komen vragen als: wat doen Almeerse kinderen en jongeren zoal in hun vrije tijd thuis? En wat doen ze buitenshuis? Sporten ze, zijn ze creatief, gaan ze naar festivals of jongerencentra en/of zijn ze lid van verenigingen?

Wat doen kinderen (tot 12 jaar) in hun vrije tijd?

4-12 Een kleine meerderheid van de kinderen verveelt zich nooit buiten schooltijd. Wat doen ze zoal?

Bron: Peilscholenonderzoek HVDF ¹⁸⁾

- Een belangrijke bezigheid voor kinderen tussen de 5 en 11 jaar is TV kijken, maar de meesten zijn er niet de hele tijd mee bezig: tweederde van de kinderen kijkt minder dan 2 uur per dag.
- Een grote meerderheid van de jongere kinderen, namelijk negen op de tien jonger dan 10 jaar, leest minstens eenmaal per week. Kinderen in groep 7 lezen minder vaak dan jongere kinderen, hoewel nog altijd zes op de tien kinderen van 10 en 11 jaar meerdere keren per week een boek leest.
- Misschien gaan oudere kinderen wat minder lezen omdat ze meer tijd aan (spel)computers besteden: een meerderheid van de kinderen van 10 en 11 jaar computert meer dan een uur per dag, terwijl de meeste jongere kinderen minder of zelfs helemaal niet achter de computer zitten.
- De meeste Almeerse kinderen zijn lid van een sportclub, zoals een voetbalvereniging, zwemclub, jazzballet of majorettevereniging. De helft van de kinderen in groep 2 (5 en 6 jaar) zit op een sportclub, tegen drie kwart van de kinderen in groepen 4 en 7. ¹⁸⁾

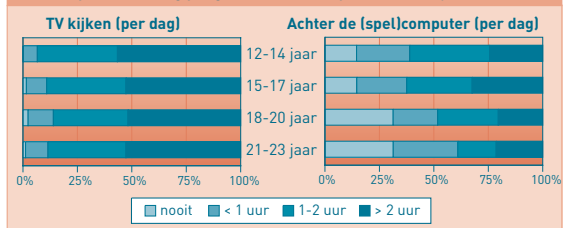
Wat doen jongeren (v.a. 12 jaar) in hun vrije tijd?

13-17 **18-24** Over de vrijetijdsbesteding van jongeren vanaf 12 jaar is het volgende bekend:

- Ook voor tieners en jongvolwassenen vanaf 12 jaar is TV kijken een belangrijke vrijetijdsbesteding: meer dan de helft kijkt meer dan 3 uur per dag. 8% van de jongeren kijkt zelfs meer dan 6 uur per dag. Dat is ongeveer evenveel als in Lelystad, maar meer dan in andere Flevolandse gemeenten, waar zo'n 3% van de jongeren zo veel TV kijkt. 14 t/m 17-jarigen kijken meer tv dan jongere en oudere jongeren.
- Veel jongeren computeren of spelen computerspelletjes. Twee op de tien jongeren zitten zelden of nooit achter de computer, terwijl een kwart van de jongeren meer dan 3 uur per dag achter de computer zit. Het percentage jongeren dat meer dan 4 uur per dag achter de computer zit (13%) is het hoogste van Flevoland. Jongens besteden meer tijd achter de computer dan meisjes. De meeste tijd achter de computer zitten 14 t/m 17-jarigen.

Helft jongeren computert minder dan 1 uur per dag

Tijdsbesteding jongeren aan TV kijken en computeren

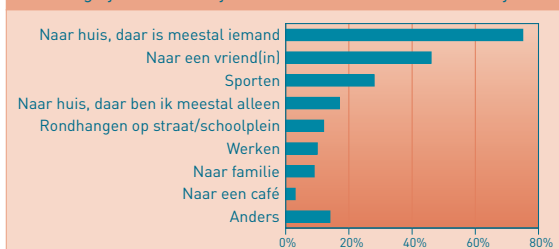

Bron: HVDF Jongerenenquête 2002. ¹⁵⁾

- Driekwart van de jongeren gaat na schooltijd of na het werk vaak gewoon naar huis, waar dan meestal wel iemand is.
- Veel jongeren gaan ook naar vrienden of ze gaan sporten, zoals de grafiek laat zien. ¹⁵⁾

Meeste jongeren gaan na school gewoon naar huis

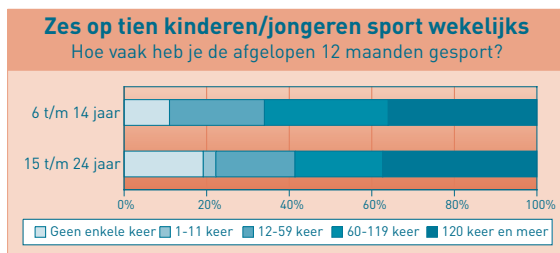
Waar ga je na schooltijd/werk meestal naar toe? (12-23 jaar)

Bron: HVDF Jongerenenquête 2002. Men kon meer antwoorden geven. ¹⁵⁾

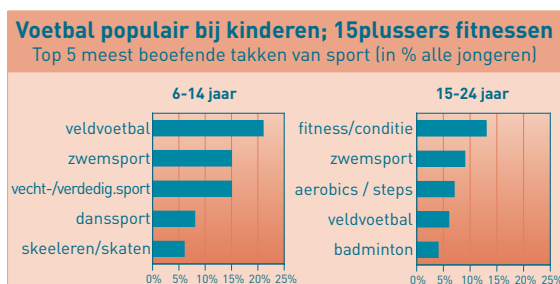
Sport

0-24 Behalve televisiekijken, computeren en naar vrienden gaan neemt ook sport een plek in in het sociale leven en de vrije tijdsbesteding van jongeren. Meer dan de helft van de Almeerse kinderen, tieners en jongvolwassenen sport meerdere malen per week, zo blijkt uit de HVDF-jongerenenquête (2002) en het sportdeelname-onderzoek (2001). De grafiek op de volgende bladzijde laat zien hoe vaak kinderen en jongeren sporten.

Bron: sportdeelname-onderzoek. ²⁴⁾

Voor het overgrote deel (negen op de tien) sporten kinderen en jongeren meestal in Almere zelf. De sporten die zij het meest beoefenen zijn voor kinderen jonger dan 15 anders dan voor tieners en jong-volwassenen, zoals de grafieken laten zien. Kinderen onder de 15 jaar sporten meer in verenigingsverband, terwijl 15-plussers vaker ongeorganiseerd met vrienden sporten. ²⁴⁾

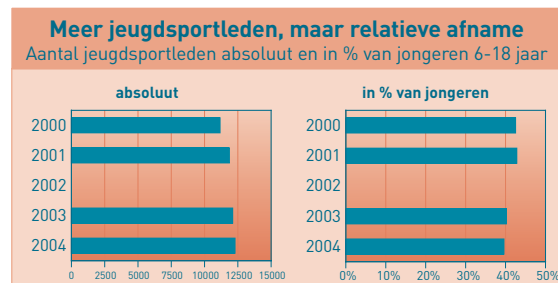
Bron: sportdeelname-onderzoek. ²⁴⁾

Openbare sportvoorzieningen zoals skeelerbanen, halfpipes, trapveldjes en basketbalveldjes worden goed gebruikt in Almere. Meer dan vier op de tien jongeren tussen de 12 en 24 jaar maakt er wel eens gebruik van. Jongens gaan vaker naar dit soort voorzieningen dan meisjes: 54% tegen 29%. Het zijn vooral de jongere tieners die hier veel gebruik van maken: zeven op de tien 12-13-jarigen, tegen de helft van de 14-17-jarigen en nog maar een kwart van de 18-tot 24-jarigen. Van de jongeren zou 6% wel naar zo'n sportpleintje willen, maar doet dat niet omdat er geen in de buurt is. ¹⁵⁾

Eén op de tien kinderen (6-14 jaar) en twee op de tien tieners en jongvolwassenen (15-23 jaar) sporten helemaal niet. De meeste kinderen sporten niet omdat ze er geen zin in hebben. Opmerkelijk genoeg is dit niet de belangrijkste reden waarom tieners en jongvolwassenen niet sporten: bij hen is gebrek aan tijd de meestgenoemde reden om niet te sporten. Wachtlijsten of kosten worden niet of nauwelijks genoemd als reden om niet te sporten. ²⁴⁾

Alle sportverenigingen samen hebben in totaal 12.300 jeugdleden; dat komt neer op 40% van alle kinderen tussen de 6 en 18 jaar. Tussen 2000 en 2004 zijn de sportverenigingen gegroeid van 11.200 naar 12.300 jeugdleden, dat is een groei van 10%. Echter, de sportverenigingen zijn minder snel gegroeid dan het aantal kinderen in die tijd, zodat het percentage kinderen dat lid is

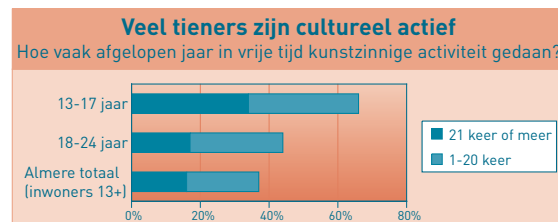
van een sportvereniging is gedaald, zoals de grafiek hieronder laat zien. Dat is gebeurd bij bijna alle sporten, behalve bij fitness/recreatiesport en oosterse vechtsporten, die relatief en absoluut meer jeugdleden kregen. Voetbal heeft nog de meeste jeugdleden, maar ook deze sport kent een relatieve daling van het aantal leden.

Bron: Sociale Atlas 2000-2004. Over 2002 zijn geen gegevens bekend.

Amateurkunst

13-17 **18-24** Een deel van de tieners en jongvolwassenen is zelf creatief of kunstzinnig bezig, en soms volgen ze daarvoor cursussen of lessen. Tieners zijn veel actiever op het gebied van amateurkunst dan volwassenen (25 jr en ouder). Niet alleen doen veel meer 13-17 jarigen aan dergelijke activiteiten, ze doen het gemiddeld ook veel frequenter dan de oudere leeftijdsgroepen. In hun jeugd maken veel jongeren kennelijk kennis met diverse vormen van kunstbeoefening. Daarna blijft iets minder dan twee op de tien Almeerders in dit opzicht actief. ²⁹⁾

Bron: cultuurparticipatie-onderzoek Almere 2003.

In de top 5 hieronder worden de meest beoefende soorten amateurkunst door tieners en jongvolwassenen opgesomd. Uit het overzicht blijkt dat tekenen en schilderen populair zijn. ²⁹⁾

Top 5: tekenen en schilderen zijn populair

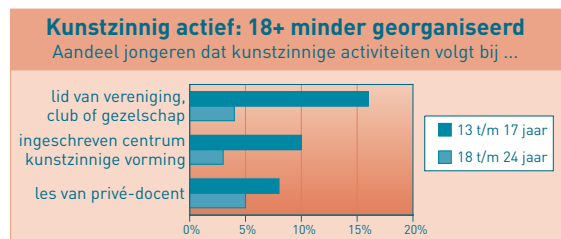
Aandeel dat afgelopen jaar minstens een maal in vrije tijd ...

13-17 jaar:	18-24 jaar:
- tekenen/schilderen 30%	- tekenen/schilderen 20%
- muziek maken op computer 22%	- verhalen/gedichten schrijven 14%
- zingen 22%	- websites maken/digitaal 13%
- muziekinstrument spelen 20%	- beeldbewerken 13%
- websites maken/digitaal 18%	- zingen 13%
- beeldbewerken 18%	- muziek maken op computer 11%

Bron: cultuurparticipatie-onderzoek Almere 2003.

Om creatief of kunstzinnig bezig te zijn kunnen tieners en jongvolwassenen les krijgen bij een instelling of een privé-docent, of zich aansluiten bij een vereniging. De percentages jongeren die dat hebben gedaan staan weergegeven in de

grafiek hieronder. Ruim één op de tien tieners is lid van een club, vereniging of gezelschap om kunstzinnige activiteiten te kunnen doen. Het aandeel jongvolwassenen dat cursussen volgt bij een instelling voor kunstzinnige vorming is aanzienlijk lager dan het aandeel tieners dat dat doet. ²⁹⁾

Bron: cultuurparticipatie-onderzoek Almere 2003. ²⁹⁾

0-24 Het aandeel kinderen dat cursussen volgt bij het centrum voor kunstzinnige vorming is al jaren stabiel rond de 2 à 3 %. Hooguit is er na 2002 een verschuiving van het zwaartepunt geweest van muzieklessen naar andere kunstzinnige en creatieve cursussen. ²⁷⁾

Bezoek aan culturele voorstellingen, festivals en instellingen

13-17 **18-24** Er zijn vele soorten culturele voorstellingen die jongeren kunnen bezoeken. Tieners (13-17 jaar) en jongvolwassenen (18-24 jaar) bezoeken diverse soorten voorstellingen soms aanzienlijk minder dan de oudere leeftijdsgroepen (concerten klassieke muziek, opera en operette, jazz- en bluesconcerten, uitvoeringen van een koor). Daar staat tegenover dat ze voorstellingen in andere genres in veel grotere getale bezoeken: bioscoop, house-/danceparty's en concerten van het genre pop-/wereldmuziek.

Opvallend is dat jongeren volgens dit onderzoek in min of meer traditionele genres als toneel, musical, ballet en dans niet achterblijven. Het hoge percentage 13-17 jarigen dat wel eens een toneelvoorstelling heeft bijgewoond, zijn waarschijnlijk leerlingen die in schoolverband wel eens naar het toneel gaan (CKV). Hierdoor is het percentage jongeren dat culturele voorstellingen bezoekt ge-

Dance- en popfeesten worden veelbezocht
Aandeel jongeren dat afgelopen maanden minstens 1x ... bezocht

Soort voorstelling	13-17 jaar	18-24 jaar	Almere gemidd.
Dance/houseparty	23%	33%	10%
Concert pop/wereldmuziek	24%	29%	20%
Musical	25%	24%	24%
Toneelvoorstelling	35%	15%	18%
Cabaret of kleinkunst	6%	12%	15%
Jazz/-bluesconcert	2%	8%	7%
Ballet/-dansvoorstelling	11%	3%	8%
Concert klassieke muziek	4%	3%	8%
Harmonie/fanfare/brassband	3%	2%	3%
Lezing of rondleiding over architectuur	4%	1%	4%
Lezing kunst/kunstgeschiedenis	3%	1%	2%
Uitvoering van een koor	2%	1%	6%
Opera of operette	1%	1%	3%
Literaire bijeenkomst	1%	0%	2%
Totaal voorstellingen exclusief film	74%	69%	61%
Film in bioscoop of filmhuis	87%	87%	65%
Totaal voorstellingen inclusief film	96%	94%	80%

Bron: Cultuurparticipatie-onderzoek Almere 2003. ²⁹⁾

middel hoger dan voor de Almeerse bevolking als geheel. Over het geheel genomen hebben bijna alle jongeren wel één of meerdere culturele voorstellingen bezocht. Als het bioscoopbezoek niet wordt meegeteld is toch nog zeven op de tien jongeren naar een of meerdere voorstellingen geweest en dat is meer dan het Almeers gemiddelde.

Met gemiddeld 6,6 bezoeken aan culturele voorstellingen (exclusief film) behoren de jongvolwassenen tot de frequentste bezoekers van voorstellingen van Almere. Drie op de tien jongvolwassenen heeft 5 of meer keer een culturele voorstelling bezocht, vooral dance- en housefeesten en popvoorstellingen. ²⁹⁾

0-24 De festivals van Almere worden goed bezocht. In 2003 trokken alle festivals in Almere tezamen ruim een half miljoen mensen. Veel festivals trekken gezinnen of zowel volwassenen als jeugd: er is niet altijd een goed onderscheid te maken welk festival voor jongeren bedoeld zijn. Het onderstaande overzicht laat de bezoekersaantallen zien van evenementen die veel jeugdigen trokken. Vooral in 2002 waren er veel evenementen voor kinderen en jongeren. Inmiddels is het Bevrijdingsfestival uitgegroeid tot een groot evenement en in 2003 werd ook voor het eerst Defqon gehouden op het Almeerderstrand, waar veel jongeren op afkwamen. ²⁷⁾

Bevrijdingsfestival trekt meeste bezoekers
Aantal bezoekers evenementen die veel jongeren/kinderen trekken

	2000	2001	2002	2003
Airpeace Free Festival	-	6.000	8.000	-
Bevrijdingsfestival	-	-	10.000	45.000
Beachweek	5.000	20.000	15.000	15.000
Defqon One Dance Festival	-	-	-	25.000
Holland Cup	-	10.000	1.000	1.500
Internationale Jeugdspelen	-	-	2.000	-
Intocht Sinterklaas	-	15.000	15.000	-
Jazz Below The Sea Festival	40.000	35.000	15.000	30.000
Kermissen	-	-	40.000	30.000
Koninginnedag (o.a. Grote Podium)	-	-	30.000	-
NK Monopoly	?	1.000	1.000	-
Powerboatraces	25.000	22.000	25.000	22.000
Twee turven hoog	-	5.300	5.800	2.300
X/posure (popfestival)	-	3.000	500	-
Totaal	70.000	117.300	168.300	170.800

Bron: Sociale Atlas van Almere 2004. ²⁷⁾

Gezinnen met kinderen komen niet alleen naar muziek, sport en vermaak. Dat ze ook zijn te porren voor meer educatieve, culturele manifestaties blijkt uit het feit dat in 2004 naar schatting 12.000 mensen de publieksdag archeologie bezochten. ⁷¹⁾ Ook uit de Stadsenquête (waar Defqon nog niet in de vragenlijst was opgenomen) blijkt dat het Bevrijdingsfestival is uitgegroeid tot een belang-

Bron: Stadsenquête 2002.

rijke trekker voor de jeugd. Ook zijn veel tieners en jongeren naar Jazz Below the Sea gegaan: enigszins opmerkelijk, want maar een klein groepje ging naar jazz/ bluesconcerten, zoals eerder bleek. ²⁰⁾

Bezoek jongerenaccommodaties

13-17 **18-24** Ook de jongerencentra vervullen voor sommige jongeren een belangrijke rol in hun vrije tijd. In het stadshart is het 'Pakhuis' al ruim een jaar geopend, waar naast het jongerencentrum Totum ook verschillende jongerenverenigingen en een studentenvereniging zitten. Daarnaast heeft elk stadsdeel een eigen accommodatie. De tabel laat zien dat de jongerencentra duidelijk in een behoefte voorzien. Samen zijn alle jongerencentra goed voor 53.900 'drempeloverschrijdingen'. Dat is ruim tweemaal het aantal jongeren tussen de 12 en 20 jaar in Almere.

Jongerencentra werden 54.000 keer bezocht			
Aantal bezoekers en bezoeken (drempeloverschrijdingen), 2003			
Jongerencentrum	bezoekers 2003	bezoeken 2003	bezoeken 2004 (prognose)
Wieken/Bus (incl.tienerswerk)	1.000	12.700	n.b.
Trapnotov	700	7.600	8.200
Totum / Impact	2.500	19.800	18.000
Cobra	600	8.400	3.500
2d9	400	5.300	6.750
Totaal	5.100	53.900	

Bron: *Formatiecijfers De Schoor 2003*. ³⁰⁾
 Prognose gebaseerd op voorlopige cijfers van DMO. ⁶⁹⁾

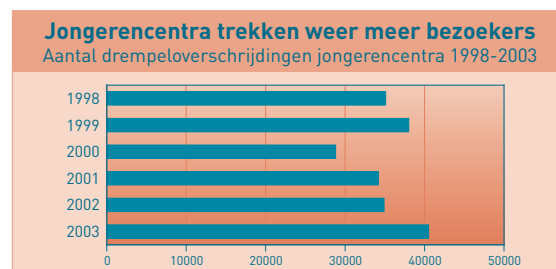
Deze (bijna) vierenvijftigduizend bezoeken werden gebracht door een klein gedeelte van de jongeren: volgens een enquête uit 2002/2003 had 11% van de jongeren tussen 12 en 24 jaar het afgelopen jaar wel eens het jongerencentrum bezocht. De helft van hen ging er één of twee keer heen, maar er is nog een grote groep die regelmatig gaat, want gemiddeld gingen de bezoekers bijna tien maal in een jaar naar het jongerencentrum. ²⁰⁾

De enquêtegegevens leveren een lager getal op dan tellingen van De Schoor: lag het aantal bezoekers volgens de enquête rond de 3.100, volgens de tellingen is dat 5.300. Dit heeft mogelijk te maken met de vraagstelling: sommige jongerenaccommodaties werden in de vraag niet genoemd. ^{30) f)}

De Schoor maakt per accommodatie schattingen van een aantal kenmerken van de jongeren die de accommodaties bezoeken of deelnemen aan de daar georganiseerde activiteiten:

- ongeveer tweederde van de bezoekers zijn jongens en eenderde meisjes,
- ongeveer de helft is autochtoon en de helft allochtoon, en
- van ongeveer een kwart van de bereikte jongeren is bekend dat ze overlast veroorzaken of af dreigen glijden naar criminaliteit. ³⁰⁾

Vóór 2000 telden de jongerencentra grote aantallen bezoeken. Daarna werden er minder bezoeken geteld, maar in 2003 is het aantal voor het eerst weer gestegen tot boven het aantal van 1999. Het aantal bezoeken aan jongerencentra in het jaar 2003 is met 16% gestegen ten opzichte van het jaar ervoor. ²⁷⁾

Bron: *Sociale Atlas van Almere 2000-2003*. ²⁷⁾

Volgens voorlopige gegevens zou het aantal bezoeken in 2004 weer teruggelopen zijn: er werden meer bezoeken gebracht aan Trapnotov en 2D9, maar het aantal bezoeken aan Totum nam af, en met name Cobra zou minder bezocht worden door jongeren. ⁶⁹⁾

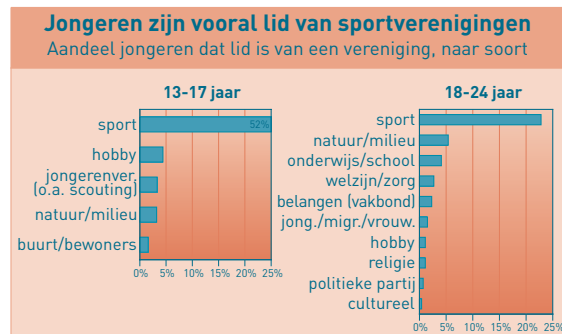
De jongerencentra zijn niet de enige accommodaties die door De Schoor worden aangeboden waar tieners en jongvolwassenen terecht kunnen. In 2003 zijn in 14 buurtcentra 57 activiteiten aangeboden voor onder meer deze leeftijdsgroep, zoals cursussen, disco, sport- en spelactiviteiten. ³⁰⁾

Lidmaatschap van verenigingen

13-17 **18-24** Hoe groot is het belang van verenigingen in het vrijetijds- en sociale leven van jongeren? Volgens de jongerenenquête van de Hulpverleningsdienst Flevoland is twee op de tien Almeerse tieners en jongvolwassenen (12-24 jaar) lid van een (sport-/ gezelligheids-)vereniging of club. De HVDF-percentages zijn al jaren stabiel. Een meerderheid van de jongeren is niet lid van een club of vereniging: de meesten van hen hebben er geen behoefte aan. Jongens zijn vaker lid van clubs of verenigingen dan meisjes. Meisjes hebben kennelijk andere prioriteiten, want zij geven vaker aan dat ze er geen tijd voor hebben. Jongere tieners zijn vaker lid van verenigingen of clubs dan de wat oudere jongeren.

De Stadsenquête vroeg naar allerlei verenigingen en organisaties waar jongeren ook passief lid van konden zijn. Dan is het percentage tieners en jongvolwassenen tweemaal zo hoog: vier op de tien. Ook volgens de stadsenquête zijn tieners vaker lid van een organisatie of vereniging dan jongvolwassenen: 59% van de jongeren van 13 t/m 17 jaar is lid van een vereniging, tegen 31% van de 18 t/m 24-jarigen.

Jongeren zijn vooral lid van een sportvereniging: de helft van de tieners (52%) en een kwart van de jongvolwassenen (23%). Hobbyverenigingen en natuur- en milieu-organisaties tellen daarna het meest aantal (actieve en passieve) jeugdleden. Tieners zijn vaker lid van hobbyverenigingen, terwijl jongvolwassenen vaker actief zijn op verenigingen voor school of opleiding, zoals de grafiek laat zien. ¹⁵⁾

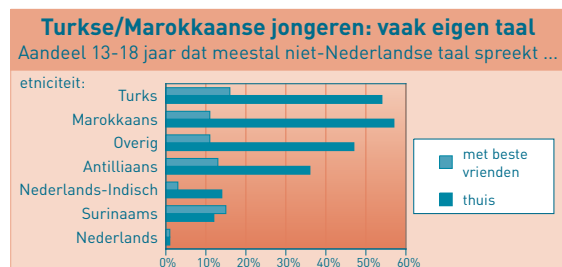
Bron: Stadsenquête 2002. ¹⁵⁾

6.2 Taal, omgangsvormen en religie

Het (in voldoende mate) spreken van de Nederlandse taal is een belangrijke voorwaarde om goed te kunnen functioneren in de Nederlandse maatschappij. Daarom is van belang welke taal jongeren spreken, niet alleen op school maar ook thuis en met vrienden. Andere zaken die in deze paragraaf aan bod komen zijn de mate waarin religie wordt beleden en discriminatie. Bovendien wordt een (summer) beeld geschetst van actuele jongerentrends en subculturen onder Almeerse jongeren.

Spreektaal

13-17 Ruim één op de tien Almeerse scholieren (12-18 jaar) spreekt thuis of met hun beste vrienden meestal hun (niet-Nederlandse) moedertaal. Onder de scholieren van Turkse en Marokkaanse herkomst zijn deze percentages het hoogst. Ruim de helft van hen spreekt thuis meestal een andere taal. Jongeren zelf spreken meestal Nederlands met elkaar, maar toch spreekt ruim één op de tien allochtone scholieren meestal een andere taal met hun beste vrienden. ⁷⁾

Bron: CtC Scholierenonderzoek 2003. ⁷⁾

De meeste allochtone scholieren spreken dus thuis meestal Nederlands (zeven op de tien allochtone scholieren). In de enquête werden daarnaast nog 29 andere taalgroepen genoemd, waarvan er 9 door meer dan 1% van de allochtone scholieren werden gesproken: het lijstje hiernaast somt ze op.

Welke talen spreken allochtone scholieren thuis?

(in % van allochtone scholieren 12-18 jaar)

Door meer dan 1%:	Door ongeveer 1%:	Incidenteel genoemd:
Papiamento (4%)	Hindi	Frans, Pakistaans,
Arabisch (3%)	Indonesisch	Spaans, Thai,
Dari/Farsi/Perzisch (3%)	Afrikaanse talen (Krio etc)	Somalisch, Duits,
Berbers (3%)	Ghanees	Javaans, Fins
Koerdisch (3%)	Joegoslav./Bosnisch etc	Tamil, Filipijns,
Sranantongo (Surin., 2%)	Russisch/Armeens/	Vietnamees,
Engels (2%)	Turkmeens	Hindoestaans,
Turks (2%)	Portugees	Punjabi
Chinees (2%)		

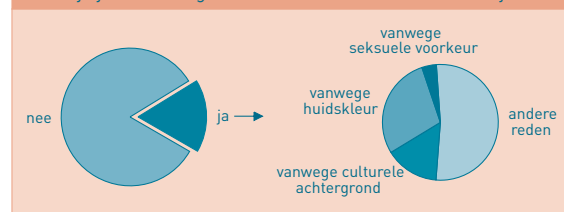
Bron: CtC Scholierenonderzoek 2003. ⁷⁾

Discriminatie

13-17 **18-24** Van de Almeerse jongeren tussen 12 en 23 jaar voelt 17% zich wel eens gediscrimineerd. De jongeren die zich gediscrimineerd voelen, voelen zich in meerderheid niet gediscrimineerd vanwege huidkleur, culturele achtergrond of seksuele voorkeur, maar vanwege iets anders. Slechts weinigen voelen zich gediscrimineerd om hun seksuele voorkeur. Jongvolwassenen voelen zich vaker gediscrimineerd dan tieners: hoe ouder, hoe vaker jongeren zich gediscrimineerd voelen. Tussen jongens en meisjes is geen verschil. ¹⁵⁾

Meeste jongeren worden niet gediscrimineerd

Voel je je wel eens gediscrimineerd? Waarmee? (13-24 jaar)

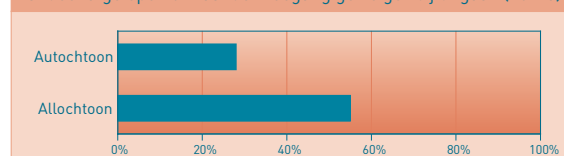
Bron: HVDF Jongerenenquête 2002. ¹⁵⁾

Ruim een kwart van de allochtone jongeren voelt zich wel eens gediscrimineerd, tegen ruim één op de tien jongeren met de Nederlandse etniciteit. Een derde van de Surinaamse en Antilliaanse jongeren voelt zich weleens gediscrimineerd vanwege hun huidkleur. Marokkaanse en Turkse jongeren voelen zich eerder gediscrimineerd om hun culturele achtergrond: ruim twee op de tien voelt zich om hun culturele achtergrond gediscrimineerd. ¹⁵⁾

Bij een enquête onder uitgaanspubliek bleek dat eenderde van de jongeren (16-25 jaar) die uitgingen de afgelopen drie maanden wel eens hebben meegemaakt dat henzelf of hun vrienden de toegang is geweigerd tot uitgaansgelegenheden. Opvallend daarbij was dat allochtonen dit veel vaker hebben meegemaakt dan autochtonen, zoals de grafiek laat zien. Twee op de tien jongeren die weleens de toegang geweigerd is, zei dat dit te maken had met discriminatie. ¹⁹⁾

Allochtone jongeren vaker de toegang geweigerd

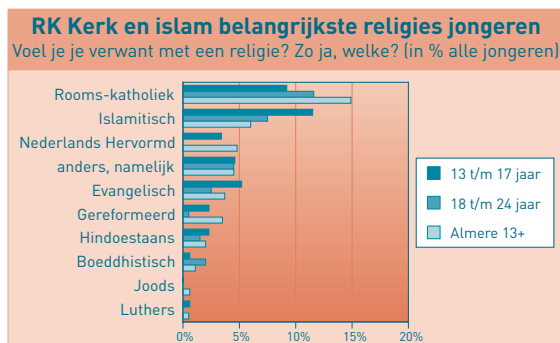
Aandeel afgelopen 3 maanden toegang geweigerd bij uitgaan (16-25)

Bron: Enquête Veilig Uitgaan 2003. ¹⁹⁾

Religie

13-17 18-24 Ongeveer een kwart van de tieners en jongvolwassenen (13-23 jaar) voelt zich verwant met een religie. De rooms-katholieke kerk en de islam hebben de meeste jeugdige gelovigen. Onder tieners is de islam zelfs de grootste religie, zoals de grafiek laat zien. De protestants-christelijke geloven die in 2002 in de enquête genoemd zijn, worden maar weinig genoemd, door jongvolwassenen zelfs bijna helemaal niet. Mogelijk hangt dit samen met het "samen-op-weg-proces", de fusie tot één protestantse kerk die in mei 2004 een feit werd. Er zijn maar heel weinig jongeren die zich joods voelen.²⁰⁾

Bron: Stadsenquête 2002.²⁰⁾

Hoewel dus een kwart van de tieners zich verwant voelt met een vorm van religie, gaan ze niet allemaal regelmatig naar de kerk, moskee, synagoge of tempel. Van de scholieren (12-18 jr) gaat 8% elke week en 6% elke maand. Onder allochtone scholieren is het aandeel dat minstens eenmaal per maand een godshuis bezoekt bijna tweemaal zo hoog: 25%. Tweederde van alle Almeerse scholieren gaat nooit naar een plek waar religieuze diensten worden gehouden. Dat toont de grafiek.⁷⁾

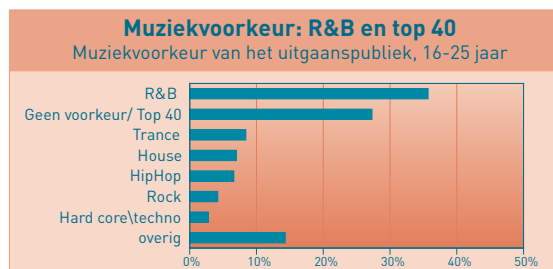
Bron: CtC Scholierenonderzoek 2003.⁷⁾

Trends en subculturen

13-17 18-24 Een deel van de jongeren houdt zich regelmatig op op straat en vertegenwoordigt de "straatcultuur". Jongerenwerkers en (jeugd)agenten kennen de meesten van hen. Uit interviews met jongerenwerkers en agenten blijkt dat jongeren die veel in groepjes op straat "rondhangen" om verschillende redenen juist met elkáár optrekken:

- ze wonen in dezelfde buurt en zitten vaak bij elkaar op school
- ze behoren tot dezelfde etnische groep: de meeste jeugdgroepen zijn autochtoon, een minderheid van de groepen bestaat uit één etnische groep (Antilliaans, Surinaams, Antilliaans/ Surinaams, Marokkaans), en er zijn ook multiculturele groepen
- ze houden van dezelfde muziekstijl/ kledingstijl/ vrijetijdsbesteding: er zijn rappers, alto's, gothics, skaters en een kawinaband
- ze behoren tot de jeugdafdeling van een politieke partij: de bekendste is een jeugdgroep rond de extreem-rechtse Nieuwe Nationale Partij³³⁾

Een andere bron met betrekking tot trends en subculturen is de enquête "Veilig uitgaan" onder uitgaanspubliek (16-25 jaar) op de Grote Markt in Almere. Een grote groep uitgaanders, meer dan éénderde, heeft wat betreft de muziekstijl een voorkeur voor R&B. Er zijn ook kleinere groepen met een voorkeur voor Trance, House, of HipHop. Andere muziekstijlen hebben kleinere groepen liefhebbers. Ruim een kwart van het uitgaanspubliek heeft geen specifieke muziekvoorkeur.¹⁹⁾

Bron: Enquête Veilig Uitgaan 2003.¹⁹⁾

6.3 Stad en stedelijke voorzieningen

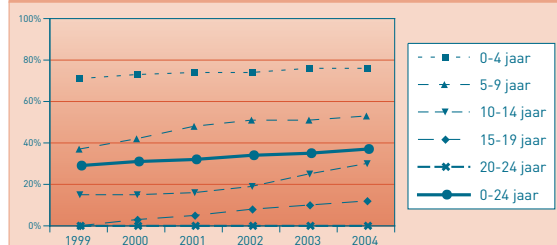
Van de jongeren is een aanzienlijk deel in Almere geboren. Het al dan niet geboren zijn in Almere en de woontijd in de gemeente zullen waarschijnlijk van invloed zijn op de binding met Almere. Een van de doelstellingen uit het Programmaplan Jeugd is dat jongeren tevredener worden over het uitgaan in Almere. Daarom komen in deze paragraaf gegevens aan bod over tevredenheid over en gemis aan voorzieningen, maar ook de sterke kanten van Almere worden besproken.

Geboren en getogen

- 0-24** Vier op de tien (37%) Almeerse kinderen en jongeren tot 24 jaar is in Almere zelf geboren. De grafiek toont dat:
- het aandeel jongeren dat in Almere geboren is is toegenomen
 - driekwart van de peuters en kleuters in Almere zelf geboren wordt
 - inmiddels meer dan de helft van de 5-9 jarige kinderen in Almere geboren is
 - het aandeel kinderen tussen de 10 en 14 jaar na 2001 snel is gestegen
 - het aandeel in Almere geboren onder de 15-19 jarigen is verviervoudigd
 - in de leeftijdsgroep boven de 20 jaar niemand in Almere is geboren: toen was Almere nog geen gemeente en werden geboorten dus ook niet als zodanig geregistreerd ⁴⁴⁾

Steeds meer jongeren in Almere geboren

Aandeel jongeren dat is geboren in de gemeente Almere

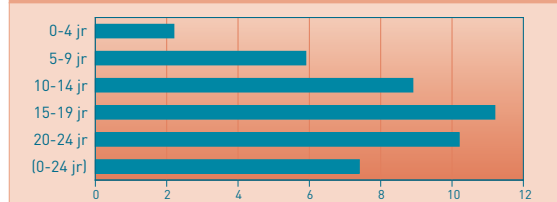

Bron: Gemeente Almere, afdeling Burgerzaken (GBA). ⁴⁴⁾

De "knik" in de grafiek bij het aandeel 10-14 jarigen wordt waarschijnlijk verklaard doordat het Flevoziekenhuis in april 1991 openging. Kinderen die vóór 1991 in het ziekenhuis geboren werden, staan geregistreerd als geboorte in de gemeente waar het ziekenhuis zich bevond. In 1992, het eerste verslagjaar van het Flevoziekenhuis, werden er duizend bevallingen behandeld. ⁸²⁾

Jongeren wonen al driekwart van hun leven in Almere

Gemiddelde woonduur in Almere (in jaren), per leeftijdsgroep

Bron: Gemeente Almere, afdeling Burgerzaken (2004). ⁴⁴⁾

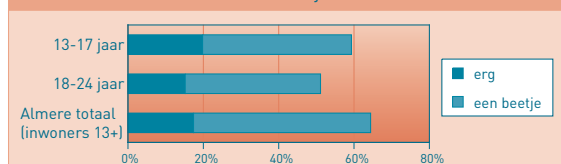
Almeerse kinderen en jongeren hebben -gemiddeld genomen- het grootste deel van hun leven in Almere gewoond, namelijk ruim drie kwart van hun leven. In de loop van de tijd is het gemiddeld aantal jaren dat kinderen en jongeren in Almere gewoond hebben toegenomen. Dat komt onder meer doordat er steeds meer kinderen en jongeren in Almere wonen die in Almere zelf geboren zijn (en de stad zelf natuurlijk ook steeds langer bestaat). Sinds 1999 is de "gemiddelde woonduur" in Almere van kinderen en jongeren elk jaar steeds met 2 maanden gestegen, van gemiddeld 6 jaar en 6 maanden naar 7 jaar en 5 maanden. ⁴⁴⁾

Betrokkenheid bij de stad

- 13-17** **18-24** Ruim de helft (55%) van de tieners en jongeren voelt zich betrokken bij Almere. Tieners (13-17 jaar) voelen zich even betrokken bij de stad Almere als gemiddeld, jongvolwassenen (18-24 jaar) daarentegen minder, zoals de grafiek laat zien.

Half jongvolwassenen voelt zich betrokken bij Almere

Voelt u zich betrokken bij de stad Almere?

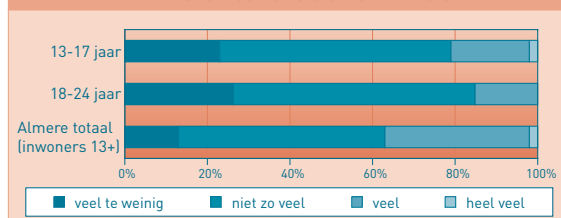
Bron: Stadsenquête 2002. ²⁰⁾

In elk stadsdeel voelen jongeren zich min of meer even betrokken bij hun wijk, stadsdeel of stad. Dit in tegenstelling tot de volwassenen, bij wie wel verschillen tussen de stadsdelen te zien zijn: volwassen bewoners van Almere Haven voelen zich duidelijk méér en die van Almere Buiten (iets) minder betrokken bij hun wijk, stadsdeel of stad. ²⁰⁾

De meeste jongeren en tieners zijn (in meer of mindere mate) trots op hun stad: een kwart is "trots", de helft "een beetje trots" en een kwart is niet trots op Almere. Een minderheid, twee op de tien, van de jongeren en tieners vindt dat er veel te beleven is in Almere. Een kwart van de tieners en jongeren vindt zelfs dat er veel te weinig te beleven is in Almere en dat is tweemaal zoveel als gemiddeld, zoals de grafiek laat zien. ²⁰⁾

Meeste jongeren: niet veel te beleven in Almere

Vindt u dat er veel te beleven is in Almere?

Bron: Stadsenquête 2002. ²⁰⁾

Positieve en negatieve punten van Almere

Een meerderheid van de tieners en jongvolwassenen (13-24 jaar) vindt dus dat er niet zo veel te beleven is in Almere. Wat zien zij nou als sterke kanten en negatieve punten van Almere? Slechts de helft van de jongeren antwoordde op de vraag wat zij de meest positieve en negatieve punten van Almere vonden. De "top 5" van de aspecten die jongeren het meest waarderen aan Almere wordt hieronder weergegeven.

Jongeren noemen rust als sterk punt Almere

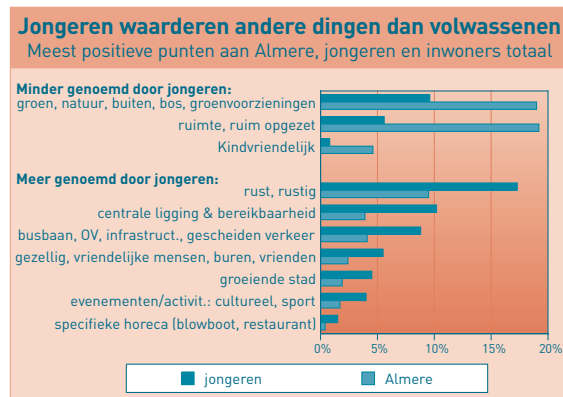
Top5 positieve punten van Almere volgens jongeren (13-24 jaar)

1. Rust, rustig	17%
2. Centrale ligging (bij Amsterdam) en bereikbaarheid	10%
3. Groen, natuur, buiten, bos, groenvoorzieningen	10%
4. Busbaan, goed openbaar vervoer, infrastructuur, gescheiden verkeer	9%
5. Woningen: ruim, betaalbaar, kwaliteit	6%

Bron: Stadsenquête 2002. ²⁰⁾

Jongeren waarderen duidelijk andere zaken dan volwassenen, zoals de grafiek hieronder laat zien. Dat heeft ook te maken met hun levensfase: jongeren zijn druk met socialiseren, uitgaan en relaties vormen, terwijl volwassenen drukker zijn met hun gezin. Vandaar dat jongeren het belangrijk vinden dat ze makkelijk naar Amsterdam kunnen om uit te gaan, dat er goed openbaar vervoer is en dat er vrienden in de buurt wonen. Volwassenen hechten daarentegen meer aan het groen, de ruimte en de kindvriendelijkheid van Almere.²⁰⁾

Opmerkelijk is dat zo veel jongeren de rust van Almere waarderen. Dat bleek ook al uit groepsgesprekken: na het uitgaan keren jongeren graag terug naar de rust van hun eigen stad en buurt.³²⁾

Bron: Stadsenquête 2002.²⁰⁾

Minstens even verhelderend is wat jongeren juist slecht vinden aan Almere. De "top 5" van meest negatieve punten aan Almere staat hieronder.

Bron: Stadsenquête 2002.²⁰⁾

Hoewel jongeren graag in Amsterdam uitgaan, willen ze ook graag uit in Almere. Volgens hen zijn er daarvoor te weinig mogelijkheden in Almere, waarover later meer. Tweemaal zo veel jongeren als gemiddeld noemen jeugdgroepen en groepjes "hangjongeren" als het meest negatieve van Almere. Volwassenen ergeren zich meer dan jongeren aan het parkeren en aan brommers en scooters.²⁰⁾

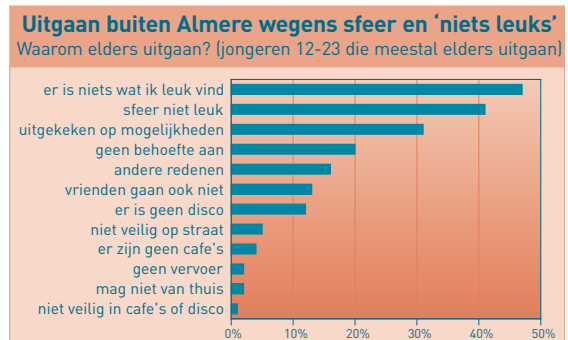

Bron: Stadsenquête 2002.²⁰⁾

Uitgaan in Almere

13-17 **18-24** Volgens jongeren is uitgaan duidelijk het meest negatieve van Almere. Zes op de tien (56%) Almeerse jongeren (12-23 jaar) is de afgelopen vier weken uit geweest. Dat zou neerkomen op ruim 16.500 tieners en jongvolwassenen. Daarvan gaat twee derde (65%) meestal in Almere stappen. Vooral de jongere tieners (12-13 jaar) die uitgaan, doen dat in Almere: acht op de tien van hen. Als jongeren ouder worden gaan ze vaker buiten Almere uit: nog maar de helft van de jongeren van achttien jaar en ouder die uitgaan, doet dat in Almere.¹⁵⁾

De jongeren die wel uitgaan, maar dat meestal buiten Almere doen, doen dat vooral omdat ze in Almere niets treffen dat ze leuk vinden, omdat ze de sfeer er niet leuk vinden en omdat ze er uitgekeken zijn op de uitgaansmogelijkheden.¹⁵⁾ Uit groepsgesprekken met tieners en jongvolwassenen (16-24 jaar) blijkt dat er met name te weinig variatie in het uitgaansleven is. Of, zoals een jongere het treffend uitdrukte: *het is allemaal skihut en Tiësto, Tiësto en skihut, je wordt er gek van....*^{21) 32)} Slechts heel weinigen noemen onveiligheidsgevoelens als redenen om buiten Almere uit te gaan. Dat toont de grafiek.¹⁵⁾

Bron: HVDF Jongerenenquête 2002.¹⁵⁾

Vier op de tien jongeren mist geen vrijetijdsvoorzieningen of -activiteiten in Almere. Drie op de tien jongeren mist (nog?) een disco in Almere. Volgens 16% van de jongeren moet er een internetcafé komen. Een jongeren ontmoetingsplaats wordt door 12% van de jongeren gemist. Andere voorzieningen, zoals een speelhal, bioscoop of hardrockcafé, werden door minder dan één op de tien jongeren genoemd.¹⁵⁾

Iets minder dan de helft van de scholieren (12-18 jaar) vindt dat er voldoende activiteiten voor jongeren in hun buurt zijn, twee op de tien is van mening dat er veel te weinig in hun buurt is, zoals de grafiek laat zien.⁷⁾

Bron: CtC Scholierenonderzoek 2003.⁷⁾

6.4 Participatie

Onder de noemer participatie wordt in deze paragraaf besproken of jongeren zich nuttig willen maken voor anderen of zich willen inzetten voor het algemeen belang, door het uitvoeren van vrijwilligerswerk, of door hun politieke betrokkenheid en deelname aan jongerenraden en inspraakavonden.

Vrijwilligerswerk

13-17 **18-24** Ruim één op de tien jongeren (13-24 jaar) doet vrijwilligerswerk en dat is niet veel minder dan het Almeers gemiddelde, zoals de grafiek laat zien.

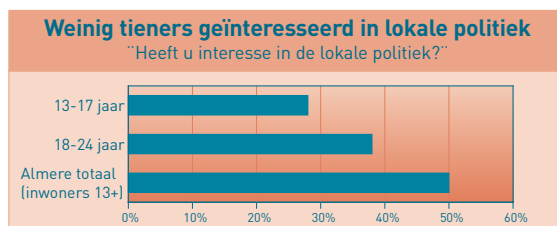

Bron: Stadsenquête 2002. ²⁰⁾

De meeste jongere vrijwilligers zijn te vinden bij sportverenigingen, waar 4% van de jongeren tussen 13 en 23 jaar vrijwilligerswerk doet. De meeste jongeren die vrijwilligerswerk doen, zijn dat gaan doen omdat ze al lid waren van de organisatie of omdat hun vrienden en kennissen dat ook deden. ²⁰⁾

Politiek

13-17 **18-24** De helft van de Almeerse bevolking is (enigszins) geïnteresseerd in de lokale politiek. Maar weinig tieners zijn geïnteresseerd in de lokale politiek, en ook jongvolwassenen hebben er minder interesse in dan gemiddeld, zoals de grafiek toont.

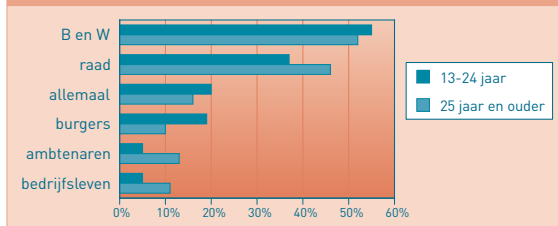

Bron: Stadsenquête 2002. ²⁰⁾

De meeste jongeren denken dat burgemeester en wethouders het voor het zeggen hebben in Almere en minder jongeren dan gemiddeld menen dat de werkelijke macht bij de gemeenteraad ligt. Desondanks lijkt het er toch op dat jongeren iets meer vertrouwen hebben in het democratisch gehalte van het bestuur van Almere. Er zijn namelijk meer jongeren dan gemiddeld van mening dat de burgers het voor het zeggen hebben en minder jongeren dan gemiddeld denken dat ambtenaren en het bedrijfsleven de dienst uitmaken. ^{20) s)}

Jongeren iets meer vertrouwen in democratisch proces

"Wie heeft het volgens u werkelijk voor het zeggen in Almere?"

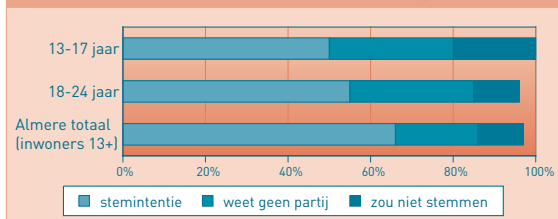

Bron: Stadsenquête 2002. ²⁰⁾

In enquêtes zeggen gewoonlijk veel meer mensen dat ze willen gaan stemmen dan er ook daadwerkelijk een stem uitbrengen. Enquêtegegevens zeggen echter op zijn minst iets over het aandeel mensen dat vindt dat ze een stem zouden moeten uitbrengen. De grafiek toont dat minder jongeren (13-24 jaar) een "stemintentie" hebben dan gemiddeld. Het percentage dat zeker niet zou gaan stemmen is bij tieners hoger dan bij volwassenen, maar bij jongvolwassenen is het even hoog als gemiddeld: 2 op de 10 tieners zou zeker niet gaan stemmen, tegen 1 op de 10 jongvolwassenen en oudere Almeers. Uit de stemintenties blijkt dat tieners minder op de VVD en het CDA zouden stemmen dan (jong)volwassenen, voor het overige stemmen ze min of meer gelijk. ²⁰⁾

Jongeren minder politiek betrokken dan gemiddeld

Aandeel met stemintentie naar leeftijd

Bron: Stadsenquête 2002. ²⁰⁾

Stemintentie: het percentage respondenten dat een partij noemde om op te stemmen als er nu lokale verkiezingen zouden zijn, dus exclusief het percentage dat zeker niet zou gaan stemmen, niet weet wat hij of zij zou gaan stemmen, of geen antwoord heeft gegeven.

Inspraak en participatie

Er zijn drie inspraakorganen van kinderen en jongeren die de gemeente en het bestuur gevraagd en ongevraagd van advies dienen: de Roefelraad, de tienerraad en de jongerenraad. Rondom deze raden zijn een aantal werkgroepen en platforms van actieve jongeren georganiseerd. Een aantal leden van de tiener- en jongerenraden adviseert over het "Jong Actief" fonds, een stimuleringsfonds voor jongerenactiviteiten.

4-12 De Roefelraad is een kindergemeenteraad in Almere. De raad is in 1995 opgericht en samengesteld uit kinderen van groep 7 en 8 van verschillende basisscholen. Elke school mag één leerling afvaardigen en daarmee vertegenwoordigen ze de kinderen in Almere. De raad geeft gevraagd en ongevraagd advies aan bijvoorbeeld de gemeente of andere volwassenen over dingen die zij belangrijk vinden. Op dit moment zitten er

46 kinderen in de Roefelraad⁶⁹); in het schooljaar 2002-2003 waren dat er 51, en in de jaren daarvoor hebben er steeds 40 tot 45 leden in de Roefelraad gezeten.⁸⁴

De Roefelraad kent een bestuur (de kleine Roefelraad) en diverse werkgroepen die zich bezighouden met onder meer: een eigen nieuwsbrief, website, films, de Roefelroef (een prijs voor mensen die veel voor kinderen doen), unicef, stadsdeelgroepen, en activiteiten in het kader van de "top 5". De top 5 wordt jaarlijks vastgesteld door de hele Roefelraad en het zijn de belangrijkste aandachtspunten voor kinderen waar de Roefelraad dat jaar iets aan wil doen. Speeltoestellen, het milieu en hondenpoep staan al jaren in de top 5.

Roefelraad: aandacht speeltoestellen en milieu Top5 van de Roefelraad (groep 7/8 basisschool)		
Top 5 2001-2002:	Top 5 2002-2003:	Top 5 2003-2004:
1 Hondenpoepprobleem	1 Milieu (incl.hondenpoep)	1 Meer speeltoestellen
2 Minder geweld	2 De (veel te dure) euro	voor kinderen en voor
3 Schoolzwemmen	3 Schoolzwemmen	kinderen met handicap
4 Meer speelvoorzieningen	4 Discriminatie	2 Milieu
voor oudere kinderen	5 Veerkeersveiligheid	3 Kinderen die het
5 Meer activiteiten voor		moelijk hebben
kinderen		4 Je veilig voelen
		5 Hondenpoep

Bron: Website Roefelraad.⁸⁴

In het jaar 2003/2004 ondernam de Roefelraad de volgende activiteiten:

- Prulliebakken: beschilderde prullenbakken in stationsstraat
- Bezoek Tweede Kamer
- Amaliaboom: planten van boom bij Snuffelhuis
- Collecteweek voor Jantje Beton
- Speeltoestellenactie: gesprekken met stadsdeelkantoren over speeltoestellen in de wijk
- Antidiscriminatieweek: begin organisatie gastlessen en theater over discriminatie in 2005
- Opening Snuffelhuis
- Toekomstdaden: kleinschalige milieu-manifestatie
- Bezoek Flevocentrale
- Bezoek jongerenlagerhuis
- Bezoek TV Flevoland⁸⁴

13-17 **18-24** De tienerraad is een raad voor 12- t/m 15-jarigen, de jongerenraad is er voor 16 t/m 23-jarigen. Daarnaast zijn er nog werkgroepen en platforms van jongeren die adviseren en activiteiten organiseren. In 2003 waren er 188 tieners en jongeren betrokken bij de diverse onderdelen van jongerenparticipatie.³⁰ Vooral in Almere Buiten zijn veel actieve jongeren. Van een aantal platforms en werkgroepen is het aantal actieve leden bekend:

Diverse jongerenraden in Almere actief Jongerenraden en platforms met kernactiviteit en aantal leden				
Raad/platform:	Kernactiviteit:	Actieve leden:		
		2002/2003	2002/2004	2004/2005
Tienerraad	Inspraak	15	6	8
Jongerenraad	Inspraak	3	10	8
WhozNext	Sportactiviteiten organiseren	n.b.	9	9
Jongerenplatform Stad Oost	Advies Stadsdeelkantoor en	n.b.	7	-
Jongerenplatform Buiten	organisatie van activiteiten	n.b.	7	7
Tienerraad Buiten	in buurtcentra	n.b.	-	9
Veilig Stadshart	Advies JOP Stadscentrum	-	-	8

Bron: Monitor Sociale Cohesie en DMO.^{32) 69) 83) 85)}

In 2004 hebben de tiener- en jongerenraden een bijeenkomst georganiseerd over jongerenhuisvesting, waar 20 jongeren aanwezig waren en een discussielunch over natuur in Almere. Ze hebben ook de opzet gemaakt voor een jongerenkrant en een jongerenmediawerkplaats. Een aantal leden van twee raden adviseren de gemeente daarnaast onder meer over de besteding van het Jong Actief fonds. In het schooljaar 2003/2004 zijn tot en met augustus 2004 de volgende activiteiten gesubsidieerd:

Duizenden jongeren bereikt door activiteiten Gesubsidieerde activiteiten JongActief in 2004	
	Deelnemers:
Uitvoering plannen Tiener- en Jongerenraad (trainingsweekend, ontwikkeling logo, jongerendag)	
Discussiebijeenkomst jongerenhuisvesting	± 25
Meeting of styles, door multiversum	Verwacht: 8000
Freefestival Airpeace	Verwacht: 8000
Pay it forward: jongeren verrichten goede daden	± 150
5 activiteiten voor en door jongeren in Almere Hout	± 500
Activiteiten voor en door jongeren in Almere Buiten	Hoogste aantal ± 400
Werkvakantie Almeerse jongeren naar Bosnië	± 20
Uitvoering idee van kinderen: prulliebakken	
Development 2004: gratis openlucht muziekfestival	± 7000
Feest R&B	± 300
Discussielunch over natuur in Almere	

Bron, Gemeente Almere, DMO.⁶⁹⁾

In 2003 hebben in totaal alle door actieve tieners en jongvolwassenen georganiseerde activiteiten en bijeenkomsten 3600 jongeren bereikt. Deze 3600 jongeren hebben in totaal 5200 maal één of meer activiteiten en bijeenkomsten bezocht.³⁰⁾

Participerende jongeren (uit de tiener- en jongerenraad en Whoznext) brachten in een groepsgesprek in 2003 een aantal zaken naar voren waarvan zij het belangrijk vonden dat gemeente en partners daar wat aan deden:

- Jongeren serieus nemen
- Meer activiteiten en meer uitgaansmogelijkheden
- Geweld, agressie en criminaliteit bestrijden
- Meer variatie in het onderwijs en meer hoger onderwijs

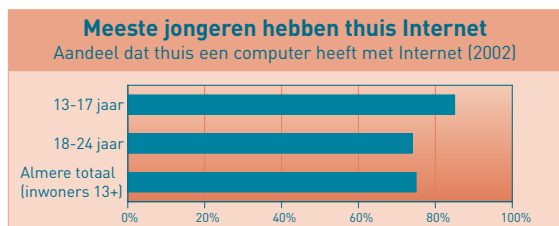
Zij zetten zich vooral in omdat het leuk is om te doen, omdat ze graag wat willen bereiken voor jongeren (en daar zelf ook de vruchten van plukken) en omdat het goed staat op de CV.³²⁾

6.5 Internet

Internet is een manier om met jongeren in gesprek te komen en te blijven. Tot 2004 werd ook de jongerenwebsite AlmereRulez gesubsidieerd door de gemeente. In deze paragraaf komt internet als communicatiemedium aan bod.

Internet

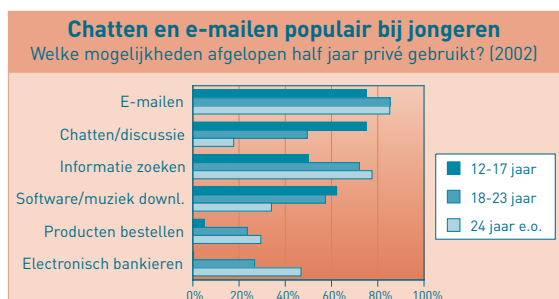
13-17 **18-24** Nagenoeg alle tieners (13-17 jaar) en negen op de tien jongvolwassenen (18-24 jaar) hebben thuis een computer. In 2002 hadden ze echter niet allemaal toegang tot internet, zoals de grafiek laat zien.

Bron: Stadsenquête 2002. ²⁰⁾

Jongeren met thuis toegang tot internet besteden tamelijk veel tijd aan internet: gemiddeld internetten jongeren tien en een half uur per week thuis. Twee op de tien internet thuis 2 uur of minder, en twee op de tien meer dan 16 uur per week. Thuis is ook de plek waar jongeren het meest internetten. Op de tweede plaats komt de school (voor tieners) of het werk (voor jongvolwassenen).

Maar weinig tieners bankieren of bestellen producten of diensten op internet. Jongvolwassenen doen dat vaker. Tieners gebruiken het internet vooral voor e-mail en om te chatten, veel jongvolwassenen zoeken ook informatie over hobby's of andere interesses, zoals de grafiek laat zien. Ruim de helft van de jongeren downloadt wel eens muziek, films of software.

Bron: Stadsenquête 2002. ²⁰⁾

Van de Almeerse websites zijn AlmereRulez en de gemeentewebsite de bekendste. AlmereRulez is zeer bekend onder tieners: driekwart van hen kent de site. Ook de website van de Gemeente Almere is redelijk bekend bij tieners: vier op de tien kent de Almeerse gemeentewebsite. Bij jongvolwassenen is juist de gemeentewebsite bekender dan AlmereRulez: van de jongvolwassenen kent meer dan de helft de website van de Gemeente Almere, en vier op de tien AlmereRulez. ²⁰⁾

AlmereRulez

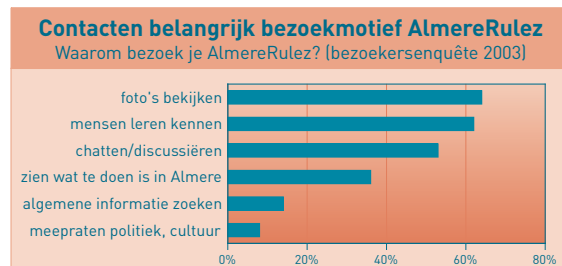
13-17 **18-24** AlmereRulez is een website speciaal gericht op jongeren in Almere. De site begon als een chatsite maar groeide uit tot een belangrijke informatiebron en virtuele ontmoetingsplaats voor jongeren uit Almere. Tot de doelstellingen behoren het stimuleren van

communicatie en contacten tussen jongeren en het informeren van Almeerse jongeren (12-30 jaar) over gemeentelijke zaken. Ook moet de site jongeren meer inzicht geven in wat er in Almere te doen is en hen laten deelnemen aan activiteiten. ³²⁾

In het najaar van 2003 werd een bezoekersenquête gehouden om meer te weten te komen over de gebruikers en hun beweegredenen. Van de 1300 bezoekers die de enquête invulden was tweederde deel 14 t/m 17 jaar oud. Afgemeten aan het opleidingsniveau vormen de bezoekers een brede afspiegeling van alle jongeren in deze leeftijdsgroep. Allochtone jongeren waren onder de respondenten ondervertegenwoordigd. Van alle bezoekers woont 94% in Almere.

De bezoekfrequentie onder de respondenten was zeer hoog: 85% bezocht (bijna) dagelijks de website en nog eens 10% enkele keren per week. Ook de tijdsbesteding op de site was zeer hoog: de bezoekers gaven aan gemiddeld 11 uur per week op AlmereRulez door te brengen. Zij beoordeelden de website gemiddeld met een 7,6.

Een van de doelstellingen van AlmereRulez is het stimuleren van communicatie en contacten tussen jongeren onderling. De redenen die bezoekers aangaven om de site te bezoeken blijken uit onderstaande grafiek. Van alle respondenten zei 62% de site te bezoeken om mensen te leren kennen en 53% om te chatten of discussiëren.

Bron: Bezoekersenquête AlmereRulez september 2003. ³²⁾

Het leggen van nieuwe sociale contacten blijkt ook te lukken. Van alle respondenten had 90% via AlmereRulez nieuwe mensen leren kennen (bijvoorbeeld door te chatten). Het blijft echter niet bij die virtuele contacten. Ruim de helft had wel eens iemand in het echt ontmoet nadat men die via AlmereRulez had leren kennen.

Het leren kennen van mensen, chatten en foto's bekijken zijn dus veel belangrijker redenen om de site te bezoeken dan het zoeken naar informatie. Maar als jongeren op zoek zijn naar informatie is AlmereRulez toch een belangrijke informatiebron. Vooral op gebied van uitgaan, nieuws uit Almere en informatie over gezondheid en seksualiteit wordt AlmereRulez (door de bezoekers) aanzienlijk vaker geraadpleegd dan andere bronnen op Internet of op papier. ³²⁾

Hoofdstuk 7 Woonomgeving en veiligheid

Voor de ontwikkeling van jongeren is het van groot belang te kunnen opgroeien in een prettige, veilige woonbuurt. In dit laatste hoofdstuk bekijken we de betrokkenheid van jongeren bij hun buurt, de normen in de buurt en omgang tussen jong en oud. Andere onderwerpen zijn (verkeers)ongevallen, jeugdcriminaliteit en veilig voelen in de buurt.

Jongvolwassenen voelen zich minder betrokken bij hun buurt dan tieners en volwassenen. De meeste tieners vinden dat ze in een leuke buurt wonen en willen daar graag blijven, maar een op de tien wil zo snel mogelijk weg. Volgens een kwart van de scholieren is het gemakkelijk in de eigen buurt aan harddrugs of wapens te komen.

De meeste tieners denken dat buurtbewoners wel zouden ingrijpen als jongeren serieus met elkaar gaan vechten, maar ook dat positief gedrag van jongeren weinig door buurtbewoners wordt 'beloond'. De meeste tieners vinden dat er weinig volwassenen in de buurt zijn met wie ze kunnen praten over dingen die belangrijk voor hen zijn.

Slechts weinig volwassenen zeggen overlast van jongeren te ervaren. Volwassenen oordelen even vaak positief als negatief over jongeren op straat. Inwoners van Almere Haven en Stad Oost en mensen met thuiswonende kinderen zijn toleranter naar jongeren.

Ruim de helft van jongeren op brommers en scooters draagt niet altijd een helm. In de auto (zeker voorin) dragen de meeste jongeren wel een gordel. Onder verkeersslachtoffers met letsel bevinden zich relatief veel jongeren van 16 en 17 jaar, waarvan het merendeel op brommer of scooter. Jongvolwassenen zijn vooral slachtoffer in de auto.

Ongeveer 15% van de jongeren maakt zich schuldig aan kleine criminaliteit. Jongens zijn daar veel vaker bij betrokken dan meisjes. Dat geldt vooral voor vernielingen, inbraken en verkeersdelicten, maar niet voor winkeldiefstal.

De afgelopen jaren is vooral het aantal geweldsdelicten met jongeren toegenomen. De meeste delicten worden gepleegd door autochtone jongeren, maar Antilliaanse,

Surinaamse en Turkse jongeren maken zich relatief vaak schuldig aan geweldsdelicten. Almere kent ruim honderd veelplegers jonger dan 25 jaar.

Ruim een kwart van de jongeren werd (in een jaar tijd) slachtoffer van kleine criminaliteit, vooral van fietsdiefstal. Jongvolwassenen voelen zich minder vaak veilig in hun buurt dan volwassenen. De meeste tieners voelen zich echter wel veilig in de buurt. Voor jongens geldt dat vaker dan voor meisjes.

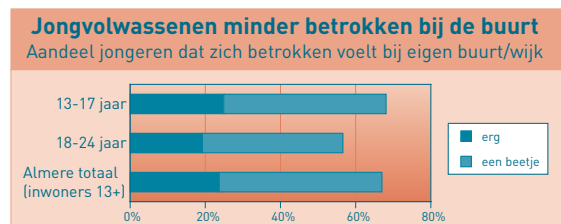

7.1 Buurt

De buurt waarin jongeren opgroeien is zonder meer van invloed op hun ontwikkeling. Daarom komt in deze paragraaf aan bod in welke mate tieners en jongvolwassenen zich thuis voelen in hun buurt en of er veel doorstroming is in de buurt. Ook wordt gekeken naar de volwassenen in de buurt: stellen zij duidelijke normen en hoe tolerant zijn zij tegenover jongeren op straat?

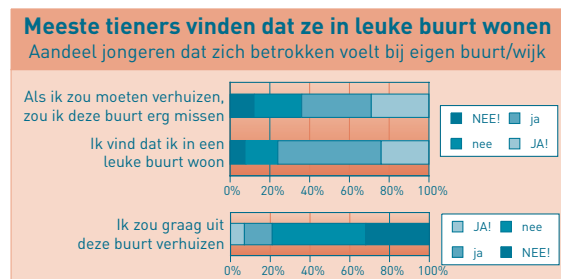
Voelen jongeren zich verbonden met de buurt?

Uit enquêtes blijkt in hoeverre Almeerse jongeren zich thuisvoelen in hun buurt. Tieners (13 t/m 17 jaar) voelen zich even betrokken bij hun wijk, stadsdeel en stad als de "gemiddelde Almeerder". Jongvolwassenen (18 t/m 24 jaar) daarentegen voelen zich duidelijk minder betrokken, zoals de grafiek laat zien. ²⁰⁾

Bron: Stadsenquête 2002. ²⁰⁾

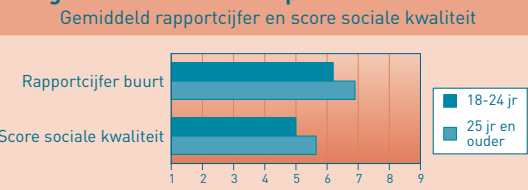
De meeste tieners (13 t/m 17 jaar) vinden dat ze in een leuke buurt wonen, willen er niet weg en zouden de buurt missen als ze zouden verhuizen. Toch vindt ook één op de tien scholieren zijn of haar buurt helemaal niet prettig en wil er zo snel mogelijk weg. De grafieken tonen hoe scholieren antwoordden op een drietal stellingen over hun buurt. ⁷⁾

Bron: CtC Scholierenonderzoek 2003. ⁷⁾

Over het algemeen zijn jongvolwassenen (18-24 jaar) minder gehecht aan hun buurt en zijn ze minder tevreden over hun buurt en buurtgenoten. Hoewel bijna alle (87%) jongvolwassenen tevreden zijn over hun buurt, willen ze vaker dan gemiddeld zo snel mogelijk verhuizen uit hun buurt en vinden ze minder vaak dat ze het goed getroffen hebben met hun buurt. Uitgedrukt in een rapportcijfer zijn ze dan ook minder tevreden over hun buurt dan gemiddeld, zoals de grafiek op de volgende bladzijde laat zien. Het rapportcijfer "sociale kwaliteit" in de grafiek laat zien dat jongvolwassenen minder dan gemiddeld tevreden zijn met hoe prettig en sociaal buurtbewoners met elkaar omgaan.

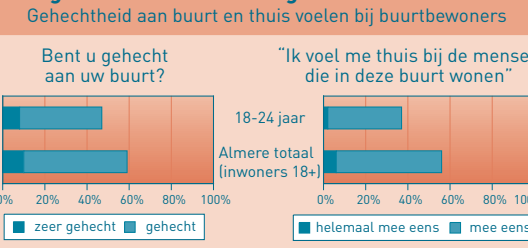
Jongvolwassenen minder positief over hun buurt

Bron: Wijkpeiling Almere 2001. ³¹⁾

Dit minder positieve oordeel van jongvolwassenen komt met name doordat zij zich minder thuisvoelen tussen de mensen die in hun buurt wonen. Zie de grafieken hier onder. ³¹⁾

Jongvolwassenen minder gehecht aan hun buurt

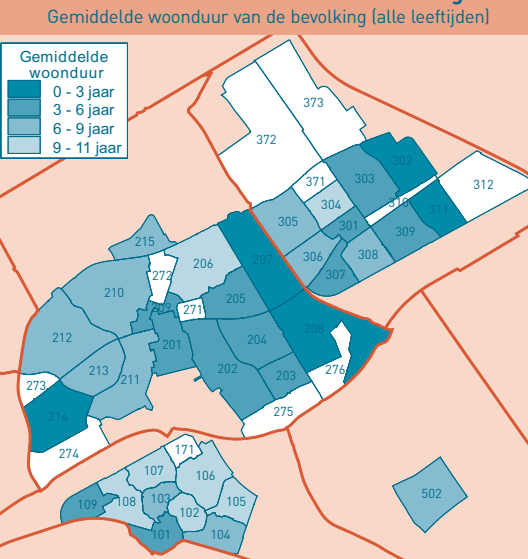
Bron: Wijkpeiling Almere 2001. ³¹⁾

Gemiddelde woonduur en mobiliteit in buurt

Wanneer er in een wijk veel doorstroming is, lopen kinderen in de wijk een verhoogd risico op schooluitval. Ook gebruiken in "doorstroomwijken" meer jongeren drugs en zijn er meer jeugdige criminelen. ⁷⁾ In Almere is die verhuismobiliteit aan de hoge kant in vergelijking met de 19 steden met meer dan 125.000 inwoners. Het niveau is gelijk aan dat van Amsterdam en Rotterdam en slechts in vier steden (Groningen, Den Haag, Utrecht en Enschede) werd er meer verhuisd. ^{37) u)}

De verhuismobiliteit (van de gehele bevolking, dus inclusief volwassenen zonder kinderen) is het hoogst in Centrum Almere Stad. Hier wordt 2,4 maal zoveel verhuisd als gemiddeld. Ook in de

Gemiddelde woonduur in Haven het langst

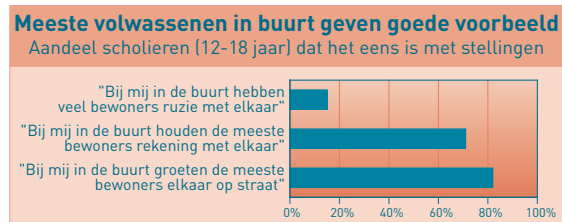
Bron: Sociale Atlas van Almere 2004. ²⁷⁾

andere twee stadsdeelcentra wordt meer verhuisd dan gemiddeld. Uiteraard zijn er veel mensen verhuisd in de nieuwe wijken zoals de Eilandenbuurt, de Oostvaardersbuurt en Tusssen de Vaarten. In de Staatsliedenwijk zijn de verhuiscijfers ook hoog. Daarentegen wordt het minst verhuisd in De Velden en de Vogelhorst, zoals het kaartje laat zien. ²⁷⁾

Geïdeld wonen de Almeerders 6 jaar in hun wijk. Het zal niet verbazen dat de nieuwere wijken ook de wijken zijn waar mensen gemiddeld korter dan 3 jaar wonen: de Eilandenbuurt, Tusssen de Vaarten, de Oostvaardersbuurt en de Literatuurwijk. In oudere wijken wonen mensen gemiddeld langer dan 10 jaar: met name in De Marken, De Gouwen en De Grienden wonen mensen lang, maar ook in de andere wijken van Almere Haven wonen mensen langer dan gemiddeld. In de drie stadsdeelcentra wonen mensen gemiddeld rond de 4 à 5 jaar. ²⁷⁾

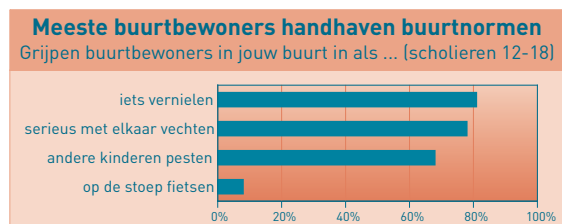
Normen in de buurt

13-17 In een enquête is scholieren (12-18 jaar) gevraagd hoe respectvol volwassen buurtbewoners met elkaar omgaan, vanuit de gedachte dat volwassenen het goede voorbeeld moeten geven. Wat dat betreft zijn de meeste scholieren wel positief over hun volwassen bureen. Slechts een minderheid denkt dat buurtbewoners elkaar niet groeten, geen rekening met elkaar houden of veel ruzie met elkaar maken, zoals blijkt uit de grafiek.

Bron: CtC Scholierenonderzoek 2003. ⁷⁾

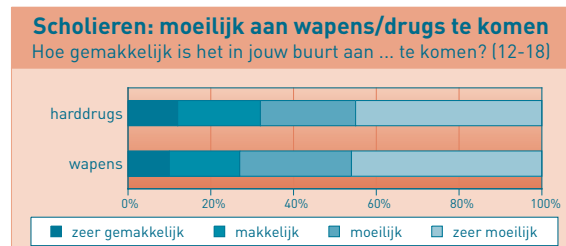
Over het algemeen worden -zo verwachten scholieren- normen in de buurt wel gehandhaafd door volwassen buurtbewoners zelf. De meeste scholieren (12-18 jaar) denken dat buurtbewoners jongeren wel zouden aanspreken als ze iets vernielen of andere kinderen pesten of dat buurtbewoners de politie zouden bellen als jongeren serieus met elkaar zouden gaan vechten. Ongeveer een kwart van de scholieren verwacht niet dat buurtbewoners in hun buurt in dit soort gevallen zouden ingrijpen. Bijna niemand van de scholieren denkt overigens dat buurtbewoners kinderen streng zouden toespreken als ze op de stoep fietsen.

Bron: CtC Scholierenonderzoek 2003. ⁷⁾

Anderzijds wordt goed gedrag maar weinig beloond door volwassen buurtbewoners, zo menen de scholieren. Slechts minder dan een kwart van de scholieren is het eens met de stelling "De bureen valt het op als ik iets goed doe en ze zeggen dat ook tegen me." Een kwart is het daar zelfs zeer sterk mee oneens. ⁷⁾

Volgens een kwart van de scholieren is het eenvoudig om in hun eigen buurt aan harddrugs zoals cocaïne, XTC of amfetaminen te komen. Bijna even veel scholieren menen dat het in hun buurt makkelijk is om aan wapens te komen. ⁷⁾

Bron: CtC Scholierenenquête 2003. ⁷⁾

Omgang tussen jongeren en volwassenen

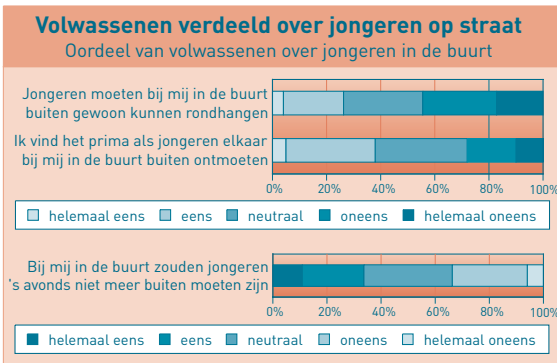
13-17 **18-24** Als jongeren elkaar in de openbare ruimte ontmoeten stuit dat wel eens op bezwaren of wantrouwen van volwassen bewoners en passanten, zodat er soms wel eens spanningen ontstaan tussen jongeren en volwassenen in de buurt. Volwassen buurtbewoners slagen er soms in om de komst van een jongerenontmoetingsplek in de buurt jarenlang te frustreren. Volgens jongerenwerkers en politieagenten voelen veel volwassenen zich bedreigd door groepjes jongeren. Soms geven die groepjes daar ook wel aanleiding toe: dan schreeuwen ze en provoceren ze bewoners of winkelend publiek en reizigers. Soms ook houden jongeren zich in de buurt bezig met op zich onschuldige activiteiten, maar veroorzaken ze daarbij geluidsoverlast zoals door buiten alcohol te drinken, te blowen, muziek te maken en te voetballen. Ook dat kan aanleiding zijn tot irritaties van omwonenden. ³³⁾

13-17 Een minderheid van de tieners vindt dat ze in een buurt wonen waar veel volwassenen wonen met wie ze met kunnen praten over dingen die belangrijk voor hen zijn. Driekwart van de scholieren vindt juist het tegendeel, zoals blijkt uit de grafiek. ⁷⁾

Bron: CtC Scholierenonderzoek 2003. ⁷⁾

0-24 Hoe jongeren en volwassenen met elkaar omgaan is ook gevraagd in de Stadsenquête 2004. Er wordt wel eens gedacht dat volwassen buurtbewoners niet tolerant zouden zijn tegenover jongeren die elkaar in de buurt op straat ontmoeten. De meningen van volwassenen (25 jaar en ouder) over jongeren op straat zijn echter sterk verdeeld: er zijn ongeveer evenveel tegenstanders als voorstanders, zoals de grafieken laten zien. Wel vindt bijna de helft van de volwassenen dat jongeren niet bij hun in de buurt buiten moeten rondhangen.

Bron: Stadsenquête 2004. ⁵¹⁾

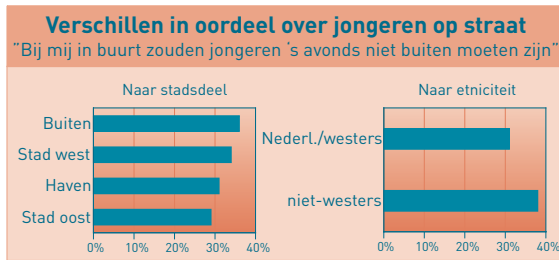
Er is daarnaast met een drietal stellingen gevraagd in hoeverre er spanningen zijn tussen jong en oud in de buurt:

- "Bij mij in de buurt gaan jong en oud goed met elkaar om"
- "Bij mij in de buurt zijn er spanningen tussen jongeren en volwassenen"
- "Bij mij in de buurt heb je last van jongeren"

Op deze stellingen kon twee op de tien volwassenen geen antwoord geven, meestal omdat ze dat niet wisten.⁵¹⁾ Van degenen die een antwoord gaven lijkt echter slechts een kleine minderheid van één op de tien volwassenen spanningen tussen jong en oud te ervaren. De groep die juist géén spanningen of overlast ervaart en die meent dat jong en oud goed met elkaar omgaan is viermaal zo groot. De rest, ongeveer een kwart, antwoordde neutraal.

Het is makkelijker tolerant te zijn tegenover jongeren op straat als men nooit te maken heeft met jongeren op straat of als er in de buurt geen spanningen zijn tussen volwassenen en jongeren: pas wanneer men echt overlast ervaart blijkt werkelijke tolerantie. Uit de gegevens blijkt dat tolerantie, in afnemende mate van belang, samenhangt met:

- **Overlast:** Almeeders die geen overlast of spanningen tussen jong en oud ervaren of die vinden dat jong en oud goed met elkaar omgaan in de buurt, zijn toleranter dan Almeeders die wel overlast ervaren; andersom ervaren Almeeders die niets moeten hebben van jongeren op straat ook eerder overlast.
- **Stadsdeel:** Bewoners van Almere Buiten en Stad West zijn minder tolerant ten opzichte van jongeren op straat dan bewoners van Almere

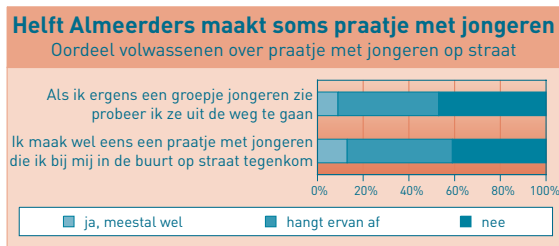

Bron: Stadsenquête 2004.

Haven en Stad Oost. De grafiek illustreert dit aan de hand van één stelling.

- **Kinderen:** Bewoners met thuiswonende kinderen zijn toleranter dan bewoners zonder thuiswonende kinderen: de leeftijd van die kinderen maakt weinig uit
- **Etniciteit:** niet-westerse allochtonen vinden vaker dan autochtonen of westerse allochtonen dat jongeren bij hun in de buurt 's avonds niet meer buiten zouden moeten zijn; bij de andere twee stellingen was er geen verschil naar etniciteit. ^{w)}

Ruim de helft van de volwassen Almeeders (25 jaar en ouder) maakt wel eens een praatje met jongeren die ze in hun buurt op straat tegenkomen; ruim één op de tien doet dat zelfs geregeld. Eén op de tien volwassen Almeeders probeert meestal om groepjes jongeren die ze op straat tegenkomen uit de weg te gaan. De helft doet dat niet, zoals de grafiek hieronder laat zien.

Bron: Stadsenquête 2004. ⁵¹⁾

Er is één stelling opgenomen over of jongeren in de buurt kameraadschappelijk met elkaar omgaan. Hierop konden maar weinig Almeeders (18 jaar en ouder) een antwoord geven. Grofweg éénderde van de Almeeders weet het niet, éénderde dacht van wel, één derde is neutraal. Slechts 5% van de Almeeders denkt dat jongeren in de buurt níet kameraadschappelijk met elkaar omgaan. ⁵¹⁾

Jongeren in de openbare ruimte

13-17 **18-24** Sommige jongeren ontmoeten elkaar graag na (en soms ook tijdens) schooltijd in de openbare ruimte (het zogenoemde "hangen"). Vaak is dat in de buurt van specifieke jongerenvoorzieningen zoals het skateplein in het Beatrixpark of het Wierdenpark, of bij jongerenontmoetingsplekken en jongerencentra. Om elkaar te ontmoeten is het vaak van belang om te kunnen zitten zodat ook school- en buurtpleinen, plantsoenen en hofjes goede ontmoetingsplekken maken voor buurtjongeren. Bij slecht weer is enige beschutting nodig, vandaar dat jongeren ook

bushokjes en af en toe fietstunnels opzoeken. Tenslotte zijn er de plekken rondom uitgaans- en winkelcentra en bij NS- en busstations waar veel jongeren elkaar ontmoeten.³³⁾

Begin 2004 waren er volgens jongerenwerkers en politieagenten zo'n vijftig min of meer vaste jeugdgroepen van elk gemiddeld 20 jongeren. In totaal gaat het dus om rond de duizend jongens en meisjes die elkaar in min of meer vaste groepjes buiten ontmoeten, uiteraard meer bij mooi weer en minder bij regen. Er zijn een aantal soorten jeugdgroepen te onderscheiden, die in samenstelling en gedrag van elkaar verschillen:

- groepen schoolgaande blanke jongeren die bijeenkomen om te skaten op een aantal specifieke skateplekken
- groepen scholieren en werkende jongeren komen naar de jongerencentra, uitgaansgelegenheden en winkelcentra om uit te gaan, te chillen of te winkelen
- blanke of multiculturele schoolgaande "buurtjongeren" die in de eigen buurt bijeenkomen
- multiculturele of allochtone groepen met grote leeftijdsverschillen tussen de jongsten en de oudsten die veelal in de stads- en winkelcentra en rond de stations bijeenkomen en uitgaan, zij gebruiken vaak veel alcohol, soms drugs en zijn vaak deels werkloos³³⁾

Uit een enquête onder jongeren blijkt dat ruim één op de tien (12%) jongeren tussen 12 en 23 jaar regelmatig rondhangt op straat.¹⁵⁾ Dat zou neerkomen op zo'n 3000 jongeren: driemaal zo veel als bleek uit de interviews met politieagenten en jongerenwerkers. Dat verschil is te verklaren doordat in de interviews de nadruk lag op min of meer vaste problematische jeugdgroepen. Mogelijk zorgt de meerderheid van de jongeren op straat nauwelijks voor problemen en/of komen ze in wisselende samenstelling bijeen. Rondhangen op straat komt in de verschillende etnische groepen ongeveer even veel voor, en bij jongens even vaak als bij meisjes. Vooral jongeren van 12-16 jaar hangen vaak rond; vanaf 20 jaar komt dat bijna niet meer voor.^{32) gebaseerd op 15)}

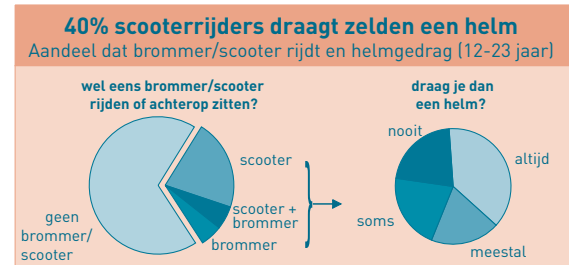
7.2 Ongevallen en verkeersveiligheid

Jongeren worden relatief vaak slachtoffer van ongevallen, al dan niet in het verkeer. In deze paragraaf beschrijven we het voorkomen van deze ongevallen. We beginnen met de veiligheid van deelname aan het verkeer.

Veiligheid bij brommers en auto's

13-17 18-24 Jongeren van 12 t/m 23 jaar maken in het verkeer vooral gebruik van de fiets (71%), lopen (64%), bus (47%), auto (37%) en trein (30%). Een op de drie jongeren rijdt wel eens op een brommer of scooter als bestuurder en/of als passagier. Jongeren rijden vaker op een scooter dan een brommer. Jongens rijden vaker dan meisjes op een brommer of scooter. In de

leeftijdsgroep van 14 t/m 17 jaar wordt meer gebruik gemaakt van brommer en scooter dan in de jongere en oudere leeftijdsgroepen. Van de jongeren die wel eens brommer of scooter rijden draagt 40% altijd een helm, 20% meestal, 22% soms en 18% helemaal nooit. Meisjes dragen vaker een helm dan jongens. Van de jongeren die zelf een brommer of scooter hebben heeft 30% deze opgevoerd.

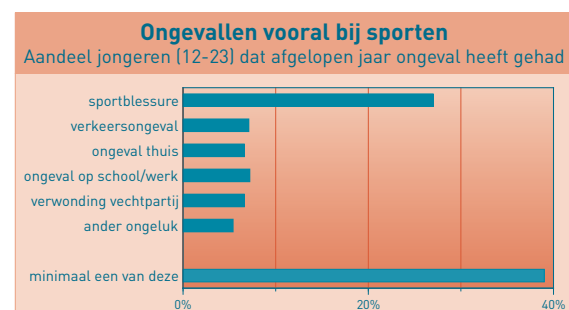
Bron: HVDF Jongerenenquête 2002.¹⁵⁾

18-24 Van de jongeren van 18-24 jaar rijdt de helft zelf auto: 56% van de jongens en 44% van de meisjes. Als bestuurder gebruiken de meesten gordels: binnen de bebouwde kom 81% altijd en nog eens 10% meestal; buiten de bebouwde kom 87% altijd en 6% meestal. Als passagier draagt rond de 90% (altijd of meestal) gordels voorin de auto en ongeveer 55% achterin de auto.¹⁵⁾

Ongevallen

4-12 Van de leerlingen op de basisschool heeft volgens de ouders ongeveer 7% de afgelopen maand een ongeluk gehad met zodanige verwondingen dat ze naar de dokter moesten.¹⁸⁾

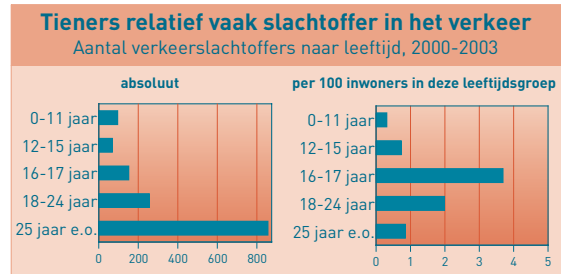
13-17 18-24 Bijna vier van de tien jongeren van 12 t/m 23 jaar hebben in de loop van een jaar tijd een ongeval gehad. Sportblessures komen daarbij het meest voor: 27% van de jongeren liep een sportblessure op. Andere soorten ongelukken komen veel minder voor: 7% van alle jongeren had een verkeersongeval en groepen van 5 tot 7% kregen te maken met een ongeval thuis, ongeval op het werk of school, verwondingen bij een vechtpartij of ander ongeval. De meeste verkeersslachtoffers vielen terwijl ze gebruik maakten van fiets, auto of brommer/scooter.¹⁵⁾

Bron: HVDF Jongerenenquête 2002.¹⁵⁾

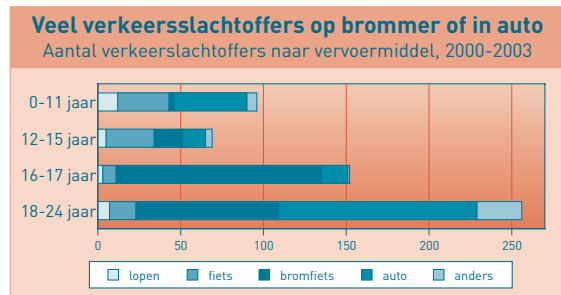
0-24 De afdeling Verkeer en Vervoer houdt een uitgebreide administratie bij van verkeersongevallen in Almere. Binnen de gemeente Almere vinden per jaar ruim 1500 verkeersongevallen

plaats; bij ruim 250 daarvan is sprake van een of meer gewonden; in totaal vallen er ongeveer 350 gewonden per jaar, waarvan 40% maximaal 24 jaar oud. Onder de verkeersslachtoffers met letsel bevinden zich naar verhouding vooral veel jongeren van 16 en 17 jaar. Gedurende de periode 2000-2003 zijn in totaal 6 jongeren bij een verkeersongeval in Almere om het leven gekomen.

Bron: Ongevallenregistratie afd. Verkeer en Vervoer. ⁴⁵⁾

De wijze waarop jongeren deelnamen aan het verkeer toen zij slachtoffer werden wordt weergegeven in onderstaande figuur. Vier van de tien slachtoffers tot en met 24 jaar reed op dat moment op een brommer of scooter (onder de 16- en 17-jarigen zelfs 82%). Een op de drie slachtoffers zat in een auto (in de jongste en oudste leeftijdsgroep bijna de helft). Verder zat 15% op een fiets (in de jongste twee leeftijdsgroepen veel meer) en 5% was voetganger.

Bron: Ongevallenregistratie afd. Verkeer en Vervoer. ⁴⁵⁾

In 2000 waren er 137 slachtoffers tot en met 24 jaar, in 2001 steeg dat aantal tot 173. Daarna heeft zich een daling ingezet naar 142 slachtoffers in 2002 en 121 in 2003. ⁴⁵⁾

7.3 Criminaliteit door jongeren

Jongeren zijn relatief vaak betrokken bij criminaliteit. In deze paragraaf bekijken we in de politieregistraties van hoeveel incidenten jongeren worden verdacht. Daarnaast zal worden weergegeven hoeveel jongeren zeggen zich schuldig te maken aan criminaliteit.

We beginnen met de politiecijfers. Deze geven alleen informatie over die incidenten die bij de politie bekend zijn en waar bovendien de verdachten bekend zijn. Het gaat nadrukkelijk dus slechts om een klein deel van de totale incidenten. Wel geeft de informatie een beeld van het soort delicten waarbij jongeren zijn betrokken.

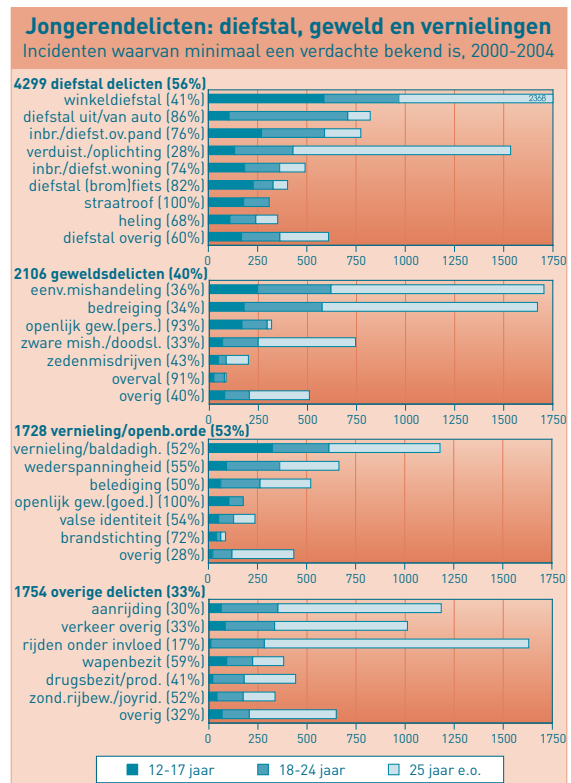
Wat doen jongeren?

13-17 **18-24** De grafiek hieronder geeft in de eerste plaats een overzicht van delicten in Almere waarvan minimaal een verdachte bekend is. Uit de staven is af te lezen welk deel van deze delicten is gepleegd door jongeren van 12 tot en met 17 en 18 tot en met 24 jaar.

Verskillende vormen van *diefstal* maken het grootste deel uit van de delicten waarbij (zeker) jongeren zijn betrokken: 4299 delicten. Winkel-diefstallen komen het meest voor, maar ook autocriminaliteit, diefstal uit woningen en andere gebouwen, fietsendiefstal, straatroof en verduistering komen regelmatig voor.

Van alle diefstaldelicten met bekende dader is 56% gepleegd door een jongere tot en met 24 jaar. Straatroof wordt vrijwel uitsluitend door jongeren gepleegd en autocriminaliteit, woninginbraak en fietsendiefstal in ongeveer driekwart van de gevallen. Bij verduistering/oplichting en winkeldiefstal is het merendeel van de daders ouder dan 24 jaar, maar omdat winkeldiefstal zo vaak voorkomt is het toch het meestvoorkomende incident onder jongeren, met name de jongere groep van 12-17 jaar.

De overige drie groepen delicten omvatten elk iets minder dan 20% van alle delicten waarvan jongeren worden verdacht. *Gewelddelicten* bestaan vooral uit mishandeling, bedreiging en openlijk geweld tegen personen. Jongeren zijn verantwoordelijk voor het grootste deel van de overvallen en van openlijk geweld tegen personen: zij plegen meer dan 90% daarvan. Mishandeling en bedreiging zijn echter de gewelddelicten waarvan het grootste aantal jongeren wordt verdacht.

Bron: bestanden politie Flevoland. De percentages tonen bij hoeveel procent een jongere (12-24 jaar) is betrokken. ⁵³⁾

De categorie *vernietiging en openbare orde* bestaat voornamelijk uit vernielingen, vandalisme en baldadigheid. Ook wederspanningheid, openlijk geweld tegen goederen en belediging komen regelmatig voor.

De groep *overige delicten* omvat onder meer verkeersproblemen zoals aanrijdingen, rijden onder invloed en rijden zonder rijbewijs. Ook wapen- en drugsbezit vallen onder deze categorie. Bij de meeste van deze delicten zijn jongeren (vooral de jongste groep) minder sterk vertegenwoordigd dan bij de andere delictgroepen, maar wapenbezit komt ook bij de jongste leeftijdsgroep vaak voor.⁵³⁾

Jonge verdachten zijn vooral jongens

13-17 **18-24** Gedurende de jaren 2000 t/m 2004 werden 6502 delicten geteld waarbij jongens waren betrokken. Dat zijn er bijna zes keer zo veel als het aantal delicten waarbij meisjes betrokken waren (1146). Bij incidenten in de categorie vernietiging/openbare orde en overig zijn jongens ongeveer 10 keer zo vaak betrokken als meisjes. Bij vermogensdelicten en geweld is de scheefheid minder extreem: jongens doen dat 4,5 keer vaker dan meisjes.

Onderstaand overzicht toont een aantal specifieke delicten waarbij relatief vaak meisjes of juist jongens zijn betrokken. Meisjes komen vooral in beeld bij winkeldiefstallen en in iets mindere mate bij verduistering, diefstal (zonder inbraak) uit woningen en scholen en openlijk geweld tegen personen. Bij geen enkel delict maken ze echter meer dan de helft van de daders uit. Sommige andere delicten worden vrijwel uitsluitend door jongens gepleegd, zoals autocriminaliteit, inbraaken, (brom)fietsdiefstal, vernielingen, verkeersmisdrijven en wapenbezit.⁵³⁾

Meisjes plegen vooral winkeldiefstal		delicten die vrijwel uitsluitend door jongens worden gepleegd	
delicten die relatief vaak door meisjes worden gepleegd		delicten die vrijwel uitsluitend door jongens worden gepleegd	
Geweld		Diefstal	
- Openlijk geweld tegen pers.	28%	- Diefstal uit auto	99%
- Eenvoudige mishandeling	21%	- Inbraak in woningen	93%
		- Inbraak andere panden	98%
Diefstal		- Diefstal auto/motor	96%
- Winkeldiefstal	41%	- Diefstal fiets/bromfiets	95%
- Diefstal (zonder inbr.) woning	25%	- Straatroof	92%
- Diefstal (zonder inbr.) scholen	31%		
- Verduistering	34%	Vandalisme-Openbare orde	
- Oplichting	22%	- Vernietiging openbare gebouwen	98%
		- Vandalisme/Baldadigheid	98%
		- Openlijk geweld tegen goederen	94%
		Overig	
(gemiddelde over alle delicten)	15%	- Rijden onder invloed	97%
		- Rijden zonder rijbewijs	94%
		- Overtredingen Wegenverkwet	97%
		- Wapenbezit	95%

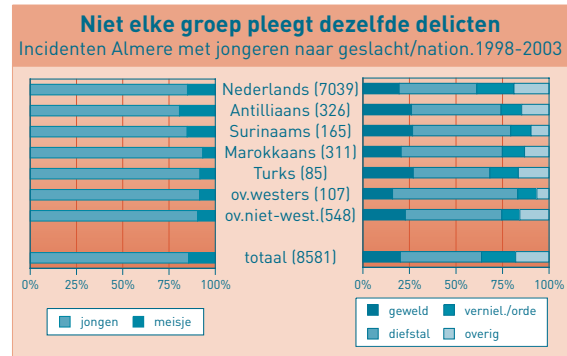
Bron: bestanden Politie Flevoland. Weergegeven zijn delicten die van 2000 t/m 2004 minimaal 50 keer zijn gepleegd door verdachten van 12-24 jaar en waarvan minstens 20% door meisjes of minstens 92% door jongens werd gepleegd.⁵³⁾

Verschillen naar nationaliteit

13-17 **18-24** Ruim vier van de vijf jonge verdachten hebben de Nederlandse nationaliteit. Andere nationaliteiten die regelmatig voorkomen zijn Antilliaans (4%), Marokkaans (4%), Surinaams (2%), Westelijke Sahara (1%), Turks (1%) en Irakees (1%).⁵³⁾ Er bestaan enkele verschillen tussen de nationaliteitsgroepen. Van de jonge

verdachten uit Nederland en Suriname is 15% een meisje; bij de Antillen is dat 19% maar bij Turkije, Marokko en andere westerse en niet-westerse landen minder dan 10%.

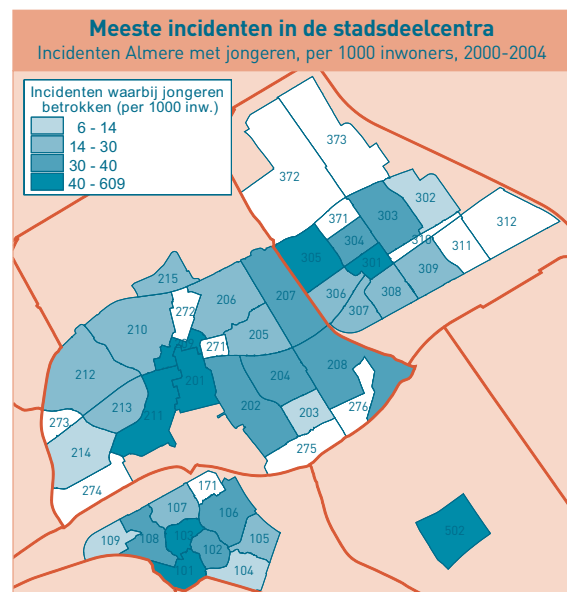
In vergelijking met andere groepen maken jonge verdachten uit de Antillen, Suriname en Turkije zich relatief vaker schuldig aan geweldsdelicten. Diefstallen worden meer dan gemiddeld gepleegd door jongeren uit andere westerse/Europese landen. Nederlandse jongeren zijn vooral betrokken bij incidenten vernietiging en openbare orde.⁵³⁾

Bron: bestanden politie Flevoland.⁵³⁾

Waar vinden de delicten plaats?

13-17 **18-24** Ruim 60% van de delicten met jongeren vindt plaats in Almere Stad, 22% in Almere Buiten en 15% in Almere Haven. Die verdeling komt in grote lijnen overeen met de verdeling van jongeren van 12-24 jaar over de stadsdelen. De kaart laat de verdeling over de wijken zien, waarbij het aantal delicten is weergegeven per 1000 inwoners. Relatief gezien komen verreweg de meeste jongerendelicten voor in Centrum Stad (609 per 1000 inwoners over vijf jaar gemeten), Centrum Buiten (451) en Centrum Haven (286). Alle andere wijken kennen tussen de 7 en 82 delicten per 1000 inwoners. Afgezien van de stadsdeelcentra waren er ook relatief veel incidenten in de Staatsliedenwijk, Bouwmeestersbuurt, Stedenwijk, De Hoven en Eilandenbuurt.⁵³⁾

Bron: bestanden politie Flevoland.⁵³⁾

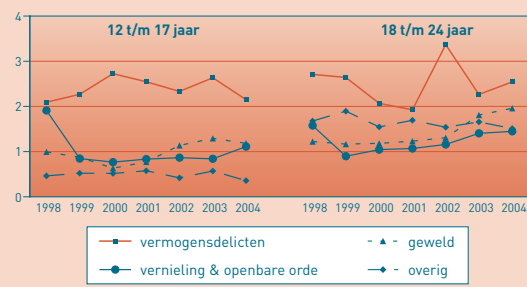
Ontwikkeling

13-17 18-24

De afgelopen jaren zijn de meeste vormen van jeugdcriminaliteit in absolute aantallen toegenomen, zij het dat de stijging niet altijd rechtlijnig is. Ook het aantal jongeren nam echter toe. Afgezet tegen het aantal jongeren is de afgelopen jaren vooral het aantal geweldsdelicten waarbij jongeren waren betrokken toegenomen. Ook het aantal incidenten in de categorie vernieling en openbare orde is de laatste jaren gestegen. Het aantal vermogensdelicten en overige delicten neemt in relatieve zin niet toe.

Vooral aantal geweldsdelicten neemt toe

Incidenten waarbij jongeren uit Almere betrokken, per 100 jongeren

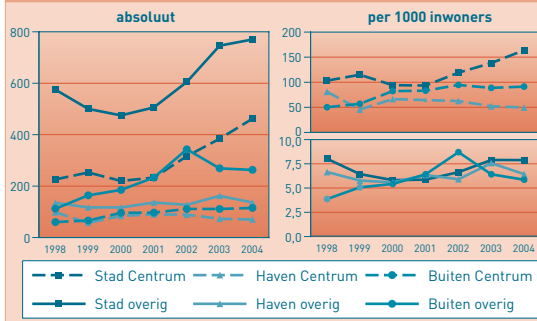

Bron: bestanden Politie Flevoland.⁵³⁾

De ontwikkeling heeft zich niet in elk stadsdeel op dezelfde wijze voltrollen. Vooral in Almere Stad was de laatste jaren sprake van een toename, zowel in het Centrum als de rest van het stadsdeel en zowel absoluut als per 1000 inwoners. In andere stadsdelen is sprake van een betrekkelijk constant aantal incidenten met jongeren in de loop der jaren.⁵³⁾

Vooral in Stad Centrum meer jongerendelicten

Incidenten waarvan minimaal een verdachte bekend is, 2000-2004

Bron: bestanden Politie Flevoland.⁵³⁾

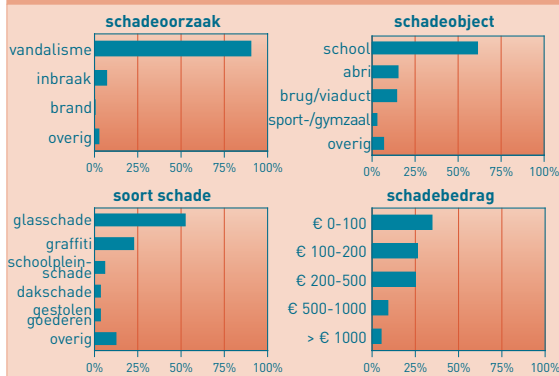
Vandalisme

13-17 18-24

Meer inzicht in vandalisme geeft een uitgebreide registratie die de gemeente Almere bijhoudt van schade aan openbare gebouwen of in de openbare ruimte. In de loop van 2003 werden in Almere 1899 schademeldingen geregistreerd: voornamelijk door vandalisme maar soms ook door inbraak of brand. Vooral scholen zijn het doelwit: 60% van de meldingen betreft een schoolgebouw of noodschool. Ook abri's en bruggen en viaducten moeten het regelmatig ontgelden. Bij ruim de helft van de meldingen lag het schadebedrag onder de 200 euro. Een en ander blijkt uit de figuur hiernaast. De totale schade in 2003 bedroeg ruim 600.000 euro.⁴⁶⁾

Vooral scholen zijn doelwit van vandalisme

Meldingen vandalisme naar kenmerken, 2003

Bron: Gemeente Almere, vandalismeregistratie.⁴⁶⁾

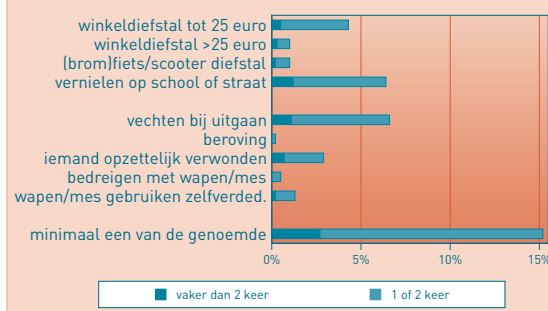
Hoeveel jongeren gaan in de fout?

13-17 18-24

Uit de politie- en gemeentecijfers kan niet worden afgeleid hoeveel jongeren zich schuldig maken aan de genoemde vormen van criminaliteit. Bij een incident kunnen immers meer jongeren betrokken zijn, terwijl een jongere ook meer incidenten op zijn naam kan hebben staan. Vanuit de HVDF jongerenenquête is wel bekend hoeveel jongeren (naar eigen zeggen) bepaalde delicten hebben gepleegd. Onderstaande grafiek geeft hiervan een overzicht.

15% jongeren betrokken bij kleine criminaliteit

Aandeel jongeren dat zich schuldig maakte (afgelopen jaar)

Bron: HVDF Jongerenenquête 2002.

In totaal 15% van de jongeren van 12 t/m 24 jaar zegt zich het 'afgelopen jaar' (2001/2002) schuldig te hebben gemaakt aan een van de genoemde vormen van (kleine) criminaliteit. Per delict gaat het om maximaal 7% van de jongeren, waarvan het merendeel slechts een of twee keer. Vechten bij het uitgaan en het plegen van vernielingen komen het meest voor (ongeveer 7% van de jongeren maakte zich daaraan schuldig). Daarna volgen kleine winkeldiefstal (4%) en iemand opzettelijk verwonden (2%). Slechts een klein aantal jongeren maakt zich schuldig aan berovingen of het dreigen met een wapen of mes. De cijfers wijken niet noemenswaardig af van die uit de enquête van 1998. Alleen het aantal jongeren dat zich schuldig maakte aan vandalisme is aanzienlijk gedaald: van 11% in 1998 tot 6% in 2002.¹⁵⁾

13-17

Ook in het, iets recentere, CtC Scholierenonderzoek wordt gevraagd naar criminaliteit gedurende de afgelopen 12 maanden. Hier geeft een groter aandeel jongeren (12-18 jaar) aan zich

schuldig te hebben gemaakt aan criminaliteit: 18% heeft afgelopen jaar iets vernield, 17% iets uit een winkel gestolen en 23% zegt iemand "in elkaar geslagen" te hebben. Verder zegt 9% van de scholieren op school iets te hebben gestolen (bijvoorbeeld van een medeleerling).⁷⁾

13-17 **18-24** De jongste leeftijdsgroep (12-17 jaar) maakt zich vaker dan de oudere jongeren schuldig aan kleine winkeldiefstal en vandalisme. Jongeren van 18-24 jaar zijn relatief vaker betrokken bij vechten bij het uitgaan. Bij de meeste andere delicten is er nauwelijks verschil tussen beide leeftijdsgroepen. Jongens maken zich vaker schuldig aan de genoemde delicten dan meisjes. Dat geldt vooral voor de genoemde vormen van agressie. Bij kleine winkeldiefstallen zijn echter ook vaak meisjes betrokken. Naar etniciteit zijn er geen noemenswaardige verschillen wat betreft het aantal jongeren dat de genoemde delicten heeft gepleegd. In totaal 6% van de jongeren zegt wel eens voor een of meer van de genoemde delicten te zijn opgepakt door de politie: 5% een keer en 1% meer dan een keer.¹⁵⁾ In de CtC Scholierenenquête werd de vraag iets anders gesteld: ben je wel eens met de politie in aanraking geweest omdat je iets gedaan had? Deze vraag werd door 19% bevestigend beantwoord: 16% een of twee keer en 3% vaker dan twee keer.⁷⁾

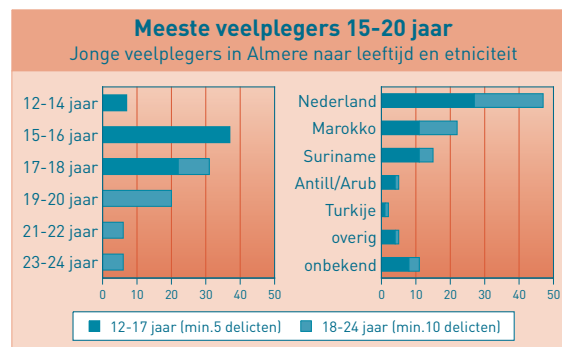
Veelplegers

13-17 **18-24** Een aanzienlijk aantal jongeren heeft zich dus wel eens schuldig gemaakt aan kleine criminaliteit. Zorgelijker is het wanneer jongeren zich structureel bezighouden met criminaliteit en veelpleger worden. In het najaar van 2004 is uitgebreid onderzoek gedaan naar veelplegers. Op basis van dit onderzoek beschrijven we nu veelplegers in twee leeftijdsgroepen: 12-17 jaar en 18-24 jaar.³⁾ In de beide leeftijdsgroepen zijn wel verschillende definities gehanteerd, zoals blijkt uit onderstaand schema. Ondanks de verschillende definities worden de veelplegers uit beide leeftijdsgroepen in deze paragraaf gezamenlijk besproken. In totaal zijn in Almere 107 veelplegers actief van 12 t/m 24 jaar.

Onderzoek veelplegers: gebruikte definities	
12 t/m 17 jaar	18 t/m 24 jaar
Definitie: iemand die gedurende een periode van 5 jaar ten minste 5 keer als verdachte van een misdrijf staat geregistreerd, waarvan minstens eenmaal in het laatste jaar.	Definitie: iemand die gedurende een periode van 5 jaar ten minste 10 keer als verdachte van een misdrijf staat geregistreerd, waarvan minstens eenmaal in het laatste jaar.
66 veelplegers (minimaal 5 keer) (waarvan 17 minimaal 10 keer)	41 veelplegers (minimaal 10 keer)

De jonge veelplegers zijn vooral jongens (96%). Onder de veelplegers met minstens 10 delicten op hun naam bevinden zich helemaal geen meisjes. Leeftijd en etniciteit van de jonge veelplegers worden weergegeven in onderstaande figuur. De meeste jonge veelplegers zijn 15-20 jaar. Naar herkomst zijn vooral jongeren van Marokkaanse etniciteit veel sterker vertegenwoordigd dan op

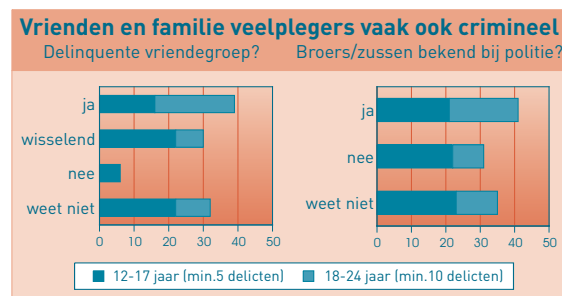
basis van hun aandeel in de bevolking te verwachten zou zijn: zij maken 20% van de veelplegers uit maar slechts 3% van alle jongeren van 12-24 jaar.

Bron: *Veelplegers Almere in beeld.*⁵⁾

In totaal 58 jongeren van 12-24 jaar hadden elk minstens 10 delicten op hun naam staan (voorzo- ver bij de politie bekend), en 17 van hen zelfs 20 of meer. Van alle 107 jonge veelplegers samen waren de afgelopen vijf jaar in totaal 1520 delicten bij de politie bekend (gemiddeld 14 per persoon). Een op de vijf veelplegers heeft maar een soort delict op zijn naam staan (bijvoorbeeld alleen fietsdiefstallen of alleen mishandeling), maar de andere 80% meerdere soorten delicten. Een op de drie jonge veelplegers pleegt 4 of meer verschillende soorten delicten. Ruim de helft van de veelplegers is betrokken bij een of meer soorten geweldsdelicten en bijna 80% houdt zich bezig met diefstallen.

Via medewerkers van de politie is ook informatie verzameld over vrienden en familie. Bij ten minste 64% van alle veelplegers is altijd of wisselend sprake van een delinquente vriendengroep (92% van de veelplegers waarover deze informatie bekend is). Verder blijkt dat bij bijna 40% van de veelplegers oudere en/of jongere broers en zussen bij de politie bekend zijn (55% van de veelplegers waarvan dit bekend is). Bij de helft van de verdachten met jongere broers en zussen zien de politiemedewerkers reden tot zorg dat ook die jongere broers en zussen verder afglijden in criminaliteit.⁵⁾ Overigens blijkt uit een onderzoek naar jonge verdachten (t/m 16 jaar) van geweldsdelicten in Nijmegen dat zij vaak afkomstig zijn uit gezinnen waar ook andere gezinsleden zich schuldig maken aan geweld.²⁸⁾

Bron: *Veelplegers Almere in beeld.*⁵⁾

In het onderzoek worden ook andere kenmerken van de jonge veelplegers beschreven. Ongeveer

33% volgt nog een opleiding (dit zijn vrijwel uitsluitend de jongeren t/m 17 jaar); 15% volgt geen opleiding maar heeft wel werk (vooral 18plussers) en 30% volgt geen opleiding en heeft ook geen werk. Van de overige 22% is deze informatie onbekend. Voorzover bekend maken slechts enkele jonge veelplegers (vooral vanaf 18 jaar) gebruik van harddrugs, maar ongeveer de helft van hen gebruikt wel softdrugs.

Bij ongeveer een kwart van de jonge veelplegers is in sterke mate sprake van gedragsproblemen of emotionele problemen (onberekenbaar, agressief of verward gedrag of gestrest, down of depressief voelen) en bij nog eens 40% is dat enigszins of wisselend het geval. Slechts ongeveer 15% heeft niet of nauwelijks gedrags- of emotionele problemen en bij 20% is het onbekend.

Van de jongste groep veelplegers (12-17 jaar) is ook iets meer bekend over de thuissituatie. Ongeveer een op de drie woont momenteel in een eenoudergezin, een even grote groep in een tweoudergezin en 18% zit momenteel vast in jeugdgevangenis of gesloten behandeling. Ook werd gevraagd naar problemen in de thuissituatie. Onvoldoende aandacht van en toezicht door de ouders komen het meest voor (54%), maar ook kindermishandeling en huiselijk geweld (18%), psychiatrische problemen van de ouders (14%) en criminele activiteiten door de ouders (12%) worden regelmatig genoemd.²⁾

Bij driekwart van de jonge veelplegers en ruim de helft van de veelplegers van 18-24 jaar was minstens een hulpverleningsinstantie betrokken (vooral de (jeugd)reclassering of gezinsvoogdij).³⁾

7.4 Preventie en repressie

Kleine en grotere criminaliteit door jongeren moet natuurlijk zoveel mogelijk worden voorkomen. In Almere wordt daarom een groot aantal preventieprojecten uitgevoerd om te voorkomen dat jongeren crimineel gedrag vertonen. Als het toch fout gaat zijn er verschillende vormen van interventie, repressie en nazorg om herhaling te voorkomen. In deze paragraaf worden de verschillende trajecten beschreven.

Preventietrajecten

0-24 Binnen het programma jeugd en veiligheid bestaan veel projecten op gebied van preventie. Een overzicht van deze projecten, hun doel en de resultaten staan in het schema op de volgende bladzijde. De meeste projecten zijn gericht op jongeren vanaf 12 jaar, maar enkele zijn bedoeld voor de hoogste groepen van de basisschool. Het schema bevat ook enkele interventie-, repressie- en nazorgtrajecten.

HALT en STOP afdoeningen

13-17 Jongeren van 12 t/m 17 jaar die voor de eerste keer een licht strafbaar feit plegen (vandalisme en sommige vormen van diefstal) kunnen in aanmelding komen voor een HALT afdoening. Ze kunnen daarmee de schade vergoeden of herstellen of een andere tegenprestatie

leveren, waarmee de zaak is afgedaan: de jongeren komen dus niet in aanraking met het Openbaar Ministerie en een strafblad blijft achterwege. In Almere werden in de loop van 2003 249 jongeren verwezen naar een HALT afdoening.

4-12 Voor jongeren onder de 12 jaar bestaat er een vergelijkbaar alternatief: de STOP reactie. Daarbij worden ook de ouders betrokken. Het kind leert wat het verkeerd heeft gedaan en hoe het in dergelijke situaties andere keuzes kan maken. In 2003 werden in Almere 34 STOP afdoeningen opgelegd.^{81) 55)}

Strafoplegging

13-17 18-24 In de jaren 2002 en 2003 moesten in totaal 1632 jongeren van 12 t/m 23 jaar wonend in de gemeente Almere zich verantwoorden bij het Openbaar Ministerie. In de leeftijdsgroep 12-17 jaar worden strafrechtzaken relatief vaker met een transactie afgedaan en krijgt 41% een dagvaarding. Van de jongeren van 18-23 jaar krijgt 58% een dagvaarding. In totaal 602 jongeren hebben gedurende deze twee jaar een straf opgelegd gekregen nadat ze moesten voorkomen en nog eens 520 na een transactie.

Tieners krijgen vaak transactie aangeboden

Strafrechtzaken verdachten Almere naar afdoening, 2002-2003

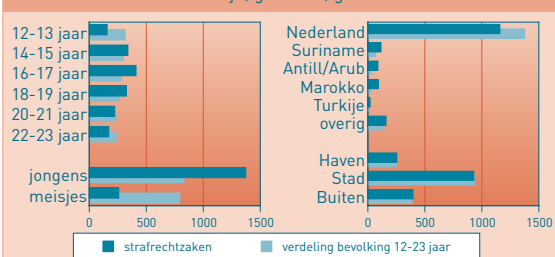
	12-17 jaar	18-24 jaar
Dagvaarding	370	420
waarvan - Strafoplegging	264	338
- Vrijspraak	13	18
- Nog geen uitspraak, voeging enz.	93	64
Transactie	355	165
Voegen	52	29
Onvoorwaardelijk sepot	117	101
Voorwaardelijk sepot	12	11
Totaal	906	726

Bron: Openbaar Ministerie.⁵²⁾

In de grafiek worden alle strafrechtzaken (ongeacht de wijze van afdoening) weergegeven naar kenmerken van de jongeren. De cijfers zijn afgezet tegen het aantal jongeren in de betreffende categorie. In de leeftijdsgroepen van 14 t/m 19 jaar moeten in verhouding relatief meer jongeren voorkomen dan in de jongste en oudste leeftijdsgroep. Het merendeel van de strafrechtzaken betreft jongens (84%). Jongeren geboren in Suriname, de Antillen, Marokko en Turkije worden relatief vaker vervolgd dan jongeren geboren in Nederland. Wat betreft de stadsdelen is er geen sprake van verschillen van betekenis.⁵²⁾

Verdachten strafrechtzaken OM zijn vooral jongens

Strafrechtzaken naar leeftijd, geslacht, geboorteland en stadsdeel

Bron: Openbaar Ministerie. De lichte staven laten zien hoe de verdeling zou zijn indien de daders een exacte afspiegeling zouden zijn van de bevolking van 12-23 jaar.⁵²⁾

Overzicht projecten jongeren en veiligheid			
Project	Doelgroep	Doel en omschrijving	Resultaat
Preventietraject			
Marietje Kessels	Basisschool groep 7-8	Training fysieke en mentale weerbaarheid: 12 lessen per groep die moeten voorkomen dat kinderen dader/slachtoffer worden van machtsmisbruik.	2003-2004: 20 groepen = 600 leerlingen (±12% van totaal). 2004-2005: 20 groepen = 600 leerlingen.
Geweld, nee	Voortgezet onderwijs, klas 3	Interactief theaterprogramma over zinloos geweld. Na afloop wordt een flyer uitgedeeld.	2003-2004: 12 voorstellingen uit budget jeugd en veiligheid: 300 leerlingen (± 12%). 2004-2005: 12 voorstellingen uit budget jeugd en veiligheid.
School Adoptieplan	Basisschool groep 7-8	Voorlichting over normen en waarden, criminaliteitspreventie, drugsgebruik, wapenbezit enz.	2003-2004: niet plaatsgevonden. 2004-2005: hierover worden afspraken gemaakt.
Criminaliteit, pas ervoor op	Voortgezet onderwijs, klas 1-2	Voorlichting over normen en waarden, criminaliteitspreventie, drugsgebruik, wapenbezit enz.	2003-2004: niet plaatsgevonden. 2004-2005: 99 voorlichtingen: ± 2300 leerlingen bereikt (53% van totaal)
Communities that Care	Allochtone jongeren	Project in het kader van het preventief jeugdbeleid. Na een pilot in Almere Buiten zal een stedelijk implementatietraject ingezet worden. De pilot in Buiten loopt tot eind 2005.	In Almere Buiten is het project in de uitvoeringsfase. Op basis van een in sept. 2003 uitgevoerde Scholierenenquête is programma ontwikkeld dat nu wordt uitgevoerd.
Nos Kultura	Antilliaanse en Arubaanse jongeren in Almere-Buiten	Project moet alternatief bieden voor 'hangen op straat', die leidde tot overlast rond station Almere Buiten. Nos Kultura biedt veilige plaats voor ontmoeting, maar ook toeleiding naar school, werk en hulpverlening.	Doelstelling is inmiddels verbreed tot jongeren en volwassenen van diverse etnische groepen. Nos Kultura zal uitgroeien tot multifunctioneel communitycenter. Er is sprake van groei in aantal en diversiteit en overlast rond station Buiten is afgenomen.
Preventie verslavingsproblematiek bij (risico)jongeren	Risicjongeren in Almere-Stad	Beschermende factoren versterken die leiden tot vermindering van risicofactoren. Samenwerking CAD en ambulant jongerenwerk. Aanbod bestaat uit combinatie van BUDO, directe consultatie en voorlichting jongerenwerkers en voorlichtingsactiviteiten gericht op jongeren.	2004: gemiddeld 7 aanmeldingen per kwartaal, gemiddeld 7 jongeren in BUDO (jongens, gem. leeftijd 20 jaar) en 15 consultatie (2 meisjes, 13 jongens, gem. leeftijd 19 jaar).
Meiden in Haven	Islamitische meisjes en meiden afkomstig uit multiprobleem gezinnen	Islamitische meisjes: ontmoeting, emancipatie, leren omgaan met uiteenlopende eisen van gezin en maatschappij. Meiden multiprobleemgezinnen: toeleiden naar zorg mbv activiteiten aanbod (ontmoeting, voorlichting en vorming), in samenwerking met outreachend maatschappelijk werk.	2004: aanloopfase.
JoiNT (Jongeren investeren in toekomst)	Jeugdgroepen in openbare ruimte die hinderlijk, overlastgevend of crimineel zijn	Ontwikkelen van beter sluitende aanpak van problematische jeugdgroepen, waarvan geweld op straat en veelplegers onderdeel vormen. Algemene doelstellingen: - Verminderen hinder/overlast jongeren in woon, winkel- en schoolgebieden. - Verminderen jongerencriminaliteit - Versterken positie probleem-/risicjongeren waaronder nazorg exdelinquenten	Er is een pilot gestart in Almere Haven en Stad West om in de praktijk de werkwijze verder vorm te geven. Eind mei worden de eerste resultaten verwacht.
Interventietraject			
Doorstart	Risicjongeren 12-24 jaar	Individuele en intensieve begeleiding op vrijwillige basis: per week 4 contacten met een jongere gedurende 10 weken; daarna nazorg gedurende een jaar.	2004: 50 trajecten gefinancierd door de gemeente Almere. Voor 2005 zijn er 86 trajecten beschikbaar.
Repressietraject			
JCO	Jeugdige daders van strafbaar feit	Casuïstiekbespreking met jeugdstrafrecht-partners in Flevoland, gericht op verkorting van doorlooptijden.	Geen cijfers beschikbaar. In deze trajecten participeert de gemeente niet. Justitie verstrekt de benodigde middelen. In het kader van jeugd en veiligheid moet aansluiting op repressie beter vormgegeven worden evenals nazorg.
ITB Criem ITB harde kern	Specifieke groepen daders	Individuele trajectbegeleiding in plaats van straf. Voor allochtone jongeren met meerooudige problematiek (CRIEM) of harde kern.	
Nazorgtraject			
Vast en verder	Jongeren tot 24 jaar na detentie	Jongeren met een justitieel verleden vaardigheden aanleren zodat ze op eigen benen kunnen staan. Dit omvat naast goede huisvesting ook hulp om een goed onderscheid te leren maken tussen mijn en dijn.	2004-2005 (pilot): 2 trajecten die als pilot worden uitgevoerd binnen Enkeltje Zelfstandig in Lelystad.

Bron: Gemeente Almere, projectleiders Jeugd en Veiligheid en Communities that Care. ^{72) 75)}

7.5 Slachtofferschap en veiligheidsgevoel

Jongeren zijn niet alleen vaker dan gemiddeld als dader betrokken bij criminaliteit, maar ze zijn ook regelmatig slachtoffer. In deze paragraaf bekijken we daarom slachtofferschap van jongeren. Tot slot bekijken we hoe veilig jongeren zich voelen, in hun buurt en op school.

Slachtofferschap

13-17 **18-24** Jongeren worden het meest slachtoffer van diefstal van fiets of bromfiets: 11% van de jongeren is daarvan in de loop van een jaar slachtoffer geworden. Het aantal slachtoffers van geweld op straat en bedreiging is bijna net zo hoog: 9% van de jongeren. Daarnaast werd 7% slachtoffer van vernieling en 5% van inbraak of (poging tot) beroving.

Bron: HVDF Jongerenenquête 2002.

Bij de laatste enquête in 2002 waren meer jongeren het afgelopen jaar slachtoffer dan in 1998. Het aantal jongeren dat slachtoffer was van minstens een van de genoemde delicten steeg van 23 naar 28%.

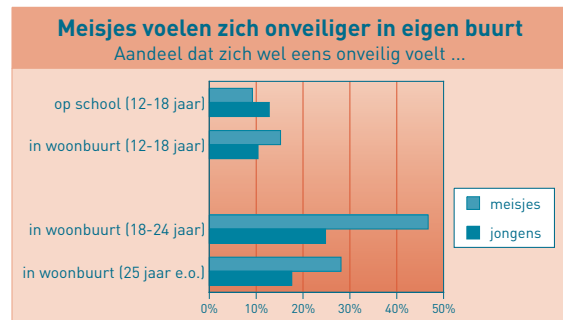
Jongeren van 18-24 jaar werden vaker slachtoffer dan jongeren van 12-17 jaar en jongens vaker dan meisjes. Dat geldt niet alleen voor het totaal aantal delicten maar ook voor elk van de genoemde delicten afzonderlijk.

Veilig voelen in de buurt

Het is niet bekend of jongeren zich in het algemeen wel eens onveilig voelen. Wel zegt 13% van de jongeren van 12-17 jaar zich niet veilig te voelen in de buurt waarin ze wonen.⁷⁾

Van de jongeren van 18 tot en met 24 jaar zegt 35% zich wel eens onveilig te voelen in de buurt waarin ze wonen. Dat zijn er meer dan bij de totale volwassen bevolking, want van hen voelt 24% zich wel eens onveilig in de buurt waarin ze wonen.³¹⁾

Uit de cijfers blijkt dat het merendeel van de jongeren zich wel veilig voelt in de eigen buurt.

Bron 12-18 jaar: CtC Scholierenonderzoek (het aandeel dat NEE! of nee aankruiste bij 'Ik voel me veilig...').⁷⁾

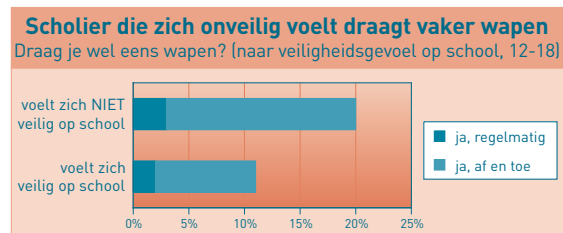
Bron 18 jaar e.o.: Wijkpeiling 2001 (het aandeel dat zich wel eens onveilig voelt op straat in de eigen buurt).³¹⁾

Er is een duidelijk verschil tussen jongens en meisjes: van de meisjes van 18-24 jaar voelt een twee keer zo grote groep zich wel eens onveilig in de eigen buurt dan van de jongens.³¹⁾ Onder de meisjes van 12-17 jaar is de groep die zich niet veilig voelt in de eigen buurt anderhalf keer zo groot als onder de jongens.⁷⁾

Veiligheid op school

Eén op de tien jongeren voelt zich niet veilig op school. Het grootste deel voelt zich dus wel veilig op school, een kwart van de jongeren antwoordt zelfs een volmondig JA! op de stelling "ik voel me veilig op deze school" (in plaats van 'ja'). Anders dan in de buurt voelen op school meisjes zich (iets) vaker veilig dan jongens.

Eén op de tien jongeren draagt wel eens een wapen bij zich. Meestal is dat een mes (8% van de scholieren); vuurwapens, gassen en slag- of vuistwapens komen veel minder voor (elk 1%). Maar een klein deel van de jongeren met wapens neemt ook een wapen mee naar school: slechts 2% van de jongeren. Jongeren die zich onveilig voelen op school hebben vaker een wapen bij zich dan jongeren die zich wel veilig voelen, zoals de grafiek laat zien.⁷⁾

Bron: CtC Scholierenonderzoek.⁷⁾

Literatuur

1. Babeliowsky, M., den Boer, R., en Bonnema, S. (2004). Portret van het VO in Almere. Leerlingen en hun resultaten in het voortgezet onderwijs schooljaar 2003/2004. GOA-rapportage 1. Almere: Gemeente Almere.*
2. Bosman, N., (2004) Antwoord op het verzoek te onderzoeken de vervolgopleidingen van Almeerse leerlingen. Almere: brief namens Jorritsma en Arnold aan gemeenteraad, 28 oktober 2004.
3. Bureau Jeugdzorg Flevoland (2004): Jaarverslag 2003.
4. Bureau Jeugdzorg Flevoland (2004): Beleidsinformatie Bureau Jeugdzorg (3e kwartaal 2004).
5. Burik, A. van en Jansen, P. (2004): Veelplegers Almere in beeld. Woerden: Adviesbureau van Montfoort.*
6. Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) (2004), Gemiddeld inkomen van huishoudens in Almere en Nederland. Voorburg/Heerlen.
7. Geldorp, M., Overbeeke, R. van en Rietveld, M., (2003) Scholierenonderzoek Communities that Care. Nulmeting Almere. Amsterdam: DSP-groep.
8. Gemeente Almere, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling/Onderwijs B/Leerplicht-administratie, Leerplichtverslag 2003-2004
9. Gemeente Almere, CS/2004/431, Collegevoorstel Reïntegratiebeleid Almere deel 1 beleidskaders.
10. Gemeente Almere, (2004) De jeugd is onze toekomst en de toekomst is nu. Wijkprofiel Communities that Care Almere Buiten. Definitief concept januari 2004. Almere: Gemeente Almere.
11. Gemeente Almere: Raadsvoorstel jongerenhuisvesting RV-355
12. Gemeente Almere: Bijlage 1, "analyse van de vraagkant" bij Raadsvoorstel jongerenhuisvesting RV-355
13. Gemeente Almere, RV-355 "Uitvoering Taskforce Jongerenhuisvesting" Raadsbesluit d/d 26/02/2004: RAAD/2004/299
14. Gemeente Almere, DMO/Onderwijs, To the Point 2003. Gegevens basisonderwijs oktober 2003 (uitsluitend digitaal).
15. Hiddema, S. (2003), Jongeren in 't vizier. Jongerenenquête 2002 Flevoland. Lelystad: Hulpverleningsdienst Flevoland.*
16. Hulpverleningsdienst Flevoland (voormalig GGD Flevoland) (1996), Jongerenenquête 1995-Provincie Flevoland. Lelystad: Hulpverleningsdienst Flevoland.*
17. Hulpverleningsdienst Flevoland (voormalig GGD Flevoland) (1999), Jong Almere in 't vizier. Jongerenenquête 1998-Almere. Lelystad: Hulpverleningsdienst Flevoland.*
18. Hulpverleningsdienst Flevoland (HVDF) (2004), Peilscholenonderzoek 2003-2004. Lelystad: Hulpverleningsdienst Flevoland.
19. Huisman, M.A., en Telderman, R. (2003), Veilig uitgaan in het stadshart Almere. Rapportage van een onderzoek naar de veiligheidsbeleving van ondernemers en uitgaanspubliek in het kader van de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan 2003. Almere: Gemeente Almere.
20. Huisman, M. en De Man, S. (2003): Almere in de peiling 2002. Almere: Gemeente Almere.*
21. Jager, J. (2004), Jongeren en wonen. Woonwensen van jongeren in Almere. Amsterdam: Universiteit van Amsterdam, bachelorscriptie planologie.
22. Kempenaar, R., Abel, P., (2004), Presentatie onderzoeksgegevens naar Jongerenontmoetingsplek Stadshart. Almere: Werkgroep jongeren veilig stadshart/ De Schoor.
23. Korf, D.J., van Ginkel, P., Wouters, M., (2004), Je ziet het ze niet aan. Zwerfjongeren in Flevoland. Amsterdam: Rozenberg Publishers.
24. Laan, J. van der, en Mulders, R. (2001), Onderzoek sportdeelname inwoners Almere. Almere: Trendview Projectnummer 2001.12.12.
25. Li, H. en Pijfers, J., (2004) Nulmeting Gemeente Almere. Rapportage nulmeting voortijdig schoolverlaten. Utrecht: Rheynswert bureau voor bestuur en management.
26. Onderzoek en Statistiek (2003), Inkomensmonitor Almere 2002. Almeerse Minima in beeld. Almere: Gemeente Almere.
27. Onderzoek & Statistiek (2000-2004): Sociale Atlas van Almere 2000, 2001, 2002, 2003, 2004. Monitor van wonen, werken en vrije tijd. Almere: Gemeente Almere.
28. Oostveen P. (2004): Agressie in Nijmegen. Enschede: Oostveen Beleidsonderzoek en Advies.
29. Rijpma, S.G., en de Vries, C. (2003), Cultuurparticipatie van Almeersers in 2002. Rotterdam: Centrum voor Onderzoek en Statistiek (COS).
30. Roorda, A., (augustus 2004) Formaticijfers jongeren- en tienerwerk De Schoor, per accommodatie.
31. Tuynman, M. en De Vries Lentsch, P. (2003), Wijkpeiling Almere 2001. Almere: Gemeente Almere.*

* Bij de met een * aangeduide onderzoeken zijn de bevindingen in deze monitor soms gebaseerd op aanvullende analyses op de databestanden. Omdat daarbij soms iets andere weegfactoren of selecties zijn gebruikt kunnen de percentages soms iets afwijken van die in oorspronkelijke rapporten.

32. Tuynman, M., en Oostveen, P., (2003) Samen leven in Almere. Monitor sociale cohesie Almere 2003. Almere: Gemeente Almere.
33. Tuynman, M., Roelofs, D. en Bodewitz, H.J. (2004), Problematische jeugdgroepen in de openbare ruimte in Almere 2004. Gemeente Almere, conceptversie.
34. Zandstra, A., en Kromhout, S., (2004) Huisvesting voor jongeren, starters en semi-starters. Onderzoeksrapport in opdracht van Gemeente Almere, Goede Stede, Groene Stad, Ymere. Amsterdam: RIGO onderzoeksrapport 88070.

Overige gebruikte databestanden

35. Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) Flevoland, Registratiegegevens meldingen relationeel geweld 2003 & 2004.
36. CBS Statline: IDU-cijfers deelname- en slagingspercentages.
37. CBS Statline: Kerncijfers verhuisde personen 2003.
38. CBS Statline: Statistiek allochtonen regionaal 2004.
39. CBS Statline: Statistiek bevolking per regio 2003.
40. CBS Statline: Statistiek geboorten kerncijfers per regio 2003
41. CBS Statline: Statistiek huishoudens regionaal, per 1/1/2003 en 1/1/ 2004.
42. CBS Statline: Statistiek sterfte per regio, 2003.
43. Consultatiebureau Alcohol en Drugs Zwolle: Instroomgegevens Almere 2002-2003.
44. Gemeente Almere, afdeling Burgerzaken en Belastingen: GBA (bevolkingsbestand).
45. Gemeente Almere, afdeling Verkeer en Vervoer: Ongevallenregistratie.
46. Gemeente Almere, Dienst Stedelijk Beheer. Vandalismerregistratie 'Vandaaltje Totaaltje', 2003.
47. Gemeente Almere, DMO/Onderwijs/Leerlingenadministratie: "1-10-telling 2003".
48. Gemeente Almere: O&S en Afdeling Burgerzaken, Sterfte- en echtscheidingscijfers 1997 t/m 2003.
49. Hulpverleningsdienst Flevoland: Logopedie op scholen: logopediegegevens2003-2004.
50. Leger des Heils, Registratiegegevens onder-toezichtstellingen 2003 & 2004.
51. Onderzoek en Statistiek: Databestand Almere in de Peiling 2004. Stadsenquête Almere 2004 (nog niet gerapporteerd).
52. Openbaar Ministerie: registratie strafrecht-zaken betreffende verdachten 12-23 jaar wonende in Almere en gepleegd in Almere, ingestroomd bij OM in 2002-2003.
53. Politie Flevoland, Stafdienst Politie Beleids-ondersteuning: Bedrijfsprocessensysteem (registratie van alle incidenten), 1998-2004.
54. Stafbureau Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) Midden West Nederland, afdeling AKA: Registratie niet-werkende werkzoekenden.
55. Stichting 3D: registratie HALT- en STOP-

afdoeningen.

56. Stichting Gewoon Anders: leerlingentellingen 1/10/2004.
57. VSO: Stedenvergelijking 100.000+ gemeenten (www.vsonet.nl/index.php?id=2975).
58. William Schrikkergroep, Registratiegegevens ondertoezichtstellingen 2003 & 2004.
59. Zorggroep Almere: registratie cliënten maatschappelijk werk.
60. Zorggroep Almere, registratie consultatiebureaus (over 2002 en 2003).
61. Zorggroep Almere. Registratie huisartsen (over 2002 en 2003).

Overige bronnen

62. Advies en Meldpunt Kindermishandeling Nederland (2004), Adviezen en Meldingen over Kindermishandeling in 2003. [http://www.kindermishandeling.info/smartsite.dws?id=2095&page=2335 amks.pdf](http://www.kindermishandeling.info/smartsite.dws?id=2095&page=2335%20amks.pdf).
63. Bos, C.J.A. (2005), Rapportage Preventie en Vroeghulp Almere 2003-2004. Lelystad: HVDF, afdeling Jeugd/ Advies- en meldpunt Flevoland.
64. Bureau Christelijk Onderwijs Almere.
65. De Meregwaard.
66. De Schoor (31-12-2004), statistische overzichten VVE.
67. Gemeente Almere, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, afdeling Welzijn.
68. Gemeente Almere, Dienst Stedelijke Ontwikkeling, afdeling Wonen.
69. Gemeente Almere, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, Team Jeugdvoorzieningen.
70. Gemeente Almere, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, Team Planning en Control.
71. Gemeente Almere, Dienst Stedelijke Ontwikkeling, Team Vrije Tijd en Stedelijkheid.
72. Gemeente Almere, Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling, Team Zorg voor de Jeugd.
73. Gemeente Almere, DMO/Onderwijs (2004): Leerplichtverslag 2003-2004.
74. Gemeente Almere, DMO, Team Maatschappelijke Ondersteuning: overzichten inventarisatie projecten begeleid wonen 2003.
75. Gemeente Almere, Dienst Stedelijk Beheer, Stadsdeelkantoor Buiten.
76. Landelijke vereniging van leerplicht-ambtenaren, (2004) Folder RMC. <http://www.leerplichtwet.nl>.
77. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, (2004) Persbericht. Nr 46- "Toekomstig onderwijsachterstandenbeleid".
78. Onderwijsinspectie (2004): IDU-"hinkel-pad"-kwaliteitskaarten 2003/2004.
79. Planet Internet (2002): Peuterspeelzalen en crèches (webspecial). <http://www.planet.nl/planet/show/id=101419/contentid=51647>.
80. Stichting 1: PCL A en B.
81. Website HALT Nederland: www.halt-demo.grip.nl.
82. Website www.flevoziekenhuis.nl.
83. Website www.jongerenwerkalmerebuiten.nl
84. Website www.roefelraad.nl.
85. Website www.whoznxt.nl.
86. De Schoor.

- a. In dit hoofdstuk wordt Almere steeds vergeleken met 24 (middel)grote steden met meer dan 100.000 inwoners. Dat zijn ten eerste de vier grote steden Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. De andere 20 steden zijn: Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Breda, Delft, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Emmen, Groningen, Haarlem, Haarlemmermeer, Leiden, Maastricht, Nijmegen, 's-Hertogenbosch, Tilburg, Zaanstad, Zoetermeer en Zwolle.
- b. Afrikaanse etniciteit: alle geboortelanden op het continent Afrika, exclusief Marokko. Dus inclusief de landen die grenzen aan de Middellandse Zee.
- c. Als in een grafiek verschillende stedengroepen worden getoond, wordt voor een groep steden (de grote 4 cq de overige steden) het gewogen gemiddelde getoond: gewogen naar de grootte van elke stad (aantal jongeren cq aantal huishoudens etc).
- d. CBS-percentages wijken af van grafieken hierboven, omdat ze zijn gebaseerd op het aantal huishoudens als eenheid, terwijl de grafieken uit het GBA zijn gebaseerd op personen, dat wil zeggen de huishoudensvorm waarin een persoon leeft. Eén alleenstaande telt als één huishouden én als één persoon. Daarentegen telt bijvoorbeeld een gezin van 2 ouders en 3 kinderen als één huishouden, maar als vijf personen. Daarom is het aandeel alleenstaandenhuishoudens altijd veel hoger in een huishoudensstatistiek dan in een personenstatistiek.
- e. Het geboortecijfer is het aantal geboorten per 1000 van de gemiddelde bevolking in het kalenderjaar. Het vruchtbaarheidscijfer is het aantal geboorten per 1000 vrouwen tussen de 15 en 50 jaar (ook gemiddeld aantal vrouwen in kalenderjaar). Het verschil is dat het geboortecijfer onder meer beïnvloed wordt door het aandeel vrouwen in de vruchtbare leeftijd, terwijl dat bij het vruchtbaarheidscijfer constant gehouden wordt en dus een betere vergelijking mogelijk maakt.
- f. Het gaat hier om het indirect gestandaardiseerd vruchtbaarheidscijfer. Daarbij wordt de leeftijdsverdeling van vrouwen tussen 15 en 50 jaar gelijkgesteld aan het Nederlands gemiddelde, zodat een zuivere vergelijking tussen steden mogelijk is.
- g. Van 68 van de 2574 baby's die geboren werden kon de etniciteit van de moeder niet worden bepaald.
- h. De berekening van overgewicht is gebaseerd op een combinatie van leeftijd, geslacht, lengte en gewicht (zoals opgegeven door de respondenten), volgens waardes die in de jeugdgezondheidszorg in Nederland gebruikt worden (afkomstig van Hirasings R.A. et al., Ned. Tijdschrift Geneeskunde, 2001, 145:1303-8).
- i. Kinderen uit groep 7 beantwoordden deze vraag zelf, terwijl de vraag bij de kinderen uit groepen 2 en 4 aan de ouders gesteld is.
- j. Schatting op basis van voor- en achternamen.
- k. LWOO: leerwegondersteunend onderwijs; VMBO: voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs; VMBO BK: basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte leerwegen van het vmbo; VMBO GT: vmbo, gemengde en theoretische leerweg; HAVO: hoger algemeen vormend onderwijs; VWO: voorbereidend wetenschappelijk onderwijs.
- l. De IDU- "hinkelpaden" tonen geen absolute aantallen leerlingen. De getoonde percentages zijn dus ongewogen bij elkaar opgeteld en gedeeld door het aantal waarnemingen. Voor bijvoorbeeld de niveauwisselingen na het 3e leerjaar op Havo-niveau is voor alle scholen gekeken naar de percentages leerlingen op die school die van Havo 3 naar Vwo 3 en Vwo 4 gingen en die naar VmboGT 3 en Vmbo GT 4 gingen. De schoolverlaters werden buiten beschouwing gelaten, omdat wel is aangegeven of zij doubleerden of bevorderden, maar niet naar welk schooltype zij gingen.
- m. Het diploma moet minstens op niveau 2 zijn van de kwalificatiestructuur van de wet educatie en beroepsonderwijs. Dat zijn zowel havo- en vwo-opleidingen als de volgende VMBO-opleidingen:
 -Basisberoepsopleiding niveau twee;
 -Vakopleiding niveau drie;
 -Middenkaderopleiding niveau vier;
 -Specialistenopleiding niveau vier.⁷⁶⁾
- n. In 1998 werd de vraag anders gesteld dan in 2002 en nodigde toen mogelijk zelfs meer uit om "weet niet" in te vullen. In 1998 werd er gevraagd: "Waar wil je in de (nabije) toekomst gaan wonen? -In mijn huidige woonplaats; - Wel in Flevoland, maar in een andere woonplaats, nl.... ; -Buiten Flevoland, nl.....; -Dat weet ik nog niet". In 2002 werd gevraagd: "Wil je in de toekomst in je huidige woonplaats blijven wonen? -Ja; -Nee; -Weet niet."
- o. De landelijke toegankelijkheid van maatschappelijke opvang is een eis van het Rijk.
- p. De indeling van opleidingsniveau is:
 - Lager opleidingsniveau: personen met maximaal basisonderwijs, mavo of voorbereidend beroepsonderwijs (vbo).
 - Middelbaar opleidingsniveau: personen met havo, vwo of middelbaar beroepsonderwijs als hoogste onderwijsniveau.
 - Hoger opleidingsniveau: personen met hoger beroepsonderwijs of universitair onderwijs als hoogste onderwijsniveau.
- q. Het gaat hier om echtscheidingen die uitgesproken zijn.
- r. De vraag luidde: "Hoe vaak bent u (ben je) in

de afgelopen 12 maanden naar de volgende Almeerse, theaters, zalen, bioscopen (sic) en tentoonstellingsruimte geweest voor voorstellingen, (feesten met) optredens, of tentoonstellingen?" Vervolgens een lijst met 15 items, waaronder "m. jongerencentrum (Totum, Trapnotov)".

- s. Percentages verschillen van die van Huisman (2002), omdat hier is gekozen voor percentages van respondenten, niet van de antwoorden. Mensen konden maximaal 2 antwoorden geven. De verschillen tussen de leeftijdsgroepen zijn alleen bij "burgemeester en wethouders" niet significant.
- t. In het rapportcijfer "waardering buurt" zijn de volgende stellingen verwerkt: 'Hoe prettig vindt u de buurt waarin u woont?', 'De mensen in deze buurt blijven hier graag wonen', 'Het is vervelend om in deze buurt te wonen', 'Als het maar enigszins mogelijk is ga ik uit deze buurt verhuizen' en 'Als je in deze buurt woont, heb je het goed getroffen'.
In het rapportcijfer "sociale kwaliteit" zijn de volgende stellingen verwerkt: 'De mensen kennen elkaar in deze buurt nauwelijks', 'De mensen gaan in deze buurt op een prettige manier met elkaar om', 'Ik woon in een gezellige buurt waar veel saamhorigheid is' en 'Ik voel mij thuis bij de mensen die in deze buurt wonen'.
- u. De verhuismobiliteit voor gemeenten is bepaald als de binnengemeentelijk verhuisde personen plus de helft van de vestigers in de gemeente plus de helft van de vertrekkers uit de gemeente, per 1000 van de gemiddelde bevolking in het waarnemingsjaar.
- v. Hetgeen betekent dat de vragen eigenlijk niet valide zijn, bijvoorbeeld omdat respondenten zich geen raad weten met de vraag of omdat ze er geen zicht op hebben omdat ze weinig thuis zijn, etcetera.
- w. "Tolerantie ten opzichte van jongeren op straat" is geoperationaliseerd als een maat die de antwoorden op de volgende stellingen combineert:
 - "ik vind het prima als jongeren elkaar bij mij in de buurt buiten ontmoeten"
 - "jongeren moeten bij mij in de buurt buiten gewoon kunnen rondhangen"
 - "bij mij in de buurt zouden jongeren 's avonds niet meer buiten moeten zijn"
- x. Antillianen en Arubanen worden afzonderlijk onderscheiden hoewel dit feitelijk geen nationaliteiten zijn. De nationaliteit wordt bovendien niet altijd zuiver gebruikt; soms is ook het geboorteland ingevuld. Daarom is het niet mogelijk te vergelijken met het aantal inwoners in elke groep.
- y. In het onderzoeksrapport wordt onderscheid gemaakt tussen minderjarige veelplegers (12-17 jaar) en meerderjarige veelplegers (18 jaar en ouder). Voor de jongerenmonitor heeft echter een extra analyse plaatsgevonden op jongeren van 18-24 jaar. Deze cijfers zijn dus

- niet afkomstig uit het rapport, maar uit een extra analyse op het databestand.
- z. de informatie over de thuissituatie is gegeven door informanten bij reclassering en politie. Deze percentages zijn weergegeven in % van het aantal jonge veelplegers waarover informatie over de thuissituatie bekend is.

Aanbevelingen van de begeleidingsgroep Jeugd- en Jongerenmonitor

Beste lezer,

Deze eerste Jeugd- en Jongerenmonitor van Almere is in twee fasen gerealiseerd. In de eerste fase (eind 2003-begin 2004) is een uitgebreid uitvoeringsplan voor de monitor gemaakt. In dat plan werd de structuur van de monitor uitgewerkt en werden indicatoren genoemd met de bronnen waarop zij waren gebaseerd. Dat gebeurde samen met een groep vertegenwoordigers van verschillende gemeentelijke afdelingen en andere partijen die betrokken zijn bij het jeugdbeleid zoals de GGD, politie, welzijnswerk en de Zorggroep Almere. Met deze groep werd geïnventariseerd welke informatie van belang zou zijn voor het jeugdbeleid en welke bronnen daarvoor beschikbaar waren of zouden kunnen worden ontsloten.

Tijdens de tweede fase, tussen medio 2004 en begin 2005 werd de monitor daadwerkelijk gerealiseerd. Voor overleg over de opzet van het onderzoek en de bespreking van conceptversies werd een kleine begeleidingsgroep ingesteld, deels bestaand uit dezelfde vertegenwoordigers die betrokken waren bij het uitvoeringsplan.

Bij de oplevering van de eerste editie van de Jeugd- en Jongerenmonitor van Almere heeft de begeleidingsgroep het eindresultaat van de monitor uitvoerig met elkaar besproken. Wij zijn, aangevuld met enkele andere experts, waaronder een vertegenwoordiger van de jongeren, bij elkaar geweest om enkele ons opvallende zaken uit de monitor te lichten. De monitor bevat een schat aan informatie uit 86 verschillende bronnen maar geeft zelf geen aanbevelingen. Wij als begeleidingsgroep en werkend in de dagelijkse praktijk met en voor jongeren, wilden dat wel doen. Die zaken brengen wij onder de aandacht van de lezer van de monitor.

Onze aanbevelingen hebben betrekking op feiten en cijfers uit de monitor waarvan wij vinden dat ze extra aandacht verdienen en waarop actie moet worden ondernomen. De aanbevelingen zijn niet alleen bedoeld voor beleidsmakers, gemeente of politiek, maar voor alle partijen die met jeugd en jongeren werken.

Vanuit onze grote betrokkenheid met de Almeerse jeugd hopen wij dat onze aanbevelingen serieus ter harte worden genomen!

De begeleidingsgroep Jeugd- en jongerenmonitor,

Maart 2005

Aanbevelingen van de begeleidingsgroep Jeugd- en Jongerenmonitor

Ruim 60% van de delicten met jongeren vindt plaats in het centrum van Almere Stad. Toch kent het stadscentrum geen eigen centrale aansturingsstructuur op het gebied van jeugd en veiligheid. Bijvoorbeeld de aansturing van de politie geschiedt vanuit Stad Oost en de aansturing van het jongerenwerk geschiedt vanuit Stad West. Men komt elkaar niet automatisch tegen. Er is geen politiepост, geen planteam en geen veiligheids- en handhavingsoverleg. De bestrijding van jeugdcriminaliteit in het stadscentrum kan effectiever.

Verbeter de infrastructuur op het gebied van jeugd en veiligheid in het centrum van Almere Stad.

Jongens plegen meer en andere delicten dan meisjes; jonge verdachten uit de Antillen, Suriname en Turkije maken zich relatief vaker schuldig aan geweldsdelicten. Toch wordt in de aanpak van jeugdcriminaliteit geen onderscheid gemaakt naar sekse en etniciteit.

Ontwikkel een aanpak voor jeugdcriminaliteit gericht op sekse en etniciteit.

Een kwart van de Almeerse ouders stelt geen duidelijke regels aan hun kinderen voor wat betreft hun alcohol en drugsgebruik. 58% van de ouders vindt het goed dat hun kind alcohol drinkt. Maar het alcoholgebruik neemt toe en ongeveer één op de tien jongvolwassenen blówt wekelijks.

Onderzoek waarom ouders het stellen van duidelijke regels moeilijk vinden en ondersteun ouders daarbij.

25% van de jeugd tot 12 jaar heeft emotionele problemen en 40% van de jongeren van 12-23 jaar tobt met een probleem dat hen dag en nacht bezighoudt. Dit laatste percentage is gestegen ten opzichte van 1998.

Zorg voor meer opvoedingsondersteuning en psycho-sociale ondersteuning voor ouders en jongeren.

Ongeoorloofd schoolverzuim (spijbelen) neemt toe, spijbelaars worden steeds jonger. Anderszins komt lesuitval op school om diverse redenen regelmatig voor. Dat laatste is geen goed voorbeeld voor ouders en jongeren.

Zet nog sterker in op de aanpak van schoolverzuim en zorg dat lesuitval in zowel het basis als het voortgezet onderwijs wordt tegengegaan.

Er is een toename van éénoudergezinnen in Almere en de helft van deze gezinnen heeft een minimuminkomen. De positie van kinderen uit langdurige minimahuishoudens is kwetsbaar en zou kunnen resulteren in overdracht van de minimumsituatie van ouder op kind.

Schaf eigen bijdragen voor opvoedingsondersteuning, programma's op de peuterspeelzaal en tarieven voor sportclubs af voor deze gezinnen en onderzoek of de indicatieregeling voor kinderopvang goed wordt benut.

Almere heeft tweemaal zoveel tienermoeders als landelijk. Het geboortecijfer is vooral hoog onder tienermeisjes uit Afrikaanse landen, de Antillen en overige niet-westerse landen (anders dan Turkije, Marokko en Suriname): twee tot viermaal zoveel als het Almeers gemiddelde.

Ontwikkel een aanpak voor het voorkómen van tienerzwangerschappen.

Op een beperkt aantal basisscholen en daaraan verbonden peuterspeelzalen lopen al jaren programma's voor kinderen met taal- en cognitieve achterstanden (VVE-programma's). Maar de risicokinderen zitten lang niet altijd meer op die scholen. Bovendien staan er 267 peuters op de wachtlijst voor een peuterspeelzaal met een VVE-programma.

Breid de VVE-programma's uit en zet die programma's flexibeler in, daar waar het het meest nodig is.

20% van de kinderen van 10 en 11 jaar en ruim 15% van de jongeren van 12-23 jaar is (veel) te zwaar. Overgewicht beginnend op jonge leeftijd is een gevaarlijk probleem.

Ontwikkel een aanpak voor het terugdringen van overgewicht.

Iets meer dan de helft van de scholieren (12-18 jaar) vindt dat er onvoldoende activiteiten zijn in de buurt waar zij wonen (zoals sportclubs en hobbyclubs). Deels lijkt dat ook te maken te hebben met onvoldoende bekendheid met de voorzieningen.

Breid vrijetijdsvoorzieningen uit met meer variatie en breng ze dichterbij in de buurt; vergroot ook de bekendheid van de voorzieningen, bijvoorbeeld door meer gebruik te maken van internet.

De capaciteit voor het begeleid wonen voor Almeerse jongeren wordt niet toereikend geacht. Voor jongeren met een beperkte zelfredzaamheid en zonder startkwalificatie zijn onvoldoende vormen van begeleid wonen. Er zijn nog geen "foyers des jeunesses" in Almere (een woonvorm waar verschillende groepen jongeren in een goede mix samenwonen en in 1,5 à 2 jaar geholpen worden bij het bereiken van het gewenste nivo, waaronder een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt).

Breid het aanbod "begeleid wonen" uit, onder meer met "foyers des jeunesses".